

6. OTURUM

OTURUM BAŞKANI : İlhan DİŐÇİ
ÜYELER : İlhami ŐEN
Hüseyin İSEN

Az gelişmiş Ülkelerde Eğitim (BİLDİRGE) : Hüseyin BEYSULEN
Sömürge Ülkelerde Eğitim (BİLDİRGE) : Nazif KALELİ
Gençliğin Eğitim Sorunları (PANEL) : DEV - GENÇ, İGD, SGB, DHKD,
TÖB - DER

Aralarında gelişmişlik farkları bulunsa dahi, bir çok yönden benzerlik saptanmış ölçülere erişememiş olması halidir diye tarif edilebilir. Bu kategoriye giren ülkelerin hepsinde gelişme düzeyi aynı değildir kuşkusuz. Aralarında gelişmişlik farkları bulunsa dahi, bir çok yönden benzerlik arzederler.

Bugün az gelişmiş ülkelerin hepsi aynı ekonomik sisteme sahip değildir. Bazıları kapitalist bir yola girmiş ve emperyalizmin sömürü alanına dahil olmuş, bazıları ise kapitalist aşamayı atlayarak dünya sosyalist sisteminin desteğini kazanmış ve sosyalist kuruluş yoluna girmişlerdir. Büyük bir bölümünde feodal gerici tasfiye edilememiş ve bu güç emperyalizme bağımlı kapitalistlerle ortaklaşa iktidarda bulunmaktadır. Bazılarında kısıtlı bir burjuva demokrasisi hakim olmakla birlikte, bazılarında gerici güçlerin çeşitli şekillerde belirlenen faşist ve ırkçı baskı yöntemleri yürürlüktedir. Bunlar açık bir kanlı diktatörlük sürdürmekte ve ülkelerini çok daha ileri boyutlarda emperyalizmin tahakkümü altına sokmaktadırlar. Buna karşı sosyalist kuruluş yolunda olanlarda ise emekçi kitlelerin iktidarı pekiştirilmeye çalışılmaktadır. Bir kısmı kurtuluş savaşını başarıya ulaştırmış ve sömürsüz bir düzen kurmak için ülkelerinde bulunan sömürücü güçlerle mücadelede de başarıya ulaşmış, bir kısmında ise klasik sömürgecilik tasfiye edilmekle beraber üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı bir sömürü düzeni devam etmekte ve emperyalizmin kollarına itilmektedirler. Hala sömürgeciliğe, emperyalizme, ırkçılığa karşı sıcak savaşın içerisinde olanlar da mevcuttur. Ama hepsinde ileri-geri, devrim - karşı devrim yani sosyalizm - kapitalizm mücadelesi aralıksız olarak sürüp gitmektedir.

Az gelişmiş ülkelerle ilgili olarak yaptığımız bu kısa açıklamadan sonra eğitim sorununu incelemeye geçebiliriz.

Az gelişmiş ülkelerde eğitimin durumu /

Az gelişmişlik toplumsal hayatın bütün alanlarında kendisini gösterir. Eğitimdeki geri kalmışlık ise bu bütünün bir parçasını oluşturur. Bu ülkelerde eğitimdeki geriliğin maddî koşulları vardır. Bu yüzden az gelişmiş ülkelerdeki eğitim konusunu incelerken bunların sosyo-ekonomik yapılarına bakmak gerekir. Daha doğrusu bu ülkelerde nasıl bir ekono-

mik sistem yürür-üktedir? İktidardaki güçler kimlerdir ve hangi sınıfların çıkarlarına hizmet ediyorlar? O ülkede sınıfların mevzilenmesinin aldığı biçim nasıldır? Sorularına karşılık aramak gerekir herşeyden önoe. Toplumdaki sınıfsal dengeyi gözardı etmek, iktidarın sınıfsal yapısını kenara itmek bizi gerçeklerden kesinlikle uzaklaştırır ve yanlış sonuçlara götürür. Burada karşımıza hemen iki durum çıkıyor. Yani eğitim konusunu azgelişmişlik sınıflandırmaya giren kapitalist ve sosyalist yoldaki ülkelere göre ayrı ayrı ele almamız icabediyor.

Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin varolduğu kapitalist veya kapitalist üretim biçiminin yanısıra feodal üretimin de bulunduğu ülkelerde eğitim sömürüye hizmet eden bir araç durumundadır. Çünkü ege-men güçler, bütün olanakları kendi sınıfsal çıkarları doğrultusunda kulianaktan vazgeçmezler hiç bir zaman. Bunun yanısıra gerici boyunduruğu kırmış ve sosyalizm yoluna girmiş ülkelerde ise eğitim emekçi sınıfların yani tüm toplumun çıkarlarına hizmet eder. *Gene* sömürgeciliği tasfiye etmiş bir ülke ile henüz bunu başaramamış ülkelerde eğitimin işlevi değişiktir.

Azgelişmiş ülkelerdeki geri kalmışlığın temel nedeni ekonomik geriktir. Hiç şüphesiz eğitimdeki geriliğin temelini ekonomik olarak var olan geri kalmışlık oluşturduğu gibi, eğitim geriliği de ekonomik açıdan geri kalmaya neden olur. Aralarında diyalektik bir bağ mevcuttur.

Azgelişmiş ülkelerde okuma - yazma ve oku! durumu :

Bu ülkelerde geri o'an eğitim düzeyinin en belirgin ölçütü okuma - yazma oranında görülen düşüklüktür. Kitlelerin büyük bir bölümü basit bir kitabı veya günlük gazeteyi dahi okuma olanağına sahip değiller. Bu olanaksızlık hem okuma yazma bilmemeleri, hem de maddi koşulların elverişsiz o'masındandır. Ancak şunu da belirtelim ki azgelişmiş ülkelerde okuma yazma bilmiyenlerin. durumu ülkeden ülkeye değişiklikler arz etmektedir.

Eğitim kurumlarının sayısı azdır. Bu yetersizliğe bir de var olan kurumların kapasite yönünden mevcut olan eksikliklerini eklememiz gerekir. Yani hem sayıları az, hem kapasiteleri yetersiz ve hem de araç - gereçleri noksandır. Ayrıca eğitim kurumlarının ülke yüzeyine dağılışı dengesizdir. Ancak bu yetersizlik ve dengesizlik durumunu açıklarken o ülkede varolan, ekonomik yapıya bakmamız ve çeşitli sınıflara göre durumu ayrı ayrı tahlil etmemiz icabeder.

Elbette sömürücü sınıfların iktidarı ellerinde tuttıkları ülkelerde bunlara sunulan eğitim hizmetlerine somurulan kesimlere sunulan hizmetler arasında büyük bir farklık vardır. Bu farklılık hem şehirler ve hem de kırsal kesimlerde görülür. Sanayicilere, spekülörlere, tüccarlara ve yüksek bürokratlara sunulan eğitim hizmetleri, emekçilere sunulandan çok daha niteliklidir. Bir kere egemen sınıfa mensup kişilerin çocukları çeşitli lüks okullarda eğitim görmekteürler. Buralarda müfredat programı daha zengindir. Tabii bu Kesimin maddi koşulları çok daha iyi olduğundan çocuğun oku içinde ve okul dışındaki bütün gereksinmelerini rahatlıkla karşılama imkânı vardır. Bu ayrıcalıklı durumu görmek için bazı incelemeler yapmaya gerek yoktur. Çevremize baktığımızda özel eğitim kurumlarıyla, paralı lüks okullarda yapılan, eğitimle; emekçi çocuklarının gittiği okullar arasındaki tankları görmemiz zor değildir. Bunun ötesinde bahsettiğimiz lüks okullarda eğitici kadrolar tamdır. Yani bu okullarda çocuğun dersinin aksaması söz konusu olamaz. Ders araçları son derece boldur. ÇOCUK her türü ;laboratuvar ve diğer araçlardan yeterince yararlanabilir.

Çocuğun okuması kırsal alanlarda daha da güçleşir. Şurasını belirtmek gerekir ki az gelişmiş ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu kenelerde oturmamaktadır. Köy ve köy-altı yerleşme birimleri sayısal bakımdan çoktur. Yerleşme birimlerinin hepsine okul yapılamamaktadır. Bu durum okulsuz yerleşme yerlerindeki çocukların okula gitmelerine engel teşkil etmektedir. Gidenler ise büyük zorluklarla karşılaşır. Elbette bu olumsuzluk maddi açıdan güçsüz olan küçük mülk sahibi veya mülksüz köylüler için söz konusudur. Yoksa büyük toprak sahibi için değil. Ağanın çocuğu her zaman okula gitme imkânlarına sahiptir.

Köylerin büyük bir çoğunluğunda derslik ve eğitici sayısının' yetersiz olduğunu belirttik. Böyle olunca birkaç sınıfın bir tek dershanede ders yapması bir zorunluluk haline alıyor. Elbette bu tür uygulama ciddi eğitim olmak özelliğine sahip değildir. Sonuçta çocuk, günde olması programlanandan çok daha az saatte ders yapabilmektedir. Bundan öğretmen de olumsuz yönde etkilenmektedir. Çünkü o bütün enerjisini bir tek sınıfı iyi bir şekilde eğitmek için harcıyamaz. Birkaç sınıfla aynı anda ilgilenmesi dağınık çalışmaya, programsız olmaya ve ders konularını hazırlayamamaya götürür eğiticiyi. Sonuçta zararını gene eğitilen çocuk çeker. Bunun dışında özellikle şehir ve kasabalarda görülen bir diğer uygulama da eğitim hizmetlerinin sağhsızlaşmasına neden olmaktadır. Bu uygulama ikili ve üçlü tedrisat şeklinde görülür. Çoğu zaman çocuk günde ancak birkaç saatlik yani programlanandan daha az zaman ders görebilme olanağına sahiptir.

Çocuğun içerisinde bulunduğu maddî koşulların etkisi :

Çocuğun eğitimini ele alırken onu bir de aile çevresi içerisinde düşünmemiz gerekir. Az gelişmiş ülkelerde geniş emekçi yığınlarının geçim sıkıntısı içerisinde oldukları bilinmektedir. Bunun sonucu olarak bu aileler sağlık koşullarına sahip bir evde oturmamaktadırlar. Aydınlatılması, ısıtılması yeterli olmayan, dar ve kalabalık evlerde oturan bu ailelerin çocukları kötü koşullarda çalışmak zorunda kalmakta ve verimli bir sonuç elde edememektedirler. Emekçi aileler kültürel bakımdan yetersizdirler. Anne ve babanın çocuğuyla ilgilenmesi ona eğitiminde yardımcı olması mümkün değildir. Kaldı ki ailenin geçim sıkıntısı çocuğa da bazı yükümlülükler getirir. Kırsal kesimde yani tarım ve hayvancılıkla uğraşan kesimlerdeki aileler her zaman insan gücüne ihtiyaç gösterirler. Çocuklar ailelerine yardım etmek ve fiilen çalışmak zorundadırlar. Elbette küçük yaşta ailenin geçiminde sorumluluk yüklenen çocuğun iyi eğitilmesi düşünülemez. Aynı durum şehirlerde yaşayan emekçi çocuklarında da görülür. Geçim sıkıntısı çeken ailenin çocuğu bu sıkıntıyı maddi açıdan çektiği gibi psikolojik olarak etkilenir. Moral bozukluğu ve üzüntü içerisinde hergün çektiği sıkıntıdan şikayetçi olan anne ve babanın bu üzüntüsünün çocukları etkilememesi mümkün değil. İçlerinden bazıları okul çağını çalışmakla geçirmekte, bazıları ise okul saatleri dışındaki zamanlarını çalışmak suretiyle değerlendirmek zorunda kalmaktadırlar. Çok ağır koşullar altında çalışan ve okula gidemiyen çıraklar bunun en iyi örneğini teşkil etmektedirler.

Burada üzerinde durulması gereken diğer bir önemli konu da beslenme sorunudur. Bilindiği gibi bugün ülkelerin gelişmişlik düzeyleri saptanırken beslenme ile ilgili istatistikler önemli göstergeler olarak kabul edilir. Gene bilim şunu göstermiştir ki iyi bir beslenme ancak tahılın yerine proteinlerin konulmasıyla mümkün olur. Az gelişmiş ülkelerin en önemli ve belirleyici özelliğinden biri bu ülkelerde tahıl tüketiminin olması gereken fazla, protein tüketiminin ise az olduğudur. Kötü bir beslenme insanın fizik ve zekâ açısından iyi gelişmesini engeller, jşte bu bakımdan az gelişmiş ülkelerde mevcut bulunan¹ tahılla beslenme, yani kötü beslenme insanın gelişmesini ve do'ayısıyla eğitimini olumsuz olarak etkilemektedir. İyi beslenmeyen çocuğun, iyi eğitilmesi de mümkün değildir.

Eğiticileri etkileyen faktörler i

Az gelişmiş ülkelerde eğiticilerin kendileri de yetersiz eğitimin etkisindedirler. Yani en başta bu ülkelerin eğiticileri iyi eğitilememiş, sağlıklı

bilgilerle donanıamamışlardır. Bu kişiler büyük maddî güçlüklerle karşı karşıyadırlar. Ülkemizde öğretmenlerin birçok sosyal ve ekonomik sorunlarının çözümlenmemiş olması ve daima geçim sıkıntısı içerisinde olmaları bilinmektedir. Bu durum bütün kapitalist yolu seçmiş fktidarların yönetimindeki ülkelerde vardır. Eğiticinin elinde yeteri kadar ders aracı, kitap, gazete ve broşür yoktur. Onun sürekli olarak kendisini yenilemesi uygar dünyadan haberdar olması, yurdunu ve dünyayı tanıyıp, tanıtabilmesi olanakları kısıtlıdır. Ancak onun karşılaştığı en önemli güçlük düzenle olan çelişkisi sonucu doğan güçlüktür. Gerek gördüğü belli düzeydeki eğitim ve gerekse var olan koşullar çoğu zaman az gelişmiş ülke eğitiminin hızla bfinçlenmesi sonucunu doğurmaktadır. Eğitici sömürü düzeninin içyüzünü öğrendikçe, sosyal ve ekonomik konularla ilgili bilgiler edindikçe bunları öğrencilerine ve çevresine aktarmaya çalışacaktır. Bu ise iktidardaki güçlerin hoşuna gitmez. Daha öncede belirttiğimiz gibi onların istediği eğitimi sınıfsal çıkarlarının korunmasına hizmet eden bir eğitimidir. Öğretmen onların bu istekleri doğrultusunda davranmayıp gerçekleri açıkladıkça büyük baskılarla karşılaşır. Bu baskı çeşitli şekillerde görülür ve eğitimde verim düşüklüğüne neden olur.

Eğitim içeriği bakımından iktidarı ellerinde bulunduran siyasal¹ güçlere hizmet edecek şekilde düzenlenir.

İktidarı ellerinde bulunduran güçler bütün olanakları kendi düzenlerinin devamı ve güçlenmesi için kullanırlar. Bu sınıfsal mücadelenin doğal ve mantıklı bir sonucudur. Sistemin onu sürdürmek isteyenlerin arzuladıkları biçimde sağlıklı olması için kullanılan araçlar çok çeşitlidir. Eğitim bu araçlardan biridir. Hatta iktidar güçleri için diğer bir çok araç içerisinde en önemlisidir.

Gerici güçlerin iktidarları döneminde eğitim gerici bir öze sahiptir. Gerçekleri kitlelerden gizlemenin en önemli araçlarından biridir. Çünkü bu güçler gerçeklerin bilinmesinden fazlasıyla ürkerler. Bu bakımdan bütün eğitim kurumlarının genelleştirilmesi onlar için önemlidir. Bütün istedikleri o kurumlarda beyni yıkanmış, çevresiyle ilişkisi kesilmiş, yanlış bilgilerle şartlanmış bir insan tipi yaratmaktır. Yani önemli olan sömürüyü göremiyen, ona kulluk eden, egoist, çıkarıcı insanların çoğunlukta ve etkinlikte oldukları bir toplumsal yapıyı yaratmak ve ayakta tutmaktır. Bunu başarmak için onların eğitime verdikleri biçim az gelişmiş ülkelerdeki uygulamayı biraz daha derinden incelemek gerekir.

Sömürücü çevrelerin iktidarda oldukları az gelişmiş ülkelerde çeşitli toplumsal olaylar açıklanırken, daima maddî temellerinden soyutlanarak

verilirler. Bir olayın gerçek nedenlerinin açıklanması engellenir veya buna çalışılır. Onun doğumuna neden olan sosya-ekonomik yapıya ilişkin sorunların tartışılmasının önüne geçilmiye çalışılır. Eğitim kurumları ve diğer eğitim araçları *bu* propaganda için geniş ölçüde kullanılırlar. Örneğin bir grev, bir köylü hareketi anlatılırken greve giden işçilerin, ey'eme geçen köylülerin içerisinde buldukları koşullar, yaşam tarzları bir kenara bırakılır ve bunlar birtakım kişilerin iyi veya kötü niyetlerine bağlanır. Böylece asıl neden gözardı edilmek suretiyle, sübjektif nedenlere bağlı izah tarzı ön plana çıkarılır. Bu metafizik açıklama yöntemi sonuna kadar, kullanılır. Soyut kavramlarla kitleleri kandırmak eğitimin önemli amaçlarından biri haline gelir. Özünde sömürü çarkının dönmesine hizmet eden ve yığınların çıkarlarına ters düşen bir propaganda yürütülür. Gerçekler yüzde yüz ters çevrilir.

Mevcut ekonomik sistem kitlelere en iyi sistem olarak sunulur. Ekonomik kuralların insan tabiatına en uygun ve tabii nizamın gereği olduğu propaganda edilir. Bu propaganda o kadar ileriye götürülür ki kitleler mevcut düzenin bir tanrı vergisi olduğu yolunda şartlandırılabilirler. Sistem kutsallık derecesin© çıkarılır. Bunun ardından mevcut sisteme karşı meydana gelebilecek herhangi bir toplumsal muhalefet felâket olarak gösterilir. Düzen kutsallaşmıştır. Onun kötülüğünü ileri sürmek, onun çirkinliklerini ortaya koymak tanrının yarattığı şeyleri yıkmaktır. İnsanları kötülöklere, felâketlere sürüklemektir. Üretim araçlarını tekellerine almış sömürü çevreleri çalışarak kazanan, bileğinin hakkıyla geçinen kişiler olarak sunulur topluma. Servet bir tanrı vergisidir. Tanrı çalışan, hakeden kullarının hepsine büyük servetleri kısmet eder. Beş parmağın beşi nasıl bir değılse, insanları da eşit yaratmamıştır tanrı. Bazılarına çok mal mülk kısmet eder. bazılarına az eder. Servet sahipleri tutumlu, akıllı ve becerikli kişilerdir. Fabrikatörler, toprak ağaları, tüccarlar topluma hizmet eden, fedakâr insanlardır aynı zamanda. Onlar olmasa açlık baş gösterir. Onlar açtıkları işyerlerinde; binlerce işçiye iş veren, topraklarında köylüleri çalıştıran iyi yürekli insanlardır. Onların bu yaptıkları olmasa insanlar işsiz kalırtar. Böylece üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin nereden geldiğı kitlelerin gözlerinden kaçırılmaya çalışılır. Kapitalizmin özünün sömürü olduğu gizlenir. O sistemin çirkinliklerinin bilinmesinin önüne geçilme uğraşısı verilir. Öyle ki kitleler belli kişilerde biriken o muazzam servetlerin nasıl elde edildiğini öğrenemez olsunlar, patronların işçileri, toprak ağalarının çalışan köylülerin onları besledikleri, kârlarını arttırdıkları ortaya çıkmasın. Servetin çalışarak değil, sistemdeki bozukluklardan, sömürüden öfürü meydana geldiğı anlaşılmış olmasın.

Gerici eğitimin kitlelere öğrettikleri bu kadarla kalmaz. Toplumda sınıfların varlığını inkâr eden bir politika izlenir. Bütün eğitim programları buna göre düzenlenmiştir bu ülkelerde. Çeşitli iş kollarında çalışan işçiler, memurlar, köylüler ve işverenler vardır. Bütün bunlar kardeşçe ilişkiler içerisindeyler. Herkes çalıştığının karşılığını alır. Bazı aksilikler çıksa bile herşey milli birlik ruhu, vatanseverlik duygudan içerisinde çözümlenebilir. Çok iyi olan düzen içerisinde her derde mutlaka çane bulunur. Bu sistemde herkes emeğinin karşılığını alır mutlaka. İşçi çalışarak üretim yapıyor, hem kendisine, hem memlekete hizmet ediyor, patron ise işçisinin hakkını verdikten sonra hak ettiği kârını elde ediyor. Sömürü diye bir şey mevcut değildir. Böylelikle binlerce işçiye ödediği ücret kadar kâr eden bir patronun kazancı allının teri, emeğinin karşılığı şeklinde sunulur topluma. Her şey güllük gülistanlık bir halde gösterilir.

Bu şekilde yürütölen muazzam gerici eğitim hizmetlerine ve propaganda rağmen hayatın kendisi gerici güçlerin yalanlarını ortaya çıkarır zamanla. Özünde sömürüye dayanan ekonomik sistem ve onun üst-yapı kurumlarından biri olan gerici eğitimin karşıtı da doğar. Toplumsal muhalefeti oluşturan güçler tarafından gerçekleri göstermeye yönelik çalışmalar yapılır. Sistemin çirkin oına gerçek yüzü kitlelere gösterilir. Sınıf çatışmaları bütün uğraşılara rağmen ileri boyutlara ulaşır. Sistemin temellerinde çatırdama sesleri duyulur. Hiç şüphesiz sistemin savunucuları eğitim faaliyetlerini yeni duruma göre ayarlamaya, ona uydurmaya çalışırlar. Bu sefer, varolan toplumsal muhalefetin ekonomik temelle ilişkisi gizlenir kitlelerden. Onun birkaç tane kötü niyetli, vatanın bütünlüğüne kastetmek isteyen kişi tarafından yaratıldığı söylenir. Bütürt suç bir avuç hain, bozguncunun marifetidir. Bunu yapan kişi ve kurumların milli bütünlüğe kastetmek isteyen ve yabancılardan destek alanları yolunda yoğun bir propaganda yapılır. Gerici güçler eğitime bu nitelikleri kazandırıp, gerçekleri çarpıtarak toplum© sunarlarken birkaç başlık altında toplanabilecek olan şu amaçları güderler.

1 — Sisteme karşı, o sistemin yapısal bozukluklarından doğan muhalefeti vatanın, milletin bütünlüğüne karşı yapılmış, huzur bozucu hareketler şeklinde göstermek suretiyle mevcut sistemi vatan ve millet kavramlarıyla bir bütünlük içerisinde göstermek ve böylece sonuçta egemen güçlerin sınıfsal çıkarlarını bütün toplumun çıkarları şeklinde sunmayı başarabilmek.

2 — Bütün emekçi sınıf ve tabakaların çıkarlarına uygun eylemlerin arkasında yabancı parmağı gösterilmek suretiyle bilinçsiz kitleleri onlardan uzaklaştırmak, düşmanlaştırmak ve sonunda yomlarına çekebilmek.

3 — Böylece yığınları yanlış bilgilerle donattıktan sonra sınıf düşmanlarına karşı uygulayacaktan baskılar için daha büyük bir muhalefetle karşılaşmamak, işlerini kolaylaştırmak.

Gerçekten de az gelişmiş ülkeler içerisinde sömürü çevrelerinin iktidarda bulduklarında, eğitim korkunç bir gerici niteliğe bürünür ve emekçi sınıf ve tabakaların acımasız düşmanı haline dönüşür. Emperyalizm ve yerli ortakları kitlelerin yalnız kol güçlerimi değil, beyinlerini de sömürürler. Halk kitlelerinin geri bir eğitim düzeyinde bulunmaları gerici «ğitim ve propaganda için bulunmaz bir ortak yaratır. Sömürüye karşı olan her hareket çarpıtılır. Bir avuç zorbanın çıkarı, bütün ulusun çıkarı şeklinde sunulur. Kapalı kapılar ardında ülkelerini yabancılara peşkeş çeken ve milliliklerini yitirmiş bir avuç zorba; vatan, millet nutuklarını atar, yurtsever pozlarına bürünür, geçekten ülkelerini seven insanları ise hain, bölücü, yıkıcı diye sunar. Kavram kargaşası yaratma çabalarını en üst düzeyde sürdürürler. Soyut kavramlar eğitimin başından, hayatın sonuna kadar bireyferre ezberletilir. Bu kavramlar tabulaştırılır. Bunların tartışılmasına dahi izin verilmez. Sınıflardan soyutlanmış, maddî temelleri gizlenmiş bir vatan, millet edebiyatı yapılır. Egemen çevreler diledikleri zaman anayasaları değiştirirler ama emekçi yığınların bu yönde bir talepleri geldi mi onu vatanın ve milletin çıkarlarına aykırı bir davranış biçiminde propaganda ederler.

Yeri gelmişken kavram kargaşası yaratma çabasından biraz daha bahsetmek yerinde olur sanınız. Gerçekten yukarıda bahsettiğimiz az gelişmiş ülkelerin eğitim faaliyetleri bu kargaşayı ileri derecede yürütürler. Çoğu zaman bu ülkelerin insanların eğitim kurumlarında öğrendikleri şeyler gerçeikilerle bağdaşmayan anlamsız şeylerdir. Sömürü düzenine çok sayıda kılıflar uydurulur. Kulağa hoş gelecek tabirlerle süslenir, sistem. Genellikle sisteme gerçek ismini vermekten dahi çekinir ve ona daha değişik isimler uydurulur. Örneğin: Türkiye'de öteden beri varolan ekonomik sistemin adını söylemezler egemen çevreler. Devlet okullarında, radyo ve televizyonlarında sistemin ismi söylenmez. Hele sermaye basını hiç mi, hiç yanaşmaz buna. Hergün hür ve demokratik rejim, eşitlik, hürriyet gibi havramları duymamız bundandır. Bir bakıyorsunuz ki devletin eğitim ve yayın kurumları ile sermaye sınıfının sözcüleri ağız-birliği etmişler (hür ve demokratik rejim» diye bağırıyorlar. Nedir bu hür ve demokratik rejim; denen şey, bu sistemin bilimdeki adı nedir? Feodalite midir, kapitalizm midir? Yoksa emperyalizme bağımlı çarpık ve feodaliteyi tamamen tasfiye¹ edememiş bir kapitalizm midir? İşte bu soruların cevaplarını onlardan alamazsınız. Çünkü kitleler artık kapitalizmin kirli yüzünü öğrenmişlerdir. Sermaye sınıfı bundan ötürü sistemin

adını söylemekten çekiniyor. Kapitalizm, emperyalizm terimlerini bu yüzden kullanamıyorlar. Kitlelere onum daha değişik birşey olduğunu gösterebilmek için süslü cüm'eter kullanıyorlar. Ama elbette emekçilerin çıkarlarını savunanların da buna karşı sordukları bir soru oluyor ve olacak. «Hür ve demokratik rejim» fakat kimin' için? Serma<ye için mi? Yoksa emek için mi?

Kapitalist yola girmiş, feodal güçlerin de şu veya bu ülkeierde iktidarda buldukları azgelişmiş ülkelerde eğitim, saldırganlığı yaymaya yarar. Bu saldırganlık üretim biçiminin kaçınılmaz bir sonucudur. Çünkü sömürünün varolduğu her yerde sömürücü sınıflar kendi sistemlerini sürdürüebilmek için saldırganlığa başvurmak zorundadırlar. Sömürünün kendisi zorbalıktır, onu sürdürüebilmek te zorbalığı gerektirir. Bunu başaraabilmek için eğitimi başından itibaren kişileri yanlış bilgilerle donatmak yolunda kullanır. Herşeyden önee insanlara tarih yanlış öğretilir. Tarih] olaylar çarpıtılır. Onları doğuran sosya-ekonomik ortam gözardı edilir; Savaşların, fetihlerin gerçek, nedenleri neydi? Niçin insanlar başka ülkeleri işgal etmeye gidiyor, orada yüzbinleirce insanın ölümüne, mahvına sebep oluyor? Hele yirminci yüzyılda artık milyonlarca insanı yokeden bu gaddarlıklar neden yapılıyor? İnsaniliği bunlara kimler sürüklüyor? Niçin sürüklüyor? Bir ülkenin işçisinin, köylüsünün başka bir ülkedeki işçi ve köylüyle olan anlaşmazlığı nedir? Aralarında ne gibi bir düşmanlık vardır ki, bu değişik halkların emekçi sınıfları birbirlerini boğazlıyorlar? Bütün cinayetlerin, bağnazlıkların sorumluları kimlerdir? İşte bu soruların cevaplarını bu ülkelerin eğitim kurumlarından öğrenmek mümkün değildir. Ya gerçek nedenler gizlenir, ya da tamamen tersi bir neden ortaya atılır. Savaşlar kralların, prens'erin ve hükümetlerin iyi veya kötü niyetlerine bağlanır. Yahut meydana gelen aksi bir tesadüfün savaşı doğurduğu söylenir. Böylece okula giden bir çocuk herşeyden önce kendi halkının, ulusunun tarihini yanlış öğrenmiş olur. Radyo ve televizyon gibi okul dışı eğitim araçlarının da devreye girdiği günümüzde çocuk okuil öncesinden: itibaren söven, ırkçı saldırgan eğitimin etkisinde kalır. Çocuklara üstün bir ırkın evlatları oldukları empoze edilir. Üstün ırk olmalarının nedeni damarlarında dolaşan asil ve üstün kana bağlanır. Böylece halklar üstün ırklar ve üstün olmıyan ırklar bölünmesine tabi tutulur. Eğer tarihte kazandıkları bazı savaşlar varsa bunların ekonomik temelleri bir kenara bırakılır ve üstün ırk oldukları için o savaşları kazandıkları anlatılır. Gene sağlanan ekonomik başarılar aynı nedene bağlanır. Bazı halklar tarihi düşman olark sunulur. Böylelikle ülkenin insnları daha çocukluk günlerinden itibaren toplumun sınıfsal durumu verine, dost veya düşman olan halklar ayırımı ile karşı karşıya ge-

lir. Fetihler ve yağma hareketleri büyük kahramanlıklar, o yağmacılığa karşı doğan haklı direnmeler ise ihanet olarak vasıflandırılır.

Bu eğitim politikasının en iyi örneğini Türkiye'de görebiliriz. Bugün Türkiye'de televizyonun karşısına geçene radyo dinliyen ve okula giden bir insan yukarıda anlattıklarımızla karşılaşır. Okula ayağını atan çocuk «ne mutlu Türküm diyene» veya «Bir Türk dünyaya bedeldir» şeklindeki sözlerle karşılaşır. Veyahut asker biçimi esas duruşa geçerek «Türküm, doğruyum, çalışkanım...» andı içer. Bu sözleri elbetteki sıradan sözler sayamayız. Bunlar belli bir dünya görüşünü, ırkçı, saldırgan olan bir görüşü kişilerin beynine yerleştirmeye yarayan sözlerdir. Ve bunlar belli bir politik durumu ifade eder. Bu durum ırkçı - söven dünya görüşünün bazı cümülerindeki yansımasıdır. Elbette bizim amacımız burada Türk halkını kötülemek değildir. Amacımız insanların- aralarında bulunan eşitsizliklere neden olarak üstün ırk veya asil kan gibi nedenlerin gösterilemeyeceğini belirtmektir. Türk halkı dünyada bulunan hiç bir halktan ne üstündür, ne de daha kötüdür. Bir halkın iyi veya kötü oluşu böyle soyut nedenlerle değil içerisinde yaşadığı sosyo-ekonomik koşullarla belirlenir. Bir halk sömürüyü defettiği, maddî ve manevî gelişmesini geliştirdiği, insanlığa hizmet ettiği ölçüde övünmeye hak kazanır. Elbette yukarıdaki görüşler Türk halkının gerçek görüşleri değildir. Türk işçileri ve diğer emekçi kesimleri kendi'lerinin başka halklardan daha üstün kano sahip olduklarını ileri sürmezler. Onlar dünyanın bütün emekçilerinin kardeş olduklarının bilincine varmışlar ve varacaklar. Bu ırkçı pöruşier bütün ülkelerde sömürücü güçlerin görüşleridir ve sömürüyü sürdürmeve, başka halkları boyunduruk altında tutmaya, emekçilerin iktidarının kuru'masını engellemeye yarar. Bu politika militarizmi geliştirme amachını taşır. Ve egemen sınıflar militarizmi hayatın her a'amnda özellik'e de eğitim kurumlarında yaymaya çaba sarfederler.

Gene Türkiye'deki eğitim kurumlarında okutulan tarih derslerine bakalım. Üç kıtaya yayılan Osmanlı İmparatorluğu göklere çıkarılır. Savaşların nedenleri anlatılırken. Türklerin kahramanlıklarından bahsedilir. Yani neden olarak üstün ırk gösterilir. Oysa biliyoruz ki Osmanlı İmparatorluğu saldırgan bir imparatorluktur. Yönetimi içerde ve dışarda despotluğu zirveye çıkarmıştır. Fetih hareketleri sadece padişahların kasalarını doldurmaya yaramıştır. Bu saldırgan politika ne Türk halkına, ne de ülkeleri işgal edilen dışarı halklara yıkımdan başka birşey getirmemiştir. Gittikleri yerlerde insanları öldürmüşler, köyferini, şehirlerini yakmışlar, ekonomilerini altüst ederek kendilerine bağlı hale getirmişler. Osmanlılar hiç bir yerde kölelik ve zulüm dışında birşey yapmamışlardır. Devletin sınırları içerisindeki halklar için de zulüm olmuştur bu sa-

vaşlar. Ama tarih kitaplarına bakıyorsanız bütün bu zulümler, kahramanlık şeklinde gösteriliyor. Acaba Osmanlı ordularının başka bir ülkeyi fethederken yaptıklarıyla kahramanlığın bir ilgisi var mıdır? Kuşkusuz hayır. -Gene bu İmparatorluğun yaptığı bazı köprüler, yollar ve kervansaraylar uygarlık eserleri olarak sunuluyor. Elbette yapılmış şeylerdir, ama Osmanlı yağmacılığının sürmesine hizmet etmişlerdir ve o amaçla yapılmışlardır bütün bunlar. Kaldı ki Osmanlı ordularının yapısı ırkçı görüşün çürüklüğünü bizzat ortaya koymaya yetiyor. Osmanlı orduları yalnız Türklere değil, birçok halûklardan oluşuyordu. Özellikle Kürdistan, Balkan; ve Arap ülkeleri birer asker deposuydu. Ayrıca devşirmelerden oluşuyordu ordunun büyük bir bölümü. O halde çeşitli halkların oluşturduğu bu orduların başarılarını üstün ırka veya asil kana bağlamaya imkan var mıdır? Aynı şekilde tarihi düşman olarak bazı ülkelerin ilan edilmesi büyük bir safsatadan, demagojiden ibaret kalmıyor mu? Elbette hiç bir halk, diğerinin tarihi düşmanı olamaz. Düşman olan emekçi yığınlar değil, egemen çevrelerdir, sömürücülerdir.

Bu şekilde ırkçı, gerici eğitimin başlıca iki nedeni vardır. Bu amaçlar sömürünün var olduğu bütün toplumlarda, ister emperyalist olsun isterse az gelişmiş olsun aynıdır.

Birincisi içeride sömürüyü yoğunlaştırıp, sürdürmek ve gerektiğinde emekçileri en ağır baskılar altında tutabilmek/ikincisi ise koşullar elverdiğinde başka halklara saldırmak, oradaki zenginlik kaynaklarına el koyarak sömürmek. Kuşkusuz bunu yapabilmek için de ırkçı, gerici eğitime hizmet eden saldırgan bir toplum yapısı oluşturmak gerekir, 'şte eğitime kazandırılan bu niteliğin amacı budur.

Az gelişmiş ülkelerin içerisinde buldukları sosyal ve ekonomik koşulların aynı olmadıklarını, bununsa eğitim politikasının belirlenmesinde değişik durumlar ortaya çıkardığını daha önce belirtmiştik. Şimdi kısaca bu ülkeleri sosyo-ekonomik yapıları itibarıyla ayırarak eğitim politikalarına değinelim.

Kapitalist yola yeni girmiş veya kapitalizmi bir hayli geliştirmek suretiyle onu hakim üretim biçimine dönüştürmüş, feodal güçlerin iktidara ortak oldukları ve emperyalizmin güdümüne de girmiş bazı ülkeler vardır ki bunların eğitim politikaları yukarıda geniş bir biçimde incelenmiştir.

Bunların içerisinde kendileri emperyalizm tarafından sömürüldükleri halde başka ülkeleri işgal eden, oraları sömürgeleştiren az gelişmiş ül-

keler de vardrlar. Bunlarda eğitim genel olarak yukarıda anlattığımız biçimlerde. Ancak bu ülkelerde eğitim sömürge haline getirilen ülke halkına karşı özel bir biçim alır. Sömürgeci ülke; ya o halkın varlığını tamamen imkar eder, ya da kendi soyuna bağlı sayar ama bazı ayrı yönlerini de kabul eder. Hatta bazan ayrı bir halk olduğunu inkar etmez, fakat onun geri olduğunu, gelişmesi için kendisinin sunduğu medeniyete ihtiyacı olduğunu iieri sürer. Şayet sömürge ülke halkının varlığı inkar edilirse eğitim, bu halkın tarihini, edebiyatını, dil ve kültür değerlerini inkara yöneliktir. Bunlardan hiç bir surette bahsedilmez. Sömürgeci ülke o halkın tarihi ve kültürel değerlerini, sanat eserlerini, folklorunu kendisine mal ederek kitleleri aldatmaya çalışır. Bu ülkelerde eğitim* ileri derecede ırkçı, militarist karakterde! ve asimilasyonudur.

Diğer bir grup az gelişmiş ülkelerde ise bir yandan sömürgeci ülkenin uyguladığı, ırkçı, asimilasyoncu, gerici eğitim, bir yandan da .kurtuluşçu güçlerin kitlelere sunduğu, karşıt öze sahip eğitim. Kurtuluşçu güçlerin sunduğu bu eğitim de değişik nitelikler gösterir. Eğer kurtuluş mücadelesi veren bu güçler, yabancı boyunduruğunun kırılmasından sonra sosyalist bir yola girmeyi, yani toplumdaki sömürüyü yoketmeyi amaçlıyorsa kitlelere götördüleri eğitim, anti-emperyalist, anti-feodal anti-sömürgeci ve anti-kapitalist özellikler gösterir. Şayet kurtuluşçu güçler yabancıların kovulmasından sonra sömürüye dayanan üretim biçimini tasfiye etmeyi amaçlamıyan bir yolda iseler elbette eğitim yukarıda sayılan özelliklerin tümüne sahip olamaz.

Bazı az gelişmiş ülkelerde kültür'emperyalizme bağımlıdır.

Emperyalizme bağımlı olan eğitim, emperyalist sömürü mekanizmasının bir parçasını oluşturur. Emperyalizm ve ortun yerli ortakları bu sistemin propagandasını yapan bir eğitim sistemi kurarlar. Emperyalist ülkelerin kof, sömürünün devamına hizmet eden, emek düşmanı kültürü kitleleri afyonlamakta bolca kullanılır. Çoğu zaman basın yayın organlarında ve eğitim kurumlarında ustalıklı yürütülen emperyalist propagandanın farkına bile varmazlar kitleler. Sinemalar, tiyatrolar ve televizyon ekranları uyutucu filmlerle doludur. Bu filmler gerçekleri çarpıtan emperyalist - kapitalist sistemin reklamlarıdır. Başlıca amaç bu ülkelerdeki hayatı olduğundan değişik göstermek, izleyicileri kandırmak ve sistemin üstünlüğüne onları inandırmaktır. Az gelişmiş ülkenin insanları o ülkedeki işçi mahelfeleri, eğitim, sağlık hizmetleri, çalışma koşulları ile değil, mutlu azınlığın emrindeki villaları, lüks otelleri, son model arabalarıyla tanır. Kitap ve yayın hayatının diğer alanıtan da aynı yalanlarla doludur. Burjuva propagandası yapan kitaplar lüks kapaklar içerisinde vit-

rinleri süsler. Teksas, tommiks türünden afyonlayıcı uydurma masallar çocukların ellerinden düşmez. Burjuva basını elindeki geniş olanaklarla kitlelerin bilinçlenmelerinin önüne geçmeye, onları emperyalist ülkelere hayran bırakmaya yönelik çalışmalarına ara vermez. Emperyalizmin dünya üzerinde oynadığı çirkin oyunlar gerçek nedenlerinden soyutlanarak, yanlış bir biçimde sunulur. Örneğin Afrika ormanlarında sömürgeciliğin, emperyalizmin varlığına kanıt teşkil eden tarzan tipi beyaz insan, kötü siyahlarla mücadele eden, fakirlerin yardımına koşan iyi bir kişi olarak tanıtılır. Amerika kızılderelelerinin bütün medeniyetlerini yerle bir ederi sömürgeci beyazlar yenilik ve medeniyet taşıyıcıları olarak gösterilmeye çalışılır. Ve emperyalizmin açtığı Vietnam'daki gibi savaşlar hürriyet uğruna yapılan savaşlar şeklinde açıklanır.

Dünyanın sömürülen, ezilen halklarını geri kafalı, yeteneksiz v© medeniyete ihtiyacı, olan insanlar şeklinde gösteren emperyalist propaganda bu tür az gelişmiş ülkelerde de yaygın bir biçimde yürütülür. İnsanları kendi sorunlarından uzaklaştırmak, düşüncelerini, doğruyu bulmalarını engellemek için seks ve cinayet filmleri piyasayı kaplar. Az gelişmiş ülkenin çocuğunun: elinde teksas-tommiks, gözlerinin önünde ise seks manyaklıklarını anlatan iğrenç filmfer. Böylece emperyalizm bunama sürüklediği ve üzerine büyük kârlar inşa etmek suretiyle geliştirdiği kirliliği az gelişmiş ülkelerin insanının beynini yıkamaya çalışıyor. Bunun yanında emperyalist ülkeler hukukun üstün olduğu herkesin eşit bulunduğu, yasaların bütün sınıf ve tabakalara aynı ölçüde uygulandığı ülkeler şeklinde anlatılırlar bütün bu araçlarla.

Bu ülkelerde din istismarı her zaman yapılmaktadır.

Kabul etmek gerekir ki az gelişmiş ülkelerin sömürücü güçleri tarafından en büyük ustalık bu alanda gösterilmektedir. Eğitim kurumları çocuklara yanlış dini bilgiler verirler. Ancak bu alandaki istismar bu kadarla kalmaz. Burjuva basını, radyo ve televizyon gibi yayın organları bu amaca hizmette etkin bir rol oynarlar. Sermaye sınıfının aslında dini yoktur. Bu sınıf, dini kârını arttırmaya hizmet ettiği ölçüde kullanır. Sömürü düzeninde meydana gelen doğal ve hakir tepkileri mutlaka dinsizlik şeklinde göstermeye çalışır. İlerici güçlerin dini kaldıracaklarını, halkı 'naçlarından zorla ayıracaklarını söylemek suretiyle halk tabakalarıyla oralarını açmaya çalışır. Bunun için dini eğitimin yaygınlaştırılmasını dini kurumların çoğaltılmasını savunur. Sermaye, halk çocuklarının, dini eğitim, görmelerini teşvik etmek suretiyle, onlara gerici, sömürüye hizmet sunan ve çoğu zaman dinle ilpisi dahi bulunmayan bilgiler sunar. Oysa ne çocuğuna dini eğitim gördürür, ne de kendi yaşantısı, dini ku-

rotora uyar. Reklam amacı dışında ibadet etmek akınlarına bile gelmez. Kumarhanelerde, içki sofralarında, büyük otellerin kuytu köşelerinde ve batakhanelerde her türlü rezaleti çıkarırken, kitlelerin karşısına dini savunuyor pozlarında, çıkmalarının medeni sadece ve sadece sömürüyü sürdürmektir.

Anti-emperyalist bir politika izliyen, sosyalist ekonominin inşası için çahşan ülkelerde eğitim \ •

Yukarıda sömürücü güçlerin iktidarda buldukları ülkelerde eğitimin durumunu genişçe inceledik. Bu ülkelerde iktidarda olan güçlerle, sosyalist kuruluşa geçmeye çalışan ülkelerdeki iktidar güçlerinin çıkarları birbirlerine tamamen terstir. Çıkarları, toplumsal yerleri ve dünya görüş'leri birbirlerine zıt olan bu sınıf ve tabakaların eğitime verdikleri biçim, kazandırdıkları öz tamamen ayırdır.

Kuşkusuz emekçi kitlelerin çıkarlarını gözeten iktidarların varolduğu ülkelerde de eğitim kurumları sayısal olarak henüz yetersizdir. Nite-lik bakımından eğitim istenilen düzeye ulaşmamıştır. Köy-kent arasında farklar mevcuttur. Sosyalist ekonominin inşası ileri düzeye ulaştın-ıamadıkça eğitimdeki geriliğin, dengesizliğin tamamen ortadan kaldırılması mümkün değildir. Çünkü bu iktidarlar kısa bir süre önce sömürü sistemimin yarattığı bir sürü olumsuzluklar! devralmışlardır. Bunların hemen ortadan kalkacağını, maddi temellerini yaratmadan düzeleceğini söylemek hayalcilik o'ur ve bilime ters düşer. Ancak sosyalist ekonominin güçlendirilmesi, yeni dünya görüşünün topluma hakim kılınması, gerici kültürün yerine yeni ve ilerici kültürün konmasıyla ki eğitim istenilen düzeye erişebilir.

Bu böyle olmakla beraber; eğitimin hizmet ettiği sınıflar, eğitimin özü, eğitimin planlanmasında uygulanan amaçlar her iki tür az gelişmiş ülkelerde tamamen zıttır.

Sosyalizm yoluna girmiş az gelişmiş ülkelerde eğitim metafizik değildir. Olayları maddi temellerinden ayırmaz. Her olayın altında yatan gerçek nedenlerin bilimsel tahlillerinin yapılması bir yöntem ve dünya görüşü olarak anlatılır kit'elere. Soyut kavramlar yerini hayatın gerçeklerine bırakır. Toplumda üretim biçimi, sınıfların varlığı, iktidar mücadelesinin nedenleri, amaçları, sıraflararası uzlaşmaz çelişkiler, kırsaca sosyalist dünya görüşü öğretilir. Eğitim, olayların maddi temellerinin anlaşılmasını sağlayacak biçimde düzenlenir, ki ilk andan itibaren tekelci yerli, yabancı sermaye ile, feodal mülkiyet biçimi tasfiye edilir - eğitimde doha

önceden var olan dengesizlikler ortadan kalkar. Eski düzenin egemen çevrelere sunduğu bütün eğitim imtiyazları, maddî temelleri yok edildiğinden ortadan kalkarlar. Eğitim seferberliği bu ülkelerde büyük bir uğraşı halini alır. Sadece okul çağındaki çocukların değü, bütün halk kitlelerin eğitimden geçmesi sağlanır. Eğitimdeki anarşik yapı yerini plânlı bir uygulamaya terk eder.

Eğitim bir bütün olarak sömürüye değü, sömürüşüz bir dünyanın yaratılmasına hizmet eder. Emperyalizm • kovulduğundan • on-ur propagandasını yayan bütün mekanizmalar ortadan kalkar. Okul çağında bulunan her yaştaki insana, tarladaki köylüye-, fabrikalardaki işçiye emperyalizmin içyüzünü açıklayan bir eğitim hizmeti sunulur. Yerli ve yabancı sömürü çevrelerinin bütün kitlelere sunduğu gerici, insanlık düşman, uyu-, tucu kültüre karşı savaş açılır. O beyin yıkama araçlarının hepsi ortadan kaldırılır.

Teorik eğitimin yanında, pratik eğitim önemli bir yer tutar. Emekçi k'tielerin çalışarak eğitilmeleri, daha' öncekiyle kıyaslanamayacak bir biçimde sağlanır. Hertürlü ırkçı, asimilasyonca, emperyalizme hizmet eden vs kitleleri afyonlamaya yarıycın eğitim ve propaganda ortadan kaldırılır. Doğru bir tarih bilgisi verilir.

Daha önce yaratılan gerici nitelikteki kültür değerleriyle mücadele bütün sosyalist güçlerin, başlıca amaçlarından biridir. Çünkü Sömürü düzeni varlığını sürdürmek için kendine göre bir insan tipi yaratmış, kendisine hizmet edecek bir kültür ortamı oluşturmuştur. Sosyalist güçler ise sömürü yerine emeğin üstünlüğünü öngören yeni bir insan ve toplum tipi yaratma uğraşısın! verirler.

Örneğin ABD'nin Vietnam'da bulunduğu yıllarda yarattığı sefalet ve çirkinlikler bilinmektedir. Omlar Vietnam'dan çekildikten sonra arkalarında batakhane haline gelmiş, ahlaksızlığın en üst düzeye çıktığı Vietnam şehirlerini bıraktılar. Oysa onları kovan sosyalist ve demokratik güçler bu çirkinliklerle mücadeleyi ön plana aldılar. Emperyalizmin hâyattan uzaklaştırdığı insanları topluma yeniden kazandırabilmek için büyük bir çabaya giriştiler.

Sonuç :

Buraya kadar az gelişmiş ülkelerin eğitim sorunlarına kısaca değindik. Kuşkusuz bu kadar kısa bir çalışma ile eğitim sorununu yeterince dile aetirmek olanaksızdır. Ama gene de bazı eğitim sorunlarına ve uy-

gulama biçimlerine değinip, bazı gerçekleri gözler önüne sermeye çalıştık. Bugün dünya üzerinde mücadele devam ediyor. Bu mücadele nerede ve nasıl olursa olsun güçlerden birinin üstünlüğüyle sona eriyor. Günümüzde sosyalizm-kapitalizm mücadelesi devam ediyor. Bu mücadele fabrikalarda, okullarda, kırsal alanlarda, kısaca toplumsal hayatın her yerinde sürüyor. Eğitim bu evrensel mücadelenin bir parçasıdır. Üstelik eğitim hizmetleri insanların beyinlerini hitap ettiğinden, önemini yitirmek şöyle dursun giderek artırıyor. İlerici, insanlıktan yana, sömürsüz, halkların kardeşliği üzerine kurulu, yani sosyalist bir dünyanın yaratılmasına hizmet eden eğitim ise gerici, insanlık düşmanı ve sömürüye hizmet eden eğitim arasındaki mücadele aralıksız olarak sürüyor her gün.

T A R T I Ő M A L A R

Osman BAŞARAN : «Az Gelişmiş Ülkelerde Eğitim» adlı Bildirgeyi sunan yazar. «Az neliŐmiŐlik bir toplumun toplumsal gelişme için bilimsel olarak saptanmiŐ ölçüleri erişememiş olması halidir» tanımını getirerek tümüyle burjuva ideolojisinin erevesi içinde katan bir az gelişmişlik tanımını yapıyor.

Oysa bizim gibi ülkeler, emperyalist kapitalist metropol ülkelere bağlı, onların biçimlendirdiği, onların denetiminde ve güdümünde, onların çıkarlarına ve toplumsal gerçeklerine hizmet eden ülkedir.

Devrim yapmış ülkelerde az gelişmişlik erevesi içinde inceleyen bu anlayış herşeyden önce ülkeleri toplumsal üretim sistemlerine göre değil de sınıfsal yapılarından soyutlanmış biçimde iktisadi gelişmişlik düzeylerine göre sınıflandıran burjuva toplum biliminin ve iktisadının sınırlarını aŐamamıŐtır. Dolayısıyla bizim gibi ülkelerde iselleŐeri emperyalizm söz konusu toplumsal formasyonları sadece iktisadi değil, siyasi ve ideolojik düzeylerde de biçimlendirmektedir. Buna benzer özümleme CKP revizyonizminin «Üç dünya» çözümlemesinde de vardır. Bu bağlamda bizim gibi ülkelerde eğitim, herşeyden önce emperyalizmin biçimlendirdiği, onun arpıktaŐtırdıđı, kendine bağırılı kıldığı ve biz-zat metropol ülkelere farklı bunalımlara neden olduğu bir eğitimidir. Yazar ise emperyalizmin belirleyiciliği (yanlış bir anlam olmasın, emperyalizmin belirleyiciliğinden bahsederken bizim gibi ülkelerin iç dinamiklerini tümüyle dıŐtaifayan mutlakçı bir anlayışa sahip değiliz, süreci, olayları belirleyen, ağır basan bunlara özsel niteliğini veren yönü belirtmeğe çalıŐıyoruz.) faktörünü dıŐtalayan herhangi bir kapitalist ülkede sahip olduğu pekala metropol ülkelere de gözlemlenebilecek bazı sorunları irdelemektedir. Bu, yazarın bildirgesinin temel çerçevesine yönelttiğimiz bir eleŐtirdir.

Ülkemizde emperyalizmin uzantısı yerli tekelci burjuvazinin, tefeci-tüccar - bezirganların ve toprak ağalarının en irilerinin oluşturduğu zorunlu hakim ittifak çıkarlarına paralel olarak eğitim sistemi de buna göre biçimlenmiŐtir.

Ülkemiz eğitimi, kuruluşundan bu yana emperyalizmin çıkarlarına yöneliktir. Önceleri Fransız eğitim sistemi, sonradan da emperyalizmin i olgu haline gelmeye başladığı 1950 yıllarında Amerikan eğitim sistemi kopye ve adapte edilmiştir. Şimdi de bazı teknik okullar için İsviçre ve Avusturya'dan eğitim uzmanı getirtileceğini! öğreniyoruz.

Eğitimin önemini iyi bilen emperyalist ülkeler Lozan anlaşmasında ülkemize yabancı uzman sokabilmek için büyük tavizler vermişlerdir. Yabancı eğitim uzmanları ülkede yükselen devrimci muhalefetle rahat çalışmadığı zamanlar aynı işlevini yerli eğitimcileri metropol ülkelerde eğiterek sürdürmüşlerdir. Ülkemiz eğitim biçimi, zorunlu hakim ittifakın tercihlerini yansıtmaktadır. Bir tarafta batılı burjuva anlamda okullar tekeli sermayenin tercihi, diğer tarafta feodal kanadın tercihini yansıtan gerici okullar, denge politikasına göre okullar açılmıştır.

Ülkemiz eğitim sisteminin «milli» olduğu söylenir ve Eğitim Bakanlığının başına eklenmiştir bu kelime. Önce eğitim sistemi, emperyalist modele göre kurulmuştur. Kendi Türk halkının çıkarının geniş emekçi kitlelerin çıkarını yansıtmamaktadır. Sömürücü egemen güçlerin ve onların ağababalarının isteği doğrultusundadır.

Anayasanın 21. maddesi «eğitim ve öğretim devletin gözetim ve denetimi altında serbesttir» der. Devlet hakim sınıfın, diğer sınıf üzerinde zor aracı olduğu gibi eğitime de ülkemizdeki hakim sömürücü azınlığın, geniş emekçi kitleler ve uluslar üzerindeki baskı aracıdır. Yine aynı madde de «çağdaş bilimin ve eğitimin esaslarına aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz» der, fakat zorunlu hakim ittifakın dengesizliği sonucu feodal özlü gerici unsurların çıkarına gerici okullar, eğitim yerleri açılır.

Ülkemizde mevcut eğitim müfredatı, günlük hayattan kopuk, bölgesel ve ulusal farklılıkları dikkate almadan, çağın gelişimine ters, bir avuç sömürücü azınlığın çıkarlarını şartlandırıcı biçimde düzenlenmiştir. Eğitimin ilkesi burjuvaziye gerekli işgücü yetiştirmektir. Kişileri, özgürce, çok yönlü yaratıcı, insan onurunu koruyucu nitelikte, hayata kaynaştırıcı bir eğitim anlayışı bu düzenin istemediği bir eğitim anlayışıdır.

Bilimsel dünya görüşüyle, doğanın ve toplumun diyalektik gelişimini kavrayıcı değildir. Kişiyi topluma yabancı düşüren, hayattan soyutlayan bir eğitim sistemidir.

Eğitimin eşitsizliğini, gericiliğini bilmek ve eleştirmek yetmez. Eğitim sistemi bir bütünlük içinde ele alınıp, mevcut ikili karakterli nisbi demokratik yapının sınırlı, kısıtlı koşulları içinde bile olsa demokratik eğitim, modelini araştırma-cıdır ve sonuç temel mücadeleye bağlı olarak hayata geçirilmelidir.

Hakim sınıflar ittifakından bazı demokratik haklar, demokratik mevziler kazanabiliriz. Ve demokratik hakların en küçüğü için bile son he-

defi unutmada mücadele ederiz. Ülkemizde oligarsik yönetim sürecinde burjuva anlamda bir demokratik devrim süresi tamamii'ancmıyaağından bu aldığımız haklar her an geri alınabilir de. Sorunların zmnn bizi getirip dayattığı tek yal kalıyor; Demokratik Hak Devrimi. Gerçekten de eğitimin demokratikleşmesi bir bütün olarak ele alındığında, demokratik halk devriminin asgari programının bir unsurudur. Gerçek kuruluşuza giden tek yol devrimdir.

Kenan COŞAR : Saygıdeğer arkadaşlarım, biraz önce incelediğimiz ve dinlediğimiz bildirgeyi genel çizgileriyle olumlu bulduğumuzu nceikle belirtmek istiyorum. Yalnız benim kafama takılan ve şu anda da takılmakta da devam eden bir konuyu açıklayacağım ve bildirge sunan arkadaşın da bu konuda açıklama getirmesini isteyeceğim.

3. sayfanın birinci paragrafında şöyle bir paragraf var. Bugün az gelişmiş ülkelerde eğitim de aynı ekonomik sisteme tabi değiller. Bazıian kapitalist bir yola girmiş ve kapitalistleşerek emperyalizmin sömürü alanına dahil olmuş, bazıları ise aşamalar yaparak dünya sosyalst sisteminin yardımıyla kapitalist olmayan kalkınmayla kuruluş yoluna girmişlerdir. Aynı şekilde 5. sayfanın 2. paragrafının sonunda da şöyle bir ifade var; Yani eğitim konusunu azgelişmişlik sürecine giren kapitalist veya sosyalist yoldaki gelişmelere göre ayrı ayrı ele almamız icabeder diyor. Benim kişisel kanıma göre, sosyalizmin ilk adımlarının atıldığı noktada, sosyalizmin başladığı aşamalarda azgelişmiş ülkelerde de kesin olarak kurulmuştur.

Bu nedenle sosyalist aşamaya dönüşmüş olan ülkeleri azgelişmiş sınıflar ve ülkeler içersinde değerlendirmek yanlıştır. Ya o bir başka kategorinin içinde incelenmeli, ya da sosyalist ülkeleri azgelişmişlik içersinden çıkarmak gerekir. Bu konudaki kişisel kanım budur, teşekkür ederim.

Mustafa DEMİR : Bildirge'yi iki açıdan eleştirmeye çalışacağım :

Birincisi : Bildirge'deki bazı terim ve kavramların kullanılışına ilişkindir. Bildirge'de kullanılan bazı terim ve kavramlar bilimsellikten uzak ve ister - istemez yanılıcıdır. İlk eleştirimiz bildirge'nin adına ilişkindir, «azgelişmişlik» kavramı bildirgenin konusu olarak verilmiş olmasına rağmen bizce yanlıştır ve bilimsel içerikten yoksundur. Türkiye solunda bu konuya ilişkin tartışmalar oldukça eskiye dayanır. «Azgelişmişlik» kavramının kastedilen ülkenin gerçeklerini ifade etmediği yolunda genel bir yargıya da varılmıştır. «Azgelişmişlik» kavramı, emperyalist -

kapitalist sistem içindeki bağımlı ülkelerde, kapitalizmin başından itibaren emperyalizmin denetiminde gelişmesini ve emperyalizm çağındaki dış dinamik unsurunu yeterince gözönünde bulundurmadığı için bizce doğru olmayan bir adlandırmadır.

Çeşitli bağımlılık ilişkilerini ifade eden sömürge ve yarı - sömürge kavramlarından hiç söz edilmemesi büyük bir eksiklik, hatta günümüzün en karakteristik «bağımlılık» biçimlerini gözden kaçırdığı için yanlışlıktır. Kuşkusuz bu yanlışlık başka yanlışları da beraberinde getirmiştir. Bildirge'de «kapitalist yolda» ve «sosyalist yolda» olan ülkelerden söz edilmektedir. Bildirge'nin içeriğinden, «kapitalist yolda Ülkeler» terimiyle emperyalist - kapitalist ülkelerin; «sosyalist yolda Ülkeler» terimiyle de sosyalist ülkelerin kastedilmediği açıkça anlaşılmaktadır. Ayrıca DEK'e sunulan, günümüz toplumlarında eğitim konulan dört başlık altında ele alınmıştır: 1. Sosyalist ülkelerde eğitim, 2. Emperyalist-kapitalist ülkelerde eğitim, 3. Sömürge ülkelerde eğitim, 4. Az gelişmiş ülkelerde eğitim. Görüldüğü gibi doğal olarak; sosyalist ülkeler, emperyalist - kapitalist ülkeler ve sömürge ülkeler ayrı ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Demek ki dördüncü başlık olan «Az gelişmiş Ülkeler» içinde «kapitalist yolda¹» ve «sosyalist yolda» diye iki ayrı grupta değerlendirilen ülkeler; yukarıda ayrıca ele alınan sosyalist ülkeler, emperyalist - kapitalist ülkeler ve sömürge ülkeler dışında bir kategori oluşturmaktadırlar. Bu ülkelerin, dünyama hangi ülkeleri oldukları da belirtilmemiştir. Öncelikle şunu söyleyelim: Biri .kapitalist yolda, öteki sosyalist yolda ilerleyen iki ülkenin, her ne sebeple olursa olsun, aynı bir kategori içinde mütalaa edilmesi son derece yanlıştır. Her ikisinin de «ülke» olmaktan başka ortak yanları olamaz. İkinci olarak, emperyalizm çağında, «kapitalist yolda» olup ta, emperyalizmle şöyle veya böyle bağımlılık ilişkisi içinde bulunmayan bir ülke olamaz. (Emperyalizme bağımlılık ilişkilerinden biri olan sömürge bağımlılığı ayrı bir konu olarak ele alındığına göre, bir başkası da, çağımızın tipik bağımlılık ilişkisi olan yarı - sömürge bağımlılığıdır. Zaten bildirge'de de -birkaçı hariç- «yan - sömürge Ülkelerde Eğitim» anlatılmaktadır.) Üçüncü olarak, «sosyalist yolda ülkeler», yada «Anti-emperyalist bir politika izleyen, sosyalist ekonominin inşası için çalışan ülkeler»de iktidar hangi sınıfın veya sınıfların elindedir? Eğer iktidarda işçi sınıfı varsa, bu ülkeler için «Sosyalist yolda», «sosyalist ekonominin inşası için çalışan» yada «az gelişmişlik» gibi özel adlar kullanmamız gerekmez. İşçi sınıfının iktidarda olduğu, kapitalizmden sınıfsız topluma geçiş sürecini yaşayan bütün toplumlara -ve ülkelere-, sosyalizmin kuruluşunun hangi aşamasında olurlarsa olsunlar, sosyalist toplumlar -ve ülkeler- denildiğini biliyoruz. Yok eğer iktidarda işçi sınıfı yoksa, o ülkenin «sosyalist yolda», yada

«sosyalist ekonominin inşası için çalışan ülke» olabileceği boş bir hayaldir. Sosyalizmi kuracak, işçi sınıfından başka tarihsel bir güç yoktur. Burada, «sosyalist yolda»ki «azgelişmiş» ülkeler, sosyalist ülkelerden ayrı bir başlık altında ele alındığına göre, besbelli ki buralarda iktidar, işçi sınıfının elinde değildir. Kapitalist yolda ve sosyalist yolda olduğu söylenen ülkeleri bir kategoride toplamak; Çin, Kore ve Vietnam'la, Şili İran ve Türkiye'yi «Üçüncü Dünya» olarak bir kategoride toplamak kadar hatalıdır. Ve sınıfsal özden yoksun bir testottir.

«Kapitalist yolda ülkeler», «sosyalist yolda ülkeler», «azgelişmiş ülkeler vb., kavramlar, Marksist literatüre ait olmayan kavramlardır. Bu kavramların kullanılışı, sorunların derinliğine tartışılmasını sınırlamakta ve nesnel gerçeği kavramamızı engellemektedir. Ülkönin sosyo-ekonomik yapısı, içinde bulunduğu statüyü tam olarak kavrayıp değerlendirememek sözkonusu olunca da, o ülkenin eğitim sorunu incelenirken yanlışlıklara düşülmesi ve sorunun özünün anlaşılmasını, doğal bir sonuç olarak ortaya çıkar.

İkincisi : Geri bıraktırlmış bir ülke olan Türkiye'deki eğitimin karakteri ve ona bu karakteri veren devletin biçimi üzerinde durulmamıştır.

Ülkemizdeki eğitimin karakterini kavrayabilmek için, genel olarak burjuva devletin bir sınıf egemenliği aracı olduğunun bilinmesi yeterli değildir. Bildirge bununla yetinmiştir. Oligarşinin eğitim sisteminin tam olarak kavranılması, oligarşik devlet biçiminin kavranılmasına bağlıdır. Ancak buradan yola çıktığımız taktirde, oligarşinin¹ eğitim politikasını kavrayabilir, demokratik taleplerimizi açık - seçik ortaya koyabiliriz ve en doğru mücadele yöntem ve taktikferinl geliştirebiliriz.

Bildirge'de eğitimin demokratikleştirilmesi ile ilgili taleplerimiz tartışma konusu edilmeliydi. Bu eksiklik giderilmelidir. Bildirge, eleştirilerimiz doğrultusunda tartışılmalı ve yanlışlıkları düzeltilmelidir.

Nedim ARI ; 1 — Kırsal alanlarda bulunan çocukların eğitimini, üretim içerisinde sürdürebilmeleri için köye açılan ortaokullar bir müdür, bir müdür hür şeklinden kurtarılıp, şehir okulları düzeyinde eğitim verebilecek duruma getirilmeli, [ilkokul öğretmenleri meslek içi eğitimle ihtisaslaştırtıp, ortaöğretimde de ders verebilecek duruma getirilmelidir. İlk ve ortaöğretim arasında içerik ve eğitim bakımından tam bir bağ oluşturulmalı. (Modern ve klasik eğitim' şekllörl).

2 — Eğitim, öğretimin çevreye göreliği hayata geçirilmelidir. Her bölge birer çevre olmalıdır.

3 — Gece okulları ve yaygın eğitim (okul çağını çalışmakla geçirenler için.) emekçi sınıfın ihtiyaçlarına cevap vermeyen eğitim sistemlerinin yerine bu sınıfın ihtiyaçlarını karşılayacak bir eğitim sisteminin hayata geçirilmesi mutlak gerekmektedir. Böyle bir içeriği almayan eğitim, kapitalizmin - emperyalizmin ekmeğine yağ sürmektir.

4 — Temel Eğitim Kanununa göre, açılması planlanan, en az 50 dönümlük arazi üzerine kurutacak merkezi temel eğitim okulları açılmamış, hayata geçirilememiştir. İş içinde eğitimi amaçlayan bu temel eğitim okullarının üretim içinde eğitim verebilecek düzeyde olduğundan derhal hayata geçirilmesi gerektiği inancındayım.

İbrahim İSPİR : Köklü bir araştırma yapılmadan alel - acele yazılmasının sonucu olarak ortaya çıkan hata ve eksiklikler bir kenara itilirse, bildiride esas olarak üç temel nokta üzerinde durulup tartışılmalıdır.

Birincisi, «Azgelişmişlik» kavramının tanımıdır.

İkincisi, kapitalizmi yıkarak sosyalizm yoluna girmiş bazı ülkeleri de azgelişmişlik kategorisine dahil eden iddiadır.

Üçüncüsü ve en önemlisi ise, kapitalizmin eğitime ilişkin genel niteliklerinin azgelişmiş ülke eğitiminin nitelikleri olarak gösterilmiş olmasıdır.

Bildiride «azgelişmişlik, bir toplumun toplumsal gelişmiş için bilimsel olarak saptanmış ölçülere erişememiş olması halidir» diye tanımlanmaktadır. Bence bu tanım, «azgelişmişlik» kavramını belirtici nitelikte değildir. Çünkü, iktisadi evrimin dünya çapında ulaşılmış olduğu düzey sosyalizmdir. Bu tanıma göre gelişmişliğin bilimsel olarak saptanması gerekli ölçüleri, sosyalist üretim biçiminin verilerine göre yapılacaktır. Böyle olunca da dünyadaki tüm ülkeleri, ulaşılması gerekli hedeflere ulaşamadığı için gerikalmış olarak nitelemek gerekmektedir. Böyle bir niteleme el'betteki yanlıştır. Gelişmişliğin kriteri, iktisadi evrimin ulaşılmış olduğu düzey olarak ele alınamaz. Kaldı ki, iki ayrı ekonomik sisteme ilişkin ülkeler, örneğin ABD ve SSCB, «gelişmişlik» konusunda kıyaslanılabilmektedir.

Bir ülkenin gelişmişliğinin kriteri, üretim araçları üreten sektörle, tüketim araçları üreten sektörün gelişme düzeyinde ve aralarındaki ilişkide aranmalıdır. Gelişmişliğin ya da azgelişmişliğin tanımı da buna göre yapılmalıdır. Bir ülke, tüketim araçları sektörünün değil aksine üretim araçları üreten sektörün gelişmesiyle, azgelişmiş ülke olmaktan kurtulabilir.

Üretim sektöründen hiç söz edilmediği, yabancı sermayenin hakiyet: altında tüketim sektörüne ilişkin yapılan yatırımların «ağır sanayi» olarak adlandırıldığı ülkemizde, bu iki sektör arasındaki dolaşım ülke sınırları içinde olmadığı için, gerilik her alanda kendini gösterir.

Ayrıca gelişmeyi sağlayacak olan sektörün kurulması, emperyalizm ve işbirlikçi tekelci burjuvazi tarafından engellendiği için azgelişmişlik yerine geri bırakılmış kavramını kullanmak daha doğru olacaktır.

Kapitalizmi altetmiş, daha başlangıçta üretim araçları üreten sektörü toplumsallaştırmış ve önündeki engelleri aşarak hızla geliştirme yoluna girmiş ülkelerin bazıları, bu anlamda azgelişmiş kategorisine dahil etmek yanlıştır. Kaıfdığı, sosyalizm yoluna girmiş ülkelerin eğitime ilişkin uygulamalarının, hem kapitalist ülkelere zıt olduğu söylenilmekte, hem de bu ülkelerin azgelişmiş ülkelere içine girdiği savunulmaktadır. Böyle bir iddia alt-yapı, üst yapı ilişkilerini koparıp atmaktadır.

Tarihsel gelişimi ve içinde bulunduğu somut koşullara göre birtakım değişiklikler gösterse de, tüm kapitalist ülkelerde eğitimin niteliği öz olarak aynıdır. Bildiride bu sık sık vurgulanmış olmasına rağmen, eğitim kurumlarının nicel ve nitel durumları, araç ve gereç durumları, sınıflar ve bölgeler arası dağılımları, eğitimcilerin yetersizliği, programların hazırlanışı ve amaçları vb. birçok örnekler sadece azgelişmiş ülkelere özgü olarak gösterilmiştir. Böylece genele ilişkin özelliklerle, özele ilişkin özellikler birbirine karıştırılmıştır.

Azgelişmiş ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkelerin eğitimleri kıyaslanmalı, ilişki ve çelişkileri belirlenmelidir. Ayrıca ayrı ekonomik sistemlerin eğitim modelleri karşılaştırılmalıdır. Ancak bu yöntemle azgelişmiş ülkelerin eğitimleri hakkında somut değerlendirme yapabileceğimiz kanısındayım.

Hüseyin Beysülen'in bildirgesine yönelik bildirgenin yeniden düzenlenişinde yukardaki görüşlerimin dikkate alınmasını diliyorum.

SUNUCUNUN ELEŞTİRİLERE VERDİĞİ YANSTLAR

Hüseyin BEYSÜLEN : Sayın delegeler ve izleyiciler;

Sayın Nizamettiri AKKUZU «azgelişmişlik, bir toplumun toplumsal gelişme için bilimsel olarak saptanmış ölçülere erişememiş olması halidir» şeklinde yaptığım tanımlamanın oldukça kapalı olduğunu belirtti. Bu konuda diğer arkadaşlar da eleştiri getirdiler. Bu nedenle öncelikle bu tanımlamaya açıklık kazandırmaya çalışacağım.

Arkadaşlar, bir toplumun toplumsal gelişme için bilimsel olarak saptanmış olan ölçülere erişememiş olması, halini azgelişmişlik olarak belirlerken üzerinde durulması gereken, «bilimsel ölçü» deyimiyse neyi kastettiğimin açıklığa kavuşmasıdır. Bu terimle anlatmak istediğim yani «bilimsel ölçü» ile vurgulamaya çalıştığım emek üretkenliğinin düşüklüğüdür. Burada sözü geçen bilimsel ölçü işçi sınıfı biliminin getirdiği ölçüdür. Bu ölçüden şunu anlıyoruz. Eğer bir ülkede emeğin verimliliği düşükse, yani birim emeğin birim zaman süresi içerisinde üretebildiği ürün miktarı yüksekse o ülke kalkınmıştır. Bunun zorunlu ekonomik koşulu ise üretim araçları üretimin, tüketim malları üretimine göre daha hızlı artması ve önceliğe sahip olmasıdır. Kullandığım ifadenin kapalı olduğunu ileri süren arkadaşların tereddütlerine bu şekilde cevap verdikten sonra diğer bir eleştiri noktasına geçmek istiyorum.

Sayın Kenan COŞAR ve İbrahim İSPİR tarafından getirilen eleştirilerde azgelişmişlik kavramı içerisinde sosyalist güçlerin iktidarda buldukları bazı ülkelerin de dahil edilmesinin yanlış olduğu belirtilmektedir.

Aynı konuya ilişkin sayın Mustafa DEMİR, Cemil ÇAKIR ve arkadaşlarının yönelttikleri eleştiride ise hem yukarıdaki arkadaşların görüşlerine paralel görüşler ileri sürülmekte ve hem de getirdiğim kavramların bilimsellikten uzak ve yanıltıcı olduğu söylenmektedir.

Önce sosyalistlerin yönetimde oldukları bir ülke ile kapitalist güçlerin iktidarda oldukları ülkelerin aynı kategoride yani azgelişmişlik kategorisi içerisinde ele alınıp alınmayacaklarına açıklık getireyim.

Yukarıda da belirttiğim gibi azgelişmişlik emek üretkenliğinin düşüklüğüdür. Eğer arkadaşların ileri sürdükleri gibi sosyalistlerin iktidarda buldukları bir ülke gelişme sürecinin hiç bir aşamasında olarak kabul edilmeyecekse o zaman emeğin verimliliğinin her zaman yüksek

olduğunu savunmamız gerekir. Oysa durumun böyle olmadığını gösteren çok sayıda somut örnek vardır önümüzde. Bugün bir çok ülkede sosyalistler iktidarda olmakla birlikte, emek üretkenliği hala düşüktür ve buralarda ekonomik gelişme başarıya ulaşmış değildir. Esasında bu ülkelerin devrimci iktidarlarının önünde; kalkınmayı sağlamak yani emeğin üretkenliğini arttırmak en büyük sorunlardan biri olarak durmaktadır. Örneğin Angola, Mozambik ve Vietnam'ı ele alalım. Bu ülkelerin her üçünde sosyalistler iktidardadır. Ama her üç ülkede de emeğin verimliliği düşük bir düzeydedir. Hala bir çok alanda sosyalist üretim tarzı hakimiyetini kuramamıştır. Pre-kapitalist üretim ilişkileri varlığını sürdürmektedir. Kabile, aşiret ve bunlara uygun düşen üretim ilişkilerine rastlanmaktadır. O halde bu ülkelerin ekonomik olarak kalkındıklarını söyleyebilir miyiz? Elbette hayır.

Bu neden böyledir? Bilindiği gibi sosyalist üretim biçiminin inşası belli bir süreç içerisinde mümkün olur. Sosyalistler iktidara geldikleri zaman geri ekonomik yapı otomatikman değişmez, düşük olan emek üretkenliği artmaz, geri ekonomik ve sosyal yapı yerini hemen gelişmiş toplumsal yapıya terketmez. Tam tersine bu toplumlarda az gelişmişlik sosyalist iktidar döneminde de bir süre varlığını devam ettirir. Ancak sosyalist iktidar bu geriliği en kısa sürede aşmak için emekçi halk yığınlarının çıkarları doğrultusunda çaba sarfeder, gerici direnmeyle mücadele eder ve sosyalist ekonomiyi inşa eder.

Bu arkadaşlarımız sosyalist iktidarın işbaşına gelmesiyle ekonomik kalkınmanın sağlanması arasında geçebilecek olan zorunlu bir sürecin varlığını görmemezlikten gelmektedirler. Bu iki olay aynı anda gerçekleşmez.

Elbette geri kalmışlığın kırılmasında sosyalist iktidar ile kapitalist iktidar değişik görevler yaparlar. Günümüz koşullarında (emperyalizmin varlığında) kapitalizmin sınırları içerisinde kalınarak ülkelerin kalkınmaları söz konusu değildir. Gerçekten ülkenin kalkınmasını sağlamak, insanlara mutlu bir yaşam kazandırmak sosyalist iktidarın yapabileceği bir iştir.

Sayın Mustafa DEMİR, Cemi! ÇAKIR ve arkadaşlarının yönelttikleri eleştiri noktalarından bir diğerini cevaplandırmaya çalışayım.

Bu arkadaşlar benim kullandığım «sosyalist yolda», «kapitalist yolda» gibi terimlerin Marksist literatürde yeri olmıyan yanıltıcı terimler olduklarını ileri sürmektedirler. Eleştirinin bir başka yerinde ise «sos-

yalist yolda» ülkelerle, «kapitalist yo'da» ülkelerin aynı kategori içeri-
sinde ele alınamıyacakları belirtilmektedir. Ardından da bu tür ülkeler-
de hangi sınıfların iktidarda oldukları sorulmaktadır. Şimdi sıra -ile bu
görüşleri cevaplandırmaya ça'ışayım.

1 — «Sosyalist yolda» ülkeler ile «kapitalist yolda» ülkelerin arasın-
da sadece emek üretkenliğinin düşüklüğü bakımından bir benzerlik kur-
dum. Ben sosyalist güçlerin yönetime gelmelerine rağmen azgelişmişli-
ğin, yani emek üretkenliğinin düşüklüğünün bir süre daha devam edebi-
leceğini belirttim. Sosyalist iktidarın başlangıç yıllarında her iki tip ül-
kede de emeğin verimliliği düşük olabilir.

2 — «Sosyalist yolda» olan ülkelerde iktidarda işçi sınıfı iie onun
müttefiklerinin elindedir. Gerici güçler geniş ölçüde tasfiye edilmişlerdir.
Bu ülkeler dünya sosyalist sisteminin bir parçasını oluştururlar. Gene
bu ülkelerde iktidar emekçi halk yığınlarının çıkarlarına hizmet edecek
bir ekonomik ve sosyal politika izler. Pre -kapitalist üretim tarzından
kapitalist sisteme geçmeye çalışan veya kapitalizmi şu veya bu ölçüde
kurmakla birlikte, kapitalizm öncesi üretim biçimlerinin de geniş ölçüde
mevcut oldukları, emperyalist sistem içerisinde yer almaları kaçınılmaz
hale gelen ülkeler «kapitalist yolda» o'an ülkelerdir. Buralarda kapitalist
üretim, feodal üretimi, kabile aşiret ilişkilerini henüz tam anlamıyla tas-
fiye edememiştir. Böyle ülkelerde iktidarı egemen güçler ellerinde'tut-
makta ve tabii ki onların çıkarlarına hizmet etmektedirler.

«Sosyalist yolda» olan ülkelerde sosyalistler iktidarda olmakla ve
ekonomik geriliği kırmak için işçi sınıfı çıkarlarına uygun tarzda çaba
sarfetmekle birlikte, sosyalist kuruluşun gerçekleşmesi henüz tamamlan-
mamıştır. Örneğin Sovyetler Birliği sosyalizmi kurmuş bir iüke-
dir ve ona sosyalist ülke diyoruz. Angola sosyalist iktidar tarafından
yöneltilmekle birlikte sosyalizm henüz kesin zaferini kazanmış değildir.
Sosyalist ekonominin inşası tamamlanamamıştır. İki ülkenin ekonomik
yapıları farklıdır ve önlerindeki görevler aynı deai'dir. Biri komünizmi
kurmaya çalışırken, diğeri sosyalist kuruluşu gerçekleştirmeye ça'ismak-
tadır.

Bildirgemde bu iki tür ülkede iktidarın sınıfsal yapısını, işleyiş tar-
zını genişçe ele aldım. Karşit sınıfların çıkarlarını temsil eden bu ikti-
darların ekonomik politikaları ile üst yapı kurumlarının aldığı biçimlerin
fark'lı olduğunu vurguladım. Eğitimin ise iktidarın sınıfsal yapısından kay-
naklanan bir biçime büründüğünü, «sosyalist yolda» bir ülkede emekçi
halk kitlelerinin çıkarlarına hizmet ettiğini fakat «kapitalist yolda» oİGn
ülkelerde ise sömürü çevrelerinin çıkarlarını korumaya yönelik olduğunu

ısrarla vurguladım. Bu konuda açıklık bulunmadığını söyleyen arkadaşların bildirgeyi yeterince incelemedikleri sonucu ortaya çıkıyor. Bir yarıya varmak isteyen arkadaşların bildirgeye göz atmaları en doğru yol ofur kanısındayım.

3 — «Sosyalist yolda» veya «kapitalist yolda» şeklindeki terimlerin literatürde yeri vardır. Arkadaşların bu iddiadına katılmıyorum. «Esas kapsamı kapitalizmden sosyalizme geçiş olan bugünkü dönem birbirine karşı iki toplumsal sistemin yürüttüğü mücadele, ulusal kurtuluş devrimleri, emperyalizmin çöküşü ve sömürge sisteminin tasfiyesi dönemidir. Bu dönem, gittikçe daha çok sayıda halkların sosyalist yola geçişi,

Arkadaşlar önce «kapitalist yolda» ülke terimine karşı çıkmakta ve bunun bilimsel bir anlamı olmadığını iddia etmekte olmalarına rağmen eleştiri metninin başka bir yerinde ise «kapitalist yolda» olan bir ülkenin emperyalizmle bağımlılık ilişkileri içerisine girmesinin kaçınılmaz olduğunu ileri sürmektedirler. Yani bu tip ülkenin varlığını kabullenmektedirler. Bu doğrudur ve benim bildirgemde de bu konu işlenmiştir.

Gene eleştiri metninin bir diğer yerinde şöyle bir ifade kullanıldığını görüyoruz. «Sosyalizmi kuracak, işçi sınıfından başka tarihsel bir güç yoktur», Hiç kuşkusuz arkadaşların bu sözleri doğrudur ve bunun tersini iddia etmek sosyalizmin inkârıdır. Diğer konular gibi beni bunu da bildirgemde işledim. Bunun tersinin ima yoluyla dahi olsa bildirgemde yer aldığını göstermek mümkün değildir. Kaldı ki ben bildirgeyi ele alırken yol gösterici olarak kendime bu bilimsel doğruyu seçtim. Bildirgemde sınıfsal bakış açısı her an hakim kılınmıştır.

Yukarıda da belirttiğim gibi bildirgemde sorunu sınıfsal açıdan ele aldım, «sosyalist yolda» bir ülke ile «kapitalist yolda» olan bir ülke arasında temel farklılıklar mevcuttur. «Sosyalist yolda» olan ülkede iktidarda devrimci güçler vardır. Ekonomik yapı emekçilerin çıkarlarına göre biçimlenmektedir. İşçi sınıfı bilimi doğrultusunda sosyalizm kurulmaktadır. Buna paralel olarak eğitim de emekçi sınıfların çıkarlarına hizmet etmektedir. Oysa «kapita'list yolda» olan ülkelerde ekonomik ve sosyal hayat tüm alt ve üst yapı kurumlarıyla gerici güçlerin hizmetindedir. Bildirgemde işlenen ana konu bu bakış açısıyla incelenmiştir.

Arkadaşların bu yaklaşımını göfime mezlikten gelerek konuyu sınıfsal açıdan ele almadığımı ve anlattığım iki tür ülkede iktidarın sınıf karakterini göz ardı ettiğim şeklindeki eleştirileri gerçeği çarpıtmaktır. Arkadaş-

lar ya bildirgeyi yeterince inceliyememişler, ya da eleştiriyi büyötmek için özel bir çaba göstermişlerdir. Konunun özünü bir yana bırakmış ve sivri sözler söylemeyi ön plana çıkarmışlardır.

Bildirgemde azgeilişmiş ölkelerde eğitimin sorunları genel olarak ele alınmıştır. Herhangi bir ölkenin ve bu arada Türkiye'nin eğitim politikasını özel olarak ele alıp derinlemesine incelemem yanlış olurdu. Çünkü Türkiye'de eğitimin sorunları başka bildirge ve panellerle ele alınmakta ve çeşitli yönleriyle bu kurultayda incelenmektedir. Ama ben genede Türkiye'ye özgü durumlara kısaca değindim. Sömürge ölkelerde eğitime de özel bir yer vermedim. Çünkü bu da kurultaya sunulan konulardan biridir.

Sayın Nedim ARI tarafından getirilen önerilerin de konuyu genel olarak incelediğim bu bildirgede değN, Türkiye'nin eğitim sorunlarının tartışıldığı diğer bildirge ve panellerde ele alınması gerekir. Bu benim konumu aşar.

Bunların dışında bir arkadaşımız Ulusal Demokratik Cephe ile ilgi'i bir öneri getirmekte ve buna değinilmemesini eleştirmektedir,

Cephe sorunu da benim bildirgemi aşan bir konudur. Ama böyle bir eleştiri geldiğine göre burada kısaca bu soruna da değinmekte yarar vardır. Gerçekten de anti-faşist, anti-emperyalist bir cephe kurulması Türkiye'de devrimci hareketin gündemindedir. Ancak bu UDC tarzında bir cephe anlayışı ile gerçekleşemez.

Bunun çeşitli nedenleri vardır. Cepenin, cephe içerisinde yer alan tüm güçlerin ortak bir program etrafında birleşmeleri suretiyle kurulacağı gerçeği UDC çağrısını yapanlarca göz önüne alınmamıştır, O zamanki DİSK Genel Başkanı tarafından yapılan bu çağrı başlıca ÇHP ve TÜRK-İŞ'eydi. Önceleri DİSK'in çağrısı şeklinde sunulmasına rağmen bu çağrının DİSK Yönetim Kurulunun kararına dayanmadığı, Genel Başkanın kendi kişisel çağrısı olduğu da ortaya çıktı. Çağrının yapıldığı başlıca iki güç olan ÇHP ve TÜRK-İŞ'in buna olumlu cevap veremeyecekleri belliydi ve kısa sürede de bu gerçek, iki kuruluşun çağrıyla reddetmeleriyle kanıtlanmış oldu. Zaten UDC çağrısı yapanların amacı bir Demokratik Halk İktidarının kurulmasını amaçlayan Cepheyi gerçekleştirmek ÇHP'nin tek başına iktidara gelmesini sağlıyarak 141, 142. maddelerin ÇHP'nin tek başına iktidara gelmesini sağlıyarak 141, 142. maddelerin kaldırılmasını, sağlamaktı. 141 ve 142. madde'erin kaldırılması elbette önemli bir demokratik aşamadır. Kurulacak cephenin önünde bunların

kaldırılması da gündem maddesi olarak duracaktır. Ancak Cepheleşme'nin temel amacı olarak bu maddelerin kaldırılması konulamaz: Yukarıda da belirttiğim gibi cephe Demokratik Halk iktidarını kurmayı amaçlamalıdır.

Cephe bütün anti-faşist ve anti-emperyalist güçlerin katılımıyla kurulabilir. Cephenin amacı ilk adımda emperyalist ilişkilere son vermek, faşist mihrakları dağıtmak ve onların köklerini kurutmak, büyük sanayi, bankaları, sigorta şirketlerini devletleştirmek, dış ticareti özel kesimin elinden almak, toprak devrimi yapmak ile ulusal baskı ve ayrıcalıklara son vermektir. Daha sonra işçi sınıfının öncülüğünde sosyalist ekonominin inşası tamamlanır. Katılacak güçlerin ortaklaşa çabaları sonucu oluşan bu program işçi sınıfının asgari programıdır. Bilindiği gibi UDC'nin bir programı yoktu. Bir fraksiyonum ajitasyon ve propaganda-sını yapmaktan öteye bir anlam taşııyordu. Anti-emperyalist ve anti-faşist güllerle hiç bir görüşme- yapılmadan ortaya atılmıştı. Elbette gökten zembille indirilen ve dünyada eşine rastlanmadık bir biçimde sunulan böyle bir cephe çağrısı olsa olsa çağrıyı yapan politik görüşün reklamını yapmaya hizmet edebilirdi. Nitekim öyle de oldu.

Üstelik Türkiye'deki gibi bir devlette UDC şeklinde bir cephe çağrısı yapılamaz. Türkiye koşullarında bu «kuvayi milliyeh ruhunun canlandırılması» anlamına gelir ki, günümüz koşullarında bunun Türkiye'nin somut koşullarıyla ne kadar uyumadığı da ortadadır. Nitekim UDC çağrısı havada kaldı ve devrimci, demokratik güçlerce itibar gö'-ned'. Başarısızlığa mahkûm oldu.

Kurultayınıza başarılar diler, saygılar sunarım.

SÖMÜRGE ÜLKELERDE EĞİTİM

Nazif KALELİ

Giriş :

Konuya sağlıklı yaklaşımda bulunabilmek ve konuyu terimli bir şekilde irdeleyebilmek için, önce «eğitim» ve «sömürge» kavramları üzerinde durmakta yarar var.

GENEL ÇERÇEVESİMLE EĞİTİM NEDİR?

Eğitim, üretim ile arasında kopmaz bağlar bulunan; iktidarı elinde tutanların çıkarları doğrultusunda dilenen niteliklerin, eğitilmesi amaçlananlara aşılması için, onların dünya görüşüne, psikolojisine, tüm davranış ve eğilimlerine; bu konuda gerekli etkinliği oluşturabilecek araç ve gereçler vasıtasıyla yapılan, amaca yönelik formüllerle sistematize edilmiş bir etkidir. Bu nedenle, eğitim, altyapısal özellik gösteren bir üstyapı kurumudur.

Eğitim, toplumların sosyo - ekonomik ve sosyo - politik yapıları ile önemli ilişkiler içinde olan bir kurumdur. Son derece ciddi bir işlevi olan bu kurumu, toplumların ekonomik, sosyal, politik yapılarından dışlayarak ya da soyutlayarak ele almak, bizleri, bilimsel yaklaşım ve çözümlenelerde önemli açmazlara götürür. Eğitim, statükonun şu ya da bu planda korunabilmesi veyahut altyapının değişebilmesi, amaçlanan boyutlara ulaştırılması, kitlelerin siyasal bilinçlerinin, genel kültür düzeylerinin gelişmesine ya da köreltilip, kitlelerin uyuşturularak pısırlaştırılması için kullanılan son derece etkin bir araçtır.

Bir üstyapı kurumu olarak vurgulanan eğitimin, aynı zamanda ciddi bir şekilde altyapısal özellikler göstermektedir. Çünkü; sınıflı toplumlarda eğitimin sınıf dışı ya da sınıf üstü bir işlev içinde olduğu görülmemiştir, görülmesi de mümkün değildir. Bu yüzden ki devrimciler, toplumları ırkçı-şoven, milliyetçi potada şekillendirip, şartlandırıyor; bireyi kendi sınıfına yabancılaştırıp sömürü düzeninin pekişmesine önemli katkısı olan eğitimin bu biçim ve özüne karşıdır.. Kitlelerin bilinç düzeyinin gelişip olgunlaşması, üretici güçlerin toplumsal planda daha verimli bir şekilde gelişebilmesi, bireyim bilimsel davranış ve tavırlar edinip, kolektif çalışmaya yatkın etkinlikler kazanabilmesi, her türlü ırkçı şoven- milliyetçi şartlanmalardan kurtulabilmesi ve toplumların demokrci-

tikleşme sürecini hızlandırıp, bunun dinamiklerini süratle harekete geçirebilmesi için; devrimciler, eğitimin biçimde ulusal, özde ©mekçi halktan yana olmasını isterler ve bunu kararlılıkla savunup, bu yolda mücadele ederler.

Eğitim, egemen sınıfların baskı aracı olan devletin, kendi işlevini yerine getirmekte zorunlu gördüğü kurumlaşmanın bir parçasıdır. Bu nedenle, üretim araçları doğrultusunda formüle edilen devlet yapısı içindeki eğitim, bir üstyapı kurumu olarak biçimlendirilişi ve kendisine kazandırılan özü itibarıyla; ırkçı-şoven, milliyetçi ideolojinin enjekte edilmesi, diri tutulup pekleştirilmesi ve de mevcut üretim biçiminin, egemen sınıfların amaçladığı hedeflere göre geliştirilip, sürekli kılınmasını sağlamada etkin bir araçtır. Bu yüzdendir ki; toplumların demokratikleştirilmesi, daha ileri bir üretim biçimine geçişin sübjektif şartlarının geliştirilip, oluşturulabilmesi için eğitim ihmal edilerek yola çıkılmaz. ırkçı-şoven, milliyetçi baskılara ve de zorbalıklara karşı «halkların kardeşliği, dillerin eşitliği» ilkesini hayata geçirebilmek için ulusal baskı ve zorbalılığın maddi ve ideolojik temellerine karşı da etkin bir araç olarak kullanılabilen eğitimin bu işlevini gözardı etme yanılığısına düşmekten de şiddetle kaçınmak gerekir. Hep bunun yüzünden değil midir ki; egemen sınıflar ve sömürgeci güçler, kurulu düzenin ekonomik ve politik işlevliğini önemli ölçüde etkileyebilecek bir eğitim sistemi formüle eder, bu yarıda gediklerin açılmaması için her türlü yola başvurur. Eğitimin demokratik, devrimci bir etkinlik gösterebilecek açılım'ara ulaşamaması için çeşitli yöntemlerle her türlü zorbalığa, baskıya, kıyıma başvururlar.

Konumuz genel olarak eğitimin irdelenmesini amaçlamadığı için bu konuda daha fazla ayrıntılara girmeden, esas konumuz olan «sömürgelerde eğitim»'i irdelenebilmek için biraz da sömürge ve sömürgecilik nedir sorularını açıp, sömürge statüsünü belirleyen başlıca özellikleri vurgulamamız gerekir.

SÖMÜRGE - SÖMÜRGE ÜLKE İLİŞKİLERİ VE SÖMÜRGE STATÜSÜNÜ BELİRLEYEN BAŞLICA ÖZELLİKLER :

Milli mesele, emperyalist dönemde, özellikle Büyük Ekim Devriminin-dünya ölçüsündeki büyük önemini özelliklerinden biri olarak, ulusal boyunduruğa karşı sürdürülen ve verilen bir savaş şeklindeki özel bir sorun olmaktan çıkarak, tüm ezilen halkların. sömürgelerin ve yarı-sömürgelerin emperyalist sömürden kurtuluşu genel sorunu haline dönüştü. Bundan anladığımız şey; milli meselenin», uluslar ve sömürgeler genel sorunu biçimine dönüşmesidir. Milli meselenin böylesine bir

platformu kaydırılıp dönüştürülmesi, tüm ezilen halkların, sömürge ve yarı - sömürgelerin emperyalist sömürüye karşı başlattıkları savaşın alanını genişleterek emperyalizmin tümüden kuşatılması ve onun kendi mevzilerinde zorlanması, hatta bu mevzilerden atılması mücadelesinin yolunu açmıştır. Böylesi bir safhanın açılması ile Doğu'nun ve Batı'nın ezilen halklarının kurtuluş mücadeleleri daha ileri ve sağlıklı boyutlara ulaşmış, emperyalizme karşı sürdürülen savaşların dost güçlerimin, kenetlenebilme imkânını oluşturmuş, onların ortak mücadele yolunda buluşabilmesini sağlayabilecek şartları olgunlaştırmıştı.

∴ Emperyalist dönemde ve hele Ekim Devriminden sonra, Avrupa'nın çokuluslu devletlerine has bir sorun olarak nitelenen ulusal sorunun ağırlık noktası büyük çapta sömürgelere kaydı. Sorunun, uluslar ve sömürgeler gene! sorunu biçimine dönüştüğünü söylerken bir noktayı vurgulamayı yararlı görmekteyiz.

Sömürge halkları ile, ulusal baskıya uğrayan halklar arasındaki farkı; kesin, bıçakla ayrılmış farklılıklar olarak göstermek olanaksızdır. Şunun altını net bir şekilde çizmeliyiz : Yaşadığımız çağda sömürünün temelini kapitalizmin bizzat kendisi oluşturmaktadır. Hep bu yüzdendir ki; ulusların ulusal baskı ve sömürü çemberine alınarak, zor, terör, ceb>, şiddet ve gözdağıyla iliklerine kadar soyulup soğana çevrilmek isteğinin kaynağını, kapitalistlerin daha çok sömürmek,, daha dehşetli bir şekilde kâr elde etmek arzuları oluşturmaktadır. Bu nedenle, ulusal baskıya uğrayan bir halk, nasıl ki; egemen ulusun egemen sınıfları tarafından b' de ekonomik, kültürel ve sosyal bakımdan sömürülüyorsa, bir sömürge de yalnız yeraltı, yerüstü kaynaklarının talan edilmesi, metropolde üretilen malların tüketim alanı, onun bir pazarı, ucuza kapattığı eme(c deposu vs: olmaklığı ile o, yalnız ekonomik sömürü alanı olarak bırakılmaz, aynı zamanda cebre-zora dayanan şiddetli bir ulusal baskı altında do tutulur. Yukarıda belirttiğimiz bu verilerden hareket edildiğinde, dedi-ö'mi7 aibi ulusal baskı altında tutulan halklarla sömürge halklar arasındaki höür'evici farkın b'cak kesigi gibi keskin farklılıklar göstermediğini niasılms o'ur. Bununla beraber, sömürge statüsünü belirleyen net özellikler vardır.

Sömürgeciliği kesin olarak belli bir dönemin olgusu olarak nitelemek, kanımızca ciddi bir bilimsel yanılğı olur. Böylesine bir yanılğı; anti-sömürgeci, doğru devrimci tavırların alınması ve saptanmasında yozlaşmalara yol açacağı gibi, devrimci mücadele yollarını da saptırır. Örneğin, sömürgeciliği emperyalist döneme özgü bir olgu sananlar, tarihi, belli bir dönemden ibaret bir kesit olarak ele almak durumunda kalmış

o.ular. Bu da son derece mekanik bir anlayışla sorunlara eğilme yönteminin ve mantığının ta kendisi olur. Sömürgeci devletlerin 20. yüzyılda emperyalist nitelikler kazanmasına bakarak, sömürgeciliğin emperyalist dönemle başladığına onay veren mantık; tarihi bir yerde durdurup beri tarafındaki diiliminden başlatan mekanik, düz bir mantıktır. Böylesi orv Güllerden hareket edildiğinde, her sömürgeci devletin emperyalist bir ülke olmak koşulu zorunlu kılınmış olur. Bu da, son derece bilim dışı, gerçeikle çelişen bir anlayışa bilim adına geçirilmiş bir kılıf olur.

Örneğin, kapitalizmin şafağında oluşan İspanya ve Portekiz'in, Afrika'da, Hindistan'da, Amerika kıtasında ilk sömürgelerini oluşturduklarını tarihi okuyan, bilen, insanlar olarak kavrayıp öğrenmekteyiz. Bunları izleyen Rusya, Fransa, Almanya, vb. ülkeler 17. ve 18. yüzyıllarda sömürgeci imparatorluklar olarak tarih sahnesine çıktılar; ve sömürgeci Ülkeler olarak da tarihe geçtiler. Söz konusu tarihlerde kapitalizm henüz emperyalizm aşamasına ulaşmamıştı ama, sömürgecilik, vantuzlarını halkların boğazlarına çoktan geçirmişti bile!..

.. Emperyalist dönemde sömürgeciler, sömürge ülkeleri hammadde deposu olarak kullanıp,, oraların yeraltı ve yerüstü kaynaklarını talana başladılar. Aynı zamanda sömürgelere sermaye ihracı başladı. Çünkü, emperyalistler hammadde kaynaklarının buldukları bölgelerde işletilmekten daha büyük kârlar elde edebilecekleri bilincindeydiler,. Kapitalistler, tekeller, hammadde kaynaklarının kalbine girerek, onu daha yakından sömürebilmeyi ve katmerli sömürüyü oluşturmayı emperyalist dönemde sermaye ihracı ile oluşturmuşlardır. Sömürgelerde kurulan emperyalist işletmelerde yerli halkın emeğini yok pahasına kapatarak ucuz işgücü sağlayıp, sömürgeleri adeta bedava emek deposu olarak kullandılar.

Emperyalist tekellerin doymak bilmeyen' ve durmadan büyümek isteyen sermayesi, hoyratça kanlanıp canlandığı sömürge ülkeleri elbette ki, elden çıkarmak istemezdi. Bunun için, sömürgeleştirdikleri ülkelerin yönetimine egemen olmaları gerekirdi. Bu nedenle, boyunduruğa vurdukları sömürgeleri kendi askeri şefleri ve valileri aracılığı ile yönetmeye başladılar. Sömürgeferdeki yerli halkın başına zaman' zaman kendi güdümlerindeki biçimsel, yerel yönetimleri belâ ettiler. Oralarda başgösteren direnişleri kanla boğdu'ar. Oralara zorla girdiler ve oralarda zorla durabilmek "pin kendi insiyatiflerinde ordular bulundurup, çeşitli organize güçler oluşturdular.

Sömürgeciler, yeri! halkın başkaldırmasın!, kendi onuruna sahip çıkmasını engellemek, onları yozlaştırıp, boyun eğdirmek için oralardaki

halkın kültürüne, sanatına, diline ömborgo koydular; gelişip, serpilmesini engellemek için yeni yeni formüller sahneleyip, asimilasyon politikasını barbarca uyguladılar. Tüm bunlarla, amaçladıkları başarıya ulaşabilmek için sömürge toplumların çıkarıcı, talana, faydacı, sömürgeci kesimleri ile uzlaşmış, onlarla ittifak kurdular.

Sömürgeci devletin tüm bu çabaları ekonomik sömürü amacından kaynaklandığı için sömürge ülkelerin ekonomisi sömürgeci ülke tarafından tahrip edilir, yerel iç pazarın gelişmesi engellenir. Bu, sömürgeci politikanın gereğidir. Ne var ki, sömürgeci devlet, sömürgeleştirdiği ülkeye, sömürü yapabilmesi için kendisiyle beraber birtakım ilişkiler de götürür. Bu, onun kaçınılmaz çelişkisi, açmazı, sömürge isteğinin zorunlu bir sonucudur. Bu ilişkilerin de eklenmesiyle, sömürge ülkelerde iktisadi yaşantı birliğinin oluşması hızlandırılmış olur. Sömürgelerde yerel iç pazar tahrip edilir ve onun gelişmesi önemli ölçüde sömürgeciler tarafından engellenebilir; oysa, iktisadi yaşantı birliğinin oluşması frenlenemez bile.

Sömürgeci ilişkilerin ve yöntemlerin her sömürge ülkede aynı ve benzer şekilde sürdürülüp uygulandığı iddia edilemez. Koşullara göre, ülkeden ülkeye değişik biçimler gösterdiği ve gösterebileceğini kabul etmek gerekir. Yalnız, her sömürge ülke için oranın sömürge statüsünde olduğunu belirleyen ortak özelliklerin şunlar olduğunu sıralayabiliriz :

1 — Sömürülen ülke, sömürgeci ülke tarafından zorla ilhak edilmiştir. Bu iki ülke arasındaki Hişkiler zora-cebre ve şiddete dayanır. Sömürge ülke, sömürgeci ülke tarafından zorla ilhak edilmiş olsa bile, sömürgeci devlet orada, oradaki yerli halkın rızası dışında, ona rağmen, zorla durur. Sömürgecilerle karşı geliştirilebilecek her türlü direnmeyi zora başvurarak kırmaya çalışır. Bu yüzden savaşlar bile çıkarır.

2 — Sömürge ülke, sömürgeci ülkenin kendisine bağlı ve kendi in-slyatifindeki valiler, askeri şefleri tarafından yönetilir;

3 — Sömürgeci ülke, sömürge ülkenin yeraltı ve yerüstü kaynaklarını sömürür, yerel ekonominin gelişmesini engeller, hatta tahrip eder; kendi ekonomisine bağımlı bir ekonomi haline getirir. Yerli halkın emeğini; kanını emercesine, yok pahasına sömürür, orada dilediği gibi kullanabileceği hazır işgücü bulur.

4 — Yerli halkın dilini, kültürünü, sanatını, baskı altında tutar, onun gelişip serpilmesini engeller, asimilasyon mekanizmasını dehşetli bir şekilde işleterek kendi halkını hor gören, sömürgecilerle teslim olmuş yoz,

sözümüne okumuş, ışığı aydınlanmış bir grup oluşturmaya çalışır ve belli ölçüde bunda da başarılı olur.

5 — Sömürgeciler, sömürge ülkenin en gerici unsurlarıyla işbirliği yapar, sınıfsal nitelikleri gereği olarak sömürle ittifaka açık olanlarla uzlaşmaya girer, gerici, yoz, çağdışı kurumları kullanmaya, çalışır; onlarla güçbirliği ve işbirliği yapar.

Sömürgecilerin, yerli halkın uluslaşma sürecini ellerinden geldiğince engellemek istediklerini de vurgulamak gerekir. Bunun içindir ki, sömürgecilerin; sömürge halklarının dilleri ve kültürleri üzerinde yoğun baskılar kurduklarına tanık oluyoruz. Sömürgeciler; sömürge halklarının kişiliğini ezmeyi, köleleştirip, uydulaştırmak için sömürge ülkeler halklarının tarihini, sanatını da tahrip edip yok saymak ve de gelişip olgunlaşmasını engellemek için her türlü zora dayanan baskıları uygularlar. Tüm bu amaçlarına ulaşmak için kullandıkları etkin silahlardan biri de eğitimidir.

SÖMÜRGELERDE EĞİTİM

Kapitalistlerin biricik amacı; işçileri, köylüleri, tüm emekçi kesimleri sömürü altında tutmak, onlara ses çıkartmadan, direndirtmeden. onların işgücünden oluşan artı-değeri daha da yükseltmek, korularını alabildiğince çoğaltmaktır. Bunun içindir ki, burjuvazi, emekçi halkın eğitilip aydınlanmasından yana asla değildir. Ona boyun eğdirip, onu köleleştirmek için ışığı aydınlanmasını engellemek gerekir. Oysa bilim ve teknoloji-deki zorunlu gelişmeler, kendi çıkarları doğrultusunda emeğin verimini arttırmak, artı-değeri daha çok yükseltip, kendi kasalarına aktarmak için emekçilerin; emeğin verimliliğinin yükseltilmesi doğrultusunda eğitilmesi zorunluluğu, burjuvazinin kaçınılmaz çelişkisini birlikte getirmektedir. Örneğin; emperyalist savaşlarda, burjuvazinin kendi sınıf iktidarlarını korumak için başvurduğu savaşlarda, gereken araç, gereç ve silâhların kullanılması için belirli ölçüde eğitilmiş insan gücüne duyulan zorunlu ihtiyaç, emekçilerin eğitilmesini kaçınılmaz olarak burjuvazinin gündemine getirmektedir. Burjuvazinin hiçbir eğitim sistemi, bu ikilemden, bu çelişkiden kurtulamaz.

Ne var ki, burjuva toplumlardaki emekçi'ler, egemen sınıflar için uygun düşen, onların büyük ölçüde etkiledikleri duygu, düşünce ve alışkanlıkların sürekli etkisi altında bulunmaktadır. Bu kural, burjuvazinin sömürü alanına giren hemen her yerde böyle istemektedir. Sömürgeciliğin temeli, kapitalist sömürüye dayanır demiştik. Sözünü ettiğimiz kural, sö-

mürge ülkelerde de aynen işletilir. Ne var ki, bu kuralın sömürgelerde daha insafsız, daha gaddarca uygulandığını da görüp bilmekteyiz. Kapitalist sömürünün geliştirilip sürekliliğini sağlamak için egemen sınıfların önemli araçlarından biri olan eğitimi, sömürgelerde uygulanış biçimi daha bir kaba, daha bir insan onurunu, tahrip edici, daha da insafsızcadır. *Bu*. değişik biçimler olarak, çeşitli yollar, yöntemler aracılığı ile gerçekleştirilip uygulanmaktadır. Tiyatrolar, kiliseler, sinemalar, okullar, afişler, basın, sanat, çokça yaygın ve örgün örgütler... bunlar, tümüyle birden kitlelerin bilincine, psikolojisine yüklenirler. Onların dünya görüşünü, alışkanlıklarını ahlâklarını sömürgeci ideoloji doğrultusunda şekillendirip, onlara burjuvazinin formüle ettiği planda alışkanlıklar, davranışlar kazandırmaya çalışırlar.

Egemen kapitalist sınıflar ve sömürgeci güçlerce, sömürgelerdeki yerli halkların ezilen sınıflara boyun eğdirmek için yönlendirilmiş olan sömürgeci eğitim, yüzyıllardır sömürülen halklara vurulan ve de vurulmak istenen sömürgeci boyunduruğunun önemli bir kurumu olarak etkin işlevler görmüş ve görmektedir de.

Sömürgeciler, sömürgeleri ellerinde tutmak ya da birtakım yerleri şömürgeleştirmek için oralara yalnız orduları, askerî şefleri, valileri sokmakla yetinmediler, yetinmiyorlar da. Sömürgeciler, yerli halkı uydu-laştırmak, kişiliksiz bırakmak, o halkın kültür ve sanatını dinamitleyip asimilasyon çarkının dilenen ölçüde işleyebilmesini sağlayabilmek için oralara misyonerleri, gerici yoz kültürleri ve kültür kurumları ile de girmektedirler. Bu unsurlar aracılığı ile yerli halkı, masallar, efsaneler, üstünlük palavraları ile eğitip onlara aşşağılık duygusu aşlamayı amaçlarlar. Birtakım üstün ırk palavraları, yetenekli ulus dubaralarının tümü, egemen sınıf iktidarları, sömürgeci imparatorluklar ve sömürgeci devletlerin başının- altında beslenip piyasaya sürülen karayılanlardır. Onlar tüm bu masallarını ve de numaralarını eğitim araçları marifetiyle kendi emekçilerine ve sömürge halklarına yutturmaktadırlar. Emperyalistler, sömürgecüler, ırkçılık yapmadıklarını, demokrat olduklarını, sömürgeciliğe karşı, olduklarını birtakım beyanlarla yaymaya, çeşitli eğitim araçlarıyla tüm dünya halklarının gözlerinin içine baka baka propaganda etmeye çalışırlar. Hatta birtakım beyannamelere, konferans belgelerine, uluslararası örgütlerin tutanaklarına bu yolda ibareler yerleştirmeye çalışırlar. Onların altına birer sömürgeci devlet olarak imza atarlar. Bu bölgeler, beyannameler; basın-yayın yoluyla tüm dünyaya duyurulur, okul kitaplarında da sömürge halkların çocuklarına okutularak, bu yolda çarşaf çarşaf söylevler verilir. Bir yandan da özenle hazırlanmış bu cilaların altın-

dan, sömürgecilik, en kaba bir şekilde sırtarak emperyalist dünyaca barbarca sürdürülür. Helsinki Konferansı'nda oluşturulan belgenin altındaki imzalardan bazıları canlı örneklerdir.

SÖMÜRGELEDERDEKİ EĞİTİM BOYUN EĞMEYİ VE EĞDİRMEYİ AMAÇLAR

Sömürgelerde eğitimin amacı, kalkınma, toplumu ileriye götürme değil, boyun eğdirmedir. Sömürgelerdeki okullarda, sömürgecilerin kahramanlıkları, tarihten gelen nicesine köklü yüce bir ulus oldukları anlatılır. Onların yetenekleri velhasıl tüm iyi ve güzel şeylere sahip, erdemli bir ulus oldukları döne döne işlenir, bunlar ısrarla öğretilir. Mozambik Ulusal Kurtuluş Mücadelesi önderlerinden Eduardo Mondlane; sömürgeci eğitimi, şu son derece anlamlı ve öz bir ifadeyle Bir Kardinalin Mektubu'nda suçüstü yakalanıp, bu konudaki yargısını kesinleştirmektedir :

«Okullar gereklidir, ama yerlilere insanlık onurunun yolunu ve onları koruyan ulusun ihtişamını öğreten okullardır gerekli olan». (Mozambik Kurtuluş Mücadelesi. Yöntem Yayınları s. 74.)

Sömürgeciler, sömürge haklarının geleneksel kültürünü, genel olarak hor görür, aşağılar ve hatta sürekli olarak ona sistemli bir şekilde saldırırlar. Bununla amaçladıkları şey, yerli halkı kendi tarihlerinden, geleneklerinden koparmak, kendi tarihî, sosyal, kültürel değerlerine hayran kılıp onları uydulaştırmak; kişisiz, dirençsiz bırakmak, boyun eğdirmektir. Sömürge halkına boyun eğdirmenin bir yöntemi de yerli halkın kendi geçmişinden nefret etmesini sağlamaya yönelik sistemli bir şekilde propaganda yapmak, bu yolda her türlü eğitim araçlarından yararlanmaktır. Sömürge halkının direnmesini kırmak, ona boyun eğdirmek için sömürgeci ülke dilinin sömürgelerde yaygınlaşması amaçlanır; ve hatta resmi dil olarak kullanılması zorunlu kılınır. Sömürgeci mihraklarca programlaştırılıp, en inoe ayrıntılarına kadar bu hesap içinde formüle edilmiş bir eğitim aracılığıyla sömürgeci ülke dilini konuşan, onun tüm değer yargılarına sarılan ve aynı milliyetçi duyguları paylaşan kişilerden oluşmuş bir toplum oluşturmak, sömürgecilerin özen gösterdiği ayrı bir yöntemdir.

Bu konuda Mozambik Kurtuluş Mücadelesi adlı kitaptaki birkaç cümlenin altını çizmeden geçmek olanaksızdır •.

«Afrikalılar için açılmış olan bütün okulların başcaı amacı; Portekiz dilini ve kültürünü yaymaktır. Daha geniş olarak da, çok dikkati©

kontrol edilmiş bir eğitim sistemi sayesinde Portekizce konuşan, Hristiyanlığı kabul etmiş ve metropol Portekiz'deki vatandaşlarla aynı milliyetçi duyguları taşıyan kişilerden oluşmuş bir Afrikalı toplumu yaratmaktadır.» (Mozambik Kurtuluş Mücadelesi, Yöntem Yayınları s. 75)

Portekiz sömürgelerinde, Afrika dilleri, Portekizce™n daha iyi öğretilmesini sağlamak için - ama sadece bu konuda - kullanılmıştır. Ne var ki, bazı sömürgelerde buna bile imkân verilmemiştir, verilmemektir de. Sömürgecilerin dilini öğrenmek yükümlülüğü altında tutulan «dil bilmez...» diye niteledikleri bazı sömürge ülke çocukları bu olanaktan bile ısrarla yararlandırılmamaktadırlar. Sömürge okullarında, sömürgeci ülke dilini öğretmek zorunda bırakılan nice öğretmenler bir hayli zorlanmaktadırlar. Hele, eğitim ve öğretimde «kolaylık olsun, sonuca daha erken ulaşılsın» diye hasbelkader yerli halkın dili ile birkaç kelimeyi tercüme etmeye kalkışıp, çocuğun, ilgisini toplamak isterlerse ve bu da ilgili çevrelerce duyulursa, gelsin soruşturmalar, gitsin sürgünlere...

Sömürgelerde boyun eğdirme eğitimi, yerli toplumu kendisiyle yabancılaşmaya zorlar. Sömürgeci eğitim, yerli halkın kendi kendisiyle alay etmesini, tüm değerlerini yitirmesini amaçlayan sömürgeci ideolojinin etkin araçlarından biri olarak işletilirken, o halkın tümüne birden boyun eğdirmede istenilen başarıya ulaşamasa bile, bir grup insanı yedeğinde sürükler. Bu grup insanlardan bazıları sömürgeci ülke dilini iyi konuşur, onun gelenek, örf ve adetlerine bir kelebek gibi konar. Bazıları ise kendi dilini, tarihini küçük görür ve ona yukardan bakar, bunun yanı sıra sömürgeci ülke dilini farzanca misali konuşur. Demek oluyor ki; sömürgeci eğitim, yerli halk üzerinde öz dilini unutturmaya, onu hor görmeye yönelik etkinlikler oluşturmaya çalışırken,, öğretmeyi amaçladığı sömürgeci ülke dilinin de öğretilmesini arzu edilen ölçüde sağlamada başarılı olmamaktadır. Bununla beraber sömürgecilerin tüm çabalarına karşın, sömürge halkının bağrından ileri, demokrat,. yurtsever unsurlar boy vermekte, anti-sömürgeci platformda büyük başarılar sağlamaktadırlar.

SÖMÜRGELEERDE OKULLARIN DURUMU

Okullar, örgün eğitim kurumlarıdır. Buralarda eğitim ve öğretim, belli bir hiyerarşi içinde saptanmış amaçlara yönelik olarak planlı ve programlı bir şekilde yapılır.

Sömürge ülke okullarında uygulanılacak eğitim ve öğretim, sömürgeci ülke tarafından programlanır. Okutulacak olan ders kitapları ken-

düerince hazırlanır. Uygun gördükleri konular usulüne göre ayarlanarak kitaplara yerleştirilir ve bu kitaplar da kendi basımevlerinde basılır. Sömürge okullarında okutulan kitaplarda sömürge ülke ve ora halkıyla ilgili ciddi şeyler bulmak olanaksızdır. Bu kitaplarda sömürgeci ülkenin tarihi, coğrafyası öğretilir. Çeşitli kitap isimleri altında egemen ulus propagandası yapılır. Coğrafya kitaplarında sömürge ülkenin zenginlik kaynaklarını tanıtan kısımlara rastlanır. Oysa bu kaynakların kimin tarafından talan edildiği konusu ise özenle ört-bas edilir. Hatta bu kaynakların işletilebilmesi için gerekli olan önemli altyapı yatırımlarının o bölgede neden yapılmadığı sorusuna cevap verecek tek bir satır yazıya bile rastlanmaz. Hele hele coğrafya ders kitaplarında yapay sınırlar, uyduruk haritalar boy boy sergilenir. Bu uyduruk harita ve yapay sınırlar içinde kalan toprakların sömürgecilerim atalarından miras kalan ve nice nice kahramanlıklar göstererek kanlarıyla suladıkları anavatan toprakları olduğunu da tarih kitapları aracılığıyla ezberletip belletmeye çalışırlar. Edebiyat kitaplarında ise şiirler, kasideler, nutuklarla da bunun edebiyatı yapılır.

Bu konuda Portekiz sömürgeciliğinin sömürge Mozambik okullarındaki eğitim uygulaması, Mozambik Kurtuluş Hareketi kitabında şu şekilde vurgulanmaktadır :

«Kilise tarafından gerçekleştirilen ilköğretimde derslerin çoğu dini konulara ayrılmıştır. BunUn yanısıra, Portekizce okuma - yazma ve aritmetik öğretilmekte ise de, bu derslerin düzeyi çok düşüktür. Tarih ve Coğrafya derslerinde de, Portekiz'e ait bilgiler verilir.» (a.g.e. s. 90.)

Yine aynı kitapta Gabriel Mauricio'nun ağzından şu ilginç ifadeyi okuyoruz ;

«... Misyon okulunda eğitildim. Fakat eğitim yeterli değildi. Her şeyden bize sadece öğretmek istediklerini öğretiler.» Evet, son derece önemli bir vurgulama gerçekten; sömürgeci eğitimin temelini «sömürgecilerin öğretmek istediklerini öğretmek» ilkesi oluşturur. Onlar, öğretmek istediklerinin dışında birşeylerin öğrenilmesi ve öğretilmesine asla göz yummazlar; bunun içindir ki, sömürgelerdeki eğitim kurumları ve de eğitim emekçileri üzerinde son derece ağır anti-demokratik baskı ve uygulamalar vardır.

Sömürge ülkelerdeki okullar, sömürgecilerin amaçladıkları eğitimi oluşturabilmeleri için yine onlar tarafından programlara göre derecelendirilir. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim, aşamalı olarak sömür*

geciliğin ideolojik, politik, ekonomik ve kültürel yapısını sağlamlaştırmak için sistemleştirilmiş mekanizmalardır. Sözkonusu programların kapsamına giren okullarda, üretim-eğitim ilişkilerinin amaca uygun düşen etkinlikleri; asimilasyonla sağlanacak sonuçlar, ulusal onurun tahribi ile elde edilebilecek kazanımları oluşturabilecek müfredatlar uygulanır. Sınav, disiplin, tetfiş-terfi yönetmelikleri de tüm bunların organizesini oluşturabilecek ve bu mekanizmaların istenilen biçimde işleyebilmesini sağlayabilecek şekilde hazırlanır ve uygulanır.

Afrika'daki Portekiz sömürgelerinde uygulanan okul sistemlerine örnek olarak bakalım.

«Portekiz bölgelerindeki okullar iki kategoriye ayrılır. 1 — Amaçları Afrikalılara ilk eğitimi sağlamak olan. Roma Katolik Misyonu okulları, 2 — Beyazlara, Asyalılara ve Asimilâdo'lara (osimile edilmiş Afrikalı) ait olan Hükümet Okulları.» (a.g.e. s. 76)

Afrikalılar için okullar şöyle ayrılırlar: (1) - Kendisi bir temel eğitim olup, sözümona amacı uygarlığa geçişin koşullarını hazırlamak olan ana ve hazırlık okulları. Bu okullar, proteston misyonlarına çok az sayıda okul açma izni verilmesine' rağmen, bu okul programı resmen Roma Katolik Misyununun sorumluluğu altında yürütülmüştür. Bu program; ana okulu, birinci sınıf ve ikinci sınıf olmak üzere üç yılı kapsayan bir programdır.

Üçüncü sınıf, dördüncü ve liseye hazırlık sınıflarını kapsayan bir program da ayrıca uygulanır. Bu programla, aynı seviyedeki Portekiz çocuklara uygulanan program aynıdır. Bu programda Afrika tarihi ve coğrafyasından fazla bahsedilmez. Program, Portekiz Kültürünü özümletmek amacına yönelik olarak hazırlanmış ve konular bu doğrultuda yoğunlaştırılmıştır. Portekiz'in coğrafyası, keşifleri, fetihler, Hristiyanlık ah-lâk ölçüleri, el sanatları ve tarım bu programda öğretimi amaçlanan konulardandır. Dört yılın sonunda öğrenciler, bir yıl yüksekokullar endüstri okulları ve teknik okullar için hazırlanırlar. Misyon okullarının pek azı bu programı uygulamadığından birçok Afrikalı çocuk, yüksekokullar için gerekli olan eğitimi gerçekleştiremezler. Ancak olanakları olup da şehirlere gidenler, buralardaki özel okullarda yüksekokul sınavları için kendilerini hazırlayabilirler. Ama, bu konudaki en önemli engel ortaokula girebilmek için koyulan yaş sınırlandırmasıdır. Azamî yaş ondört olmalıdır. Ne var ki; çocuklardan pek azı üç senelik hazırlık okulunu ve beş senelik ilkokulu bu süre içinde bitirebilmektedir. Coğuşü sözkonusu programları başarıyla bitirinceye kadar bu yaş sınırını aşmakta ve böylece otomatikman elenmektedirler.

Afrika bölgelerinde yaşayan Asyalıların, Assimilado'ların ve beyazların eğitim ihtiyaçları, okulların denetimi hükümet tarafından gerçekleştirilir. Bu gruplardan gelen çocuklar, devlet okullarına veya özel okullara giderler; her iki durumda da ders programları ve sınavların gözetimi devlet tarafından yapılır. Avrupa'luların devam ettiği Devlet okulları, idarî olarak Lizbon'daki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı olarak çalışmıştır. Bakanlıkta Portekiz Afrikası ve Asya'sındaki eğitimin gözetimi için ise, deniz aşırı sömürgelere eğitim bölümü kurmuştur. Gine - Bisseau, Adalar, Mozambik için ayrı ayrı kurumlar kurmuştur.

Sömürgeci eğitimin önemli araçlarından biri de yatılı bölge okullarıdır. Bu okullarda, köylerinden koparılıp getirilen körpe beyinler, sömürgeci anlayışla eğitilir, bu körpe beyinlere amaçlanan programlar işlenir. Bu okullarda körpecik çocukların kendi toplumuna yabancılaşmasını sağlayan gerekli her şey yapılır. Bu okulların amacı; yoksul köylü çocuklarının kendi kültürlerinden, kendi dillerinden koparılması ve kendi tarihini öğrenmeden, kendi tarihine karşı çıkmasını sağlamak, onlara egemen ulus ideolojisini enjekte etmektir.

Ayrıca sömürgeciler, birtakım biçimsel sınavlar açarak ilköğrenimini henüz tamamlama durumunda olan yoksul yerli halk çocuklarını metropol yatılı okullarında istihdam etmekte, kendi bölgelerinden kopararak henüz çocuk yaşta iken onları diledikleri gibi yönlendirmeyi ve kendi toplumlarına daha çabuk bir şekilde yabancılaşmalarını sağlamak işlemleri ve böylece sömürge halkın çocuklarını asimilasyon çarkını işleterek çekirdekten şekillendirmeyi, müstakbel asimiladoların yetiştirilmesini amaçlarlar. Bu asimiladolar (asimile edilmiş yerli halka mensup bireyler), ilerde sömürgeci boyunduruğu altında tutulan kendi halkları içinde sömürgeci ideolojinin sadık izleyicileri, savunucuları olurlar.

SÖMÜRGEÇİ EĞİTİM SİSTEMİ HER ZAMAN AMAÇLADIĞI HEDEFLERE ULAŞAMAZ

Yaygın ve örgün eğitim kurumları ve araçları ile sömürgelerde uygulanan sömürgeci eğitimden, sömürgeciler arzu ettikleri sonuçları alamamaktadırlar. Çoğu zaman bu sistem içinde geri tepmeler olmaktadır. Okumayı - yazmayı öğrenen yerli halk çocuklarının ufakları genişlemekte, kitaplardan, basından etkilenmekte ilerici, yurtsever, demokrat öz kazanmaktadırlar. Sosyalist sistemim, kapitalist ülkeler işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş savaşlarının dünya ölçüsündeki zaferlerinden etkilenmeye açık duruma gelmekte ve bu etkilenmelerini çevrelerine taşıyarak toplumun demokratikleşme sürecine, halklarının bilinçlenmesine önemli katkılarda bulunmaktadır.

Ayrıca, yerli halkın okuma yazma oranının düşük olması, sömürgeci eğitimin kendisinden bekleneni sağlamasını güçleştirmektedir. Genel nüfusa oranla yerli halkın çok büyük bir kısmı örgün eğitimden geçirilememektedir; ve böylece planlı, programlı bir yöntemle oluşturulması gereken sömürgeci eğitim tüm halkı kucaklayamamakta, yerli halkın büyük bir bölümü bu alanın dışında kalmaktadır. Yaygın öğretim araçları aracılığı ile tüm toplumu birden kucaklamak olanağını bulabilmek, pek de kolay olamamaktadır. Sömürgeci boyunduruğa vurulan bölgelerdeki ulaşım güçlükleri her köşeye sokulması gereken yaygın eğitim araçlarının işlevlerini ister istemez kısıtlamaktadır. Yol sorunu önemli bir açmazdır. Burjuvazi ve sömürgeci sınıflar, sömürdükleri ülkelerde yol yapmak isterler; ancak, sömürsü için gerekli olan kesimlere yol yapmak isterler. Örneğin kendi sömürsü için tafi derecede ekonomik özellikler gösteren köy ve kasabalara yol götürmek onlar için zorunlu bir olay değildir. Sömürmek için gitmesi gereken yerlere öncelikle köprüler yaparlar. Oradaki enerji kaynaklarından kendi fabrikaları, tezgâhları için yararlanmak, başta gelen tutkularıdır onların. On'ar, sömürge ülkelerdeki enerjiyi metropole taşımayı öncelikle amaçlarlar ve böyle isterler. Yerli halkın kendi topraklarındaki enerjiden hiç olmazsa elektrik üretmek aydınlanma sorununu hatırlamak bile istemezler. Yerli halkın ekonomik gücü zayıf ve cılızdır. Toplumun büyük kesimi yoksuldur, sefildir. Ölmeden yaşayabilecek; efendilerinin gereksinim duydukları kadar işgücü arzını sağlayabilecek bir yaşam düzeyi içindedirler.

Tüm bunlar, sömürgeciliğin kendi içinde taşıdığı, ondan kurtulamadığı çelişkiler olarak eğitim planında sömürgeci gündemine gelir. Elektriğin gitmediği kesimlerde elektrikle çalışan yaygın eğitim araçları üe oluşturulması gereken sömürgeci eğitim bu bölgelere etkin bir şekilde yansımamaktadır. Örneğin, elektriğin bulunmadığı bölgelerde TV. ve sinema kanalları ile istenen eğitimsel* etkinlikler, amacını bir bölümünün tekerine çomak sokmaktadır. Kısmen bu ve benzeri olanakların ulaştığı yerlerde ise büyük çoğunluğu yoksul olan halkın ekonomik gücü bu araçları alıp kullanmaya fırsat vermemektedir.

Metin ERDEMİR : Değerli Arkadaşlanm,

Bize tanınan sürenin çok kısa olması nedeniyle daha önce metne dayalı olarak hazırladığımız bildiri var, bildiri değerli arkadaşlarımızın görüşlerine sunulmuştur, dağıtılmıştır, ancak burda belirli birkaç tane konuya değinmek istiyorum. Sayın Nazif KALEÜ arkadaşımızın, tebliğinde.....etmemesi ve sadece konuşmasında, kısaca..... bir sömürge olarak belirlemesini, bizim metin üzerindeki eleştirilerimizi ortadan kaldırmak için olduğunu söylüyoruz ve biz bu tür davranışlara korkakça bir oportünizm deriz.

Ayrıca bu arkadaşımız eğer metnine Doğu'yla ilgili somut önerileri koymamışsa, bu bir yerde TÖB-DER yönetiminin ve DEK düzenleme kurulunun bu konu üzerindeki ambargosundan kaynaklanmaktadır. Bu arkadaşımız bu ambargoya karşı direnmeliydi ve demokratik bir tavır ortaya koymalıydı ve bu metni bu ambargoya karşı, bu görevi almamalıydı. Çünkü bu teoride eşitsizlik ortaya çıkıyor, bu da temelde yanlıştır. Ayrıca bu (konuları çok geniş bir şekiide içeren bir broşürümüzü dün arkadaşlara yine takdim ettik, DEK düzenleme kurulunun bunu gözönüne almasını, dikkate almasını diliyoruz. Ayrıca sömürge ülkelerde eğitim konusu da, arkadaşımızın metine almadığı somut bir öneri olarak görüyorum. Doğu halkının eğitim konusu.....Bu konuda gerçekten, sömürge ülkelerde eğitim konusunda oturum başkanlığı dağınıklık göstermektedir. Nazif KALELİ arkadaşımız sürenin uzatılmosındaki isteminde haklıdır, bu konu burda gerçekten detaylı bir şekilde tartışılmazdır. Arkadaşımın konuşmasına fırsat verilmelidir, saygılar sunarım.

Mehmet KOÇ : Doğu ve güneydoğu bölgelerinde daha kahredici, şiddet ve baskı yöntemleri uygulanmakta, en temel haklar biiie yasaklanmakta, kişilerin yurttaşlık haklarını bile gereği gibi kullanabilmeleri engellenmektedir. Milli Birlik ve beraberlik, ülkenin bölünmezliği adına, sistemli olarak sürdürülen, ırkçı - şoven baskılarla, emekçilerin gözleri kin ve nefretle dolmaktadır. Sermaye sınıfları, iktidarlarını yürütebilmek için, ezilen, sömürülen, horlanan geniş halk yığınlarının arasına ırkçı, şoven, milliyetçi, asimilasyoncu politika sokmaktadır. Burjuva iktidar ve partileri ne söylerlerse söylesinler, ne kadar çarpıtmaya çalışırlarsa çalışsınlar, bu ırkçı, şoven, milliyetçi ayrımları, baskı ve zulüm politikalarını, bu horlama politikalarını bir ulus adına ve hesabına değil, kendi çıkarlarının ve hesaplarının adına yapmaktadırlar.

Türkiye'nin her tarafındaki bütün büyük patronlar, büyük tüccarlar, büyük toprak sahipleri, işçi ve emekçilere karşı bütünleşmişlerdir. Bunlar, işçi ve emekçi sınıflarının mücadelesini kırmak, onları birbirine düşman etmek için, ırkçı, şoven, milliyetçi bir politika gütmüşlerdir. Kapitalizm hüküm sürdüğü bütün ülkelerde, bu aşağılık, milliyetçi, ırkçı, şoven politika ve uygulamalar süregelmektedir. Buna karşılık, sosyalist ülkelerde biriken milyonlarca insan ve halk, dayanışma, birlik, kardeşlikle yaşıyorlar.

Ancak sosyalizmdir ki, bütün uluslar özgür, eşit ve refah içinde yaşayabilirler. ırkçı, şoven, milliyetçi, ayrımcı politika,..... ülkemizin tüm emekçilerini ezmektedir. Sömürü ve baskıya tüm emekçi kesimlerinde son verilmeden halklar yan yana ve kardeşçe yaşayamazlar.

Cuma DEMİRCİ : Sayın Arkadaşlarımız, burda bu bildiriği vermiştir. Bizce bu bildirinin ne derece sağlıklı olduğu bilinmemektedir. Eğer zaman olsaydı, biz bu konuda daha iyi bir öneri getirebilirdik.

Biz, eğitimin emekçi halktan yana olması için, kendi deyimiyle; «her türlü faşizme karşı, her türlü toprak ağalığına karşı, her türlü burjuvaziye karşı durmak zorundayız.» Biz bu konuda, işçi sınıfı bilimi doğrultusunda mücadele vererek, ancak sömürgeci ülkelerin sömürge konumundan kurtarabiliriz, saygılar.

Cumali EŞSİZOĞLU : Bildirge, sömürge ülkelerindeki eğitim konusunda somut çözümler önermemektedir. Şunu demek istiyorum : DEK akademik konu olmaktan çok, DEK kurultayında işçi sınıfının bilimini hayata geçirmelidir. DEK, faşist uygulamaların kökünü kazımak için, somut öneriler getirmelidir. DEK, baskıcı, faşist eğitimin ortadan kaldırılmasına yönelik somut eğitim biçimleri saptamalı, öğretmen hareketine yol göstermelidir. Bu konulara değinilmemesi bir yana, genel olarak sömürge ülkelerle ilgili bilgilerde önemli eksiklikler vardır. Bildirge bu konuda görevini yerine getirmemiştir. Örneğin sömürge ülkelerdeki eğitimin ve sömürgelelerdeki öğretmenlerin mücadelesi konusundan hiç bahsedilmemiştir.

Sömürge ülkeler hakkında bilgi verilmemiştir. Dünya, nüfusunun % 2'si sömürgeci. Bu konuda yüzlerce kaynak, araştırma vardır, Bu kadar önemli bir konu, adet yerini bulsun kabilinden geçiştirilmiştir. Yukarıda da belirttiğim gibi, Kurultay bu konu ile ilgili somut öneriler getirmelidir. Türkiye işçi sınıfı hareketi yanında, bu konunun geçiştirilmesi..... diliyle de olsa kifayet etmez. Ve Doğu halkıyla ilgili herhangi bir bilgi yoktur. Biz, bildirgede bu konu olmadığı için bunu vurguladık.

Mustafa DEMİR : Kurultayın 5. gününde ciddu' ve titizlikle hazırlanmış bir bildirge ile karşı karşıya kaldık.

Nafiz KALELİ'nim, bu bildirgeyi bu biçimde hazırlaması bir doğruluktur. Biz Nafiz KALELİ'nin bu hazırlayışından öte' özel ve gene!'1' demokratik hareketle Doğu'nun sorunlarını burda söylemek görevimizdi. Hem demokratik eğitim, hem de Doğu sorunu, bu genel sorunun ikisi bir arada. Nafiz KALELİ bunu hayata geçirmiştir. Bu yüzden Nafiz KALELİ'nin hazırladığı bildirgeye aynen katılıyorum ve Nafiz KALELİ'ye burda teşekkür ediyorum. Saygılarımla.

Ömer ARSLAN : Türkiye'de çok uzun yıllardan beri sürdürülen milliyetçi politikanın etkileri dikkate alındığında, bu bildirgenin özel bir anlamı çıkmaktadır. Bu açıdan Nazif KALELİ arkadaşın meseleye getirdiği doğru çerçeve, bizce hayli yeterli ve oldukça da geniştir. Bu açıdan, arkadaşına teşekkür etmek isterim. Değerli arkadaşlar burada bir Demokratik Eğitim Kurultayı toplantısı var. Ülkede eğitimin genel meselelerini tartışmakta ve onun demokratik meselesini çizmektedir. Bu anlamda Türkiye'de uygulanan, ırkçı, şovencilik, asimilasyoncu politikalara karşı çıkmak ve bunu hayatın her alanında kararlılıkla savunmaktadır.

DEK'in böyle bir tarihsel görevi vardır. Bunun dışında, sömürge, bağımlılık veya herhangi bir siyasi statünün platformunu araştırmak veya seçimlerin platformu olarak buranın seçilmemesini, bu anlamda tartışmanın bu yanını sadece doğru bir değerlendirme olarak değerlendiriyoruz. Bizce bildirgenin önemli bir eksikliği, eğitim alanında ırkçı - şovencilik, asimilasyoncu politikalara karşı çıkarken, bu mücadelenin temel demokrasi ile olan bağlantılarının ve genel demokrasi mücadelesinin perspektiflerinin yeterince net ve açık olmadığıdır. Bu konuda daha somut ve temel mücadele perspektifi içinde çerçeveler çizmesi gerekirdi. Teşekkür ederim.

Ali BAŞPINAR : Nazif KALELİ «Sömürge Ülkelerde Eğitim»i incelerken öncelikle «sömürge», «sömürgeci» ülkeler kavramları üzerinde durmaktadır. Bu ilişkiyi yanlış kavrayarak soruna Marksist açıdan yaklaşmamaktadır. Buna bağlı olarak yazar, Türkiye somutunda da bir «sömürgeci» ve «sömürge» olgusunun (.....) varlığını üstü kapalı bir biçimde bildirgesine yansıtmaktadır. Bu tahlile dayalı olarak sömürgeci eğitimi incelemekte ve işi «sömürgecilik» adı altında sefalet ve ezilmişlik edebiyatına indirgemektedir. Bu bildirgenin can alıcı noktası (.....) sömürge bir ülke olarak lanse etmek hevesidir.

Daha doğrusu (.....) önermektedir. Eğitim konusu ise bu işin süsü.olarak kullanılmıştır.

Öyleyse biz eleştirilerimizi bu bağlamda toplayacağız.

Yazar «Ezilen bağımlı ülke» ile «sömürge» ülke arasındaki farkı çarpıtarak şekilsizleştirmekte ve bu farkın net olmadığını söylemekte ve ardından «sömürge» ülkenin kıstaslarını 5 madde halinde saymaktadır. Oysa bütün bunlar yeni tipte (yeni sömürgecilik değil) sömürgeciliğin kıstaslarıdır. Yani bu kıstaslar kapitalist (metropol) ülke ile onun tarafından siyasi - askeri - ekonomik olarak ilhak edilmiş olan sömürge ülkeler arasındaki ayrıma ilişkin tespitlerdir. Bu bildirmede işlene sömürge tespitleri tarihsel gelişimin belirli bir devresinde ortaya çıkan yani kapitalizmin gelişmesinin yarattığı bir olguya, kapitalist metropol ile onun başlıca hammadde ve pazar gereksinimini gidermek için ilhak ettiği ülke arasındaki ilişkilere aittir. Bu yeni tip sömürgecilikte sömürgeci ülke devrim platformu ile sömürge ülke devrimi platformu farklı" farklıdır. Sınıflar kombinezonu farklı, farklıdır. Bu nedenle bu yeni tipte sömürgeler anti-sömürgeci mücadele gündemdedir.

Türkiye somutu böyle değildir. Doğu'da kapitalizm gelişmiş belli bir devrede hammadde ve pazara ihtiyaç duymuş, bu gereksinimini karşılamak için.....değildir. Öyle ise Türkiye'nin tümü bir sömürgeci. (İzafi bir siyasi bağımsızlığa sahip olsa da.)

Yazar genel olarak ezen - ezilen ulus ilişkilerini bu ilişkilerin sadece bir biçimi olan sömürgeci - sömürge ilişkisi ile aynılaştırmaktadır. Oysa Du anti-fliarksist bir incelemedir. Çünkü o takdirde biz köleci - köle, feodal - serf ilişkisi ile, burjuvazi - proletarya ilişkilerinin tümünü aynı biçime koymamız gerekmektedir. Elbette biz sömüren, sömürülen ilişkisine bakarak ve yalnız olguyu tek yanlarıyla e'e alırsak serf'e toprak kölesi proletere ücretli köle deriz. Ama bu ilişkiler köleci-köle ilişkisi ile aynı mıdır?

Demek ki; (yazarın yaptığı gibi) biz sömürge statüsünün belirleyici özellikleri şunlar deyip 5 maddeyi sıralayamayız. Biz sömürge ülke ile sömürgeci ülkeyi birlikte ele alıp tarihsel gelişimleri içinde belli bir aşamada ortaya çıkan belirli bir ilişki biçimi olarak inceleriz. Bu incelemeyi Türkiye somutunda yukarıda kısaca değindiğimiz gibi, yaptığımız da Doğu Halkı'nın ezildiği ortaya çıkar. Alışkanlık ve gelenekleri yok edilmeğe çalışılır, dilini kullanması engellenir. Kendi ekonomik gelişimleri parçalanır, bağımlı hale getirilir. Bunlar sadece sömürgeci - sömürge ilişkisinin kıstasları değildir,

Yazar, eski tipte sömürgeciliğin' farklı biçimlerini incelemek gereğinden özenle kaçınmıştır/Örneğin : Feodal dönemde çok uluslu bir devlette henüz kapitalizm gelişmeden dış dinamiklerin müdahalesi ile bu devlet yarı sömürge durumuna düşerse, bu çok uluslu devlette var olan uluslararası ilişki, bir sömürgeci - Sömürge ilişkisi midir? Açıktır ki, ...bu açıdan ele alınmalıdır. Ve mevcut ilişki «egemen ulus - bağımlı ulus» olacaktır.

Yazar, sömürgeci eğitime karşı mücadeleyi de zorunlu olarak ele almaktadır. Oysa sömürge ülkelerde eğitim ile, bağımlı ülkelerde eğitim, öz bakımından aynı olsa da biçim bakımından farklılıklar gösterir. Örneğin : Lenin'in bağımlı uluslar için getirdiği şu ifade, sömürge uluslar için geçerli olmaz: «İşçi sınıfının çıkarları, Rusya'da yaşayan tüm milliyetler işçilerinin siyasal, sendikal, kooperatif, eğitimsel vb. tek proleter örgütler içinde birleşmelerini gerektirir.»

Bu konuyu irdelerken yazar genel olarak ezen - ezilen bağlamında bağımlı ülkelerde yada özel olarak sömürge ülkelerde, faşist eğitim ile ezilmişliği sürdürücü, asimilasyoncu, bağımlı ülke insan gücünün, egemen ulus taleplerine uygun yetiştirilmesi arasındaki ilişkileri, inceleme gereğini duymamıştır. Oysa faşist eğitim, bizim gibi ülkelerde ırkçı, şoven olması açısından da bağımlı ülkede daha bir katmerli anlamı ile uygulanır. Bu durum, karşıtını daha tepkili ve daha hızlı geliştirir. Bu durum bağımlı ülke devriminin gelişimine paralellik arzeder. Ancak ülkenin tümü için mesele bulunduğu platformu aym olacağı tabiidir. Bizce bu konuda özetle, bildirmede nesne kavrama feda edilmiştir.

Zeki ASLAN : Sayın Delege Arkadaşlar;

Sömürgecilik Ne ilgili iki yanılı var:

1 — Sömürgeciliğin yalnız emperyalizm çağına özgü olduğunu sanmak bir yanılıdır. Örneğin, Cabralî. «Portekiz'e emperyalist denemeyeceği, onun geri kalmış ekonomisiyle ancak emperyalizme yataklık ettiğini, emperyalist ülkelerin desteğiyle ayakta duran, sömürgeci bir devlet» olduğunu söylüyordu. Bu şunu gösterir : Ülkesi emperyalistler tarafından sömürülen bir ulus da, bazı hollerde başka bir ulusu mifil baskı altında tutabilir ve onun. sömürgeleştirir.

İspanya - Bask, Pakistan - Benglades, tipik örneğidir.

2 — İkinci yanılı ise, sömürge ülkeler kavramının daha çok deniz aşırı ülkeler için kullanıldığı savıdır. Oysa sınırlar ve denizlerötesi olma

durumu sömürgeciliğin şartı değildir. Nitekim çarlık Rusya'sı hep böylesine sömürgeler edindi. Ukrayna, azakistan, Moğolistan gibi. ilhak ederek sömürge imparatorluğunu kurdu.

ÖNERİLERİMİZ ;

1 — Sömürge ülkelerde asimilasyoncu, ırkçı - şoven eğitimin yapısı ülkemizin de özellikleri gözönünde bulundurularak öğretmen hareketimizin olanakları ölçüsünde araştırmalı dünya ve kamuoyunda duyurulmalı ve bu yolda eylemseî yöntem'ler geliştirilmelidir.

2 — Eğitim demokratikleştirilmeli, eğitimin, biçimde ulusal, özde emekçi halktan yana, sınıfsal duruma getirilmeli, ırkçı, şoven, asimilasyoncu baskı kaldırılmalıdır.

3 — Irkların üstünlüğü teorisine dayalı, ırkçı kültüre karşı, dünya halklarının kültürel özdeğerlerinin özgürce serpilip gelişmesinin sağlanması için uğraş vermek.

4 — Eğitim emekçilerinin yaşam koşullarını iyileştirmek, halkımızın özgürJük demokrasi mücadelesinde daha etkin görevler yapmak amacıyla grevli, top'usözleşmeli sendika hakkı için mücadele etmek.

SUNUCUNUN ELEŞTİRİLERE VERDİĞİ YANITLAR

Nazif KALELİ : Arkadaşlarım, GÖZ alarak, burada bu konuda çok ciddi ve önemli çaba gösterdiler. Kendilerine saygı duyarım.

Metin ERDEMİR arkadaşım, fırsatçı davranılmıştır dedi. Bu arkadaşımın sübjektif niyetidir. Ben onun sübjektif niyetine ambargo koyamam. Korkaklığın aTçüsü nasıl çözülür, sınırları nereye kadar götürülür, bu herkes tarafından değişik değişik şekilde anlaşılabilir, uygulanabilir. Don-İşot da bir kahraman. Yalnız Metin ERDEMİR arkadaşşıma şu son noktayı özellikle hatırlatmak isterim. Bugüne kadar Türkiye'de Kürt sorunu ve sömürgeler sorunu bu denli platformlara gelmemiştir, getirilmemiştir. Cesaretle atılmış olan bu adımı küçümsemiş olmak, ne derecede sorumluluk ölçüleriyle bağdaşır bilememekteyim. İlk adımı atmış olmanın sorumluluğunu, kendisinden sonra gelecek olan adımlar, nereye kadar ve hangi ölçülerde bir çaba getirir, bunu değerlendirmemiş olmak, korkaklık tanımlanmasının bir sübjektif belirlenmesidir. TÖB-DER bu çalışmaya ambargo koymuş denilmektedir. Hayır arkadaşlar, TÖB-DER bu çalışmaya ambargo koymamıştır. Eğer böyle bir ambargo konulmuş olsaydı, biz burada bulunmazdık.

Arkadaşlar, bizler eğitimin demokratikleşmesine inanırız ve demokratik mücadeleye inanırız. Bu konuda arkadaşım daha boyutlu tartışmak isterse değişik platformlarda bunu tartışırız ve bunlar tartışıldı da ve bunlar mahkûm da edildi.

Mehmet KOÇ arkadaşımız belirli katkılarda bulunmak üzere bir sunuşta bulundu, kendisine teşekkür ederiz. Cumali EŞSİZOĞLU arkadaşımız eksiktir dedi, zaten demokratik eğitim söz konusu ise, bu sorun olmaz. Yani siz ne tartışıyorsunuz burda, gelmişsiniz, Türkiye'de bir demokratik düzen var mıdır? Yoktur. Öyle ise, ne tartışıyorsunuz falan dedi. Arkadaşım, nerede olursa olsun, anti-demokratik tüm uygulamalar ve anti-demokratik tüm direnmelere karşı demokratik görevferimizi yılmadan cesaretle yerine getireceğiz. Bunu böylece bilmekte yarar vardır.

Ali BAŞPINAR arkadaşımız Marksist yaklaşım açısı yoktur dedi, bu Marksist yaklaşım açısının olmamış olmasını, sömürgeciliğin, klasik tannılmalarna bağladığımızı söyledi. Arkadaşım, bu tanımlamalar Marksistti. Ve onun temel ilkelerine göre yapılmış ta^ım'lamalardır. Marksizm her zaman yaşayan bir olgudur. Marksizm her zaman yaşayan bir veri-

dir. Bu veriler, klasiklikle suçlanmaktadır; yeni sömürgecilik vardır denilerek kendilerine özgü yorumlarla esasen kendileri sapma içindedirler.

Şöyle bir soru yöneltilmiş bulunmaktadır. «Sayın Nazif KALELİ, kendi, siyasî görüşü doğrultusunda bildiğeye ek olarak.....
.....olduğunu mu gösteriyorsunuz?.....iktisadi ve tarihi dönemler içinde hangi sömürge statüsüne girmektedir? Arkadaşlar, sömürge statüsü çok çok çeşitli, çok değişik ilkelerle belirlenmiş bir olgu değildir. Bu bilimsel literatürde belirlenmiştir. Yalnız arkadaşım yeni sömürgecilik mi demek istiyor? Bunu net olarak söylemek istememiş. Ben bu konuya değindim;

Genel geçerlikli ilkeleri, yaşadığımız hayatın somutuna vurgulayarak açıklıyoruz. Ömer ARSLAN arkadaşımıza teşekkür ederim. Ayşe arkadaşımız burada «Sovyet revizyonizmi» vs. leri getirip burada tartışmak istiyor. Sovyet revizyonizminin silik bir kopyasıdır, bu çalışma diyor, arkadaşımızın görüşü bu doğrultuda, yalnız bu konu tartışılıyor birçok platformda ve demin de dediğim gibi, bu da mahkûm edilmiştir arkadaşlar! Bu plânlarda yapılan eleştirileri ciddi bulmadım! Ve bunun için de, yapılan katkılar için de, teşekkür eder, Kurultay'a saygılar sunarım.

GENÇLİĞİN EĞİTİM SORUNLARI (PANEL)

Cumhur AYTOLUN
(D,GDF)

Gençliğin eğitim sorunlarının, bu sorunların nasıl ele alınması gerektiğinin ve çözümünün ve bu sorunlar karşısındaki devrimci görevlerin tartışılması her şeyden önce ülkemizdeki eğitim düzeninin tartışılmasını gerektirmektedir.

Ülkemizdeki çarpık ve dışa bağımlı kapitalist yapı, doğal olarak eğitim sistemine de çarpık bir yapı vermektedir. Ülkedeki çarpık ve dışa bağımlı kapitalizm, sürekli daha derin bunalımlar yaratarak kendisini üretirken, eğitim sisteminde de her geçen yıl var olan sorunlara yeni sorunlar eklemektedir.

Herşeyden önce emekçi halk yığınlarının, özellikle kırsal kesimde birçok temel gereksinmelerini karşılayamadıkları gibi, okuma yazma gibi ilkel düzeyde de olsa temel eğitim olanaklarından yoksundurlar. Var olan resmi eğitim kurumları ise hiyerarşik bir yapı arz etmektedir ve bir gencin öğretim kurumlarındaki hiyerarşideki yerini belirleyen genel olarak o gencin sınıfsal hiyerarşideki yeri olmaktadır. Yani genç insanlar yetenek ve becerilerine göre değil sınıfsal konumlarına göre eğitim düzeylerini yükseltebilmektedirler. Bunun en açık örneği Yüksek Öğrenim Kurumlarına giriş sınavlarında somutlaşmaktadır. Eğitim olanakları oldukça kısıtlı ve eğitim düzeyi oldukça düşük, Anadolu Liselerinden gelen gençler ile büyük kentlerin ayrıcalıklı bir öğrenim izleyen lise ve kolejlerinden gelen gençler «çalışkan ve zeki olan kazanır» demogojisi ile «fırsat eşitliği» (!) maskesi altında üniversite sınavlarında «yarış»a sokulmaktadır. Eşit olmayan koşulların ürünü olan insanların yarıştığı bu «yarış»ı sonuncuların başarıyla bitirecekleri ve her yıl aynı oyun tekrarlanıp durur.

Var olan eğitim kurumlarının örgütlenmesi ve işleyişi ise öğrenci gençliğin, özellikle yüksek öğrenim gençliğinin demokratik bilinçlenmesini ve örgütlenmesini engelleme amacı taşıyan bir yapıdadır. Ayrıca* son yıllarda, açık faşizme kitle tabanı hazırlamak için bazen yasal uygulamalar, bazen de faşist terörle eğitim kurumlarının özellikle de eğitimcileri yetiştiren, Eğitim Enstitüleri, Öğretmen Okulları vb. eğitim kurumlarının faşistleştirilmesine özel çaba gösterilmiştir. ....'den kay-

naklanan faşizm, ideolojisi ve sistemli saldırılarıyla kendisine kitle tabanını yaratmak için sürdürdüğü polis takibinde eğitimcileri yetiştiren eğitim kurumlarına özel bir önem vermiştir. Çünkü böylece! geleceğini genç kuşaklarını yetiştirecek olan eğitimciler şimdiden faşist ideoloji etrafında toplanabilir'lerse faşizme kitle tabanı daha kolay ve etkili bir biçimde yaratılabilecektir. Kısacası oligarşi suyun başını tutmak istemektedir. Faşizm tüm eğitim kurumlarında demagoji (yoksul halk kitlelerinin ve onların çocuklarının zihinlerini bulandırmak için görünüşte egemen sınıflara karşı sloganlar atarak) ve terör ve yıldırma eylemleriyle mutlak egemenliğini kurup sağlamlaştırmaya yönelmektedir.

Bunun dışında, eğitim ve öğretim gerek içeriği gerekse yapılış biçimi, bilimsel olmaktan ve öğrencilerin özgür gelişimine hizmet etmekten çok uzaktır. Özellikle yükseköğretim kurumları genel olarak egemen sınıfların özel olarak tekeli burjuvazinin nitelikli teknik eleman gereksinmesini karşılamaya ve var olan düzene uyumlu insan yetiştirmeye yönelik kapsam ve içerikte bir eğitim programı uygulamaktadır. Günümüzde yükseköğretim kurumlarının, var olan düzenin sürdürülmesine yönelik bir eğitim ve öğretim gerçekleştirdiği bu bağlamda, herkesin bildiği bir gerçektir.

Özellikle de Türkiye'de toplumsal bilimlerin öğretimi, ekonomik ve toplumsal olayların sınıfsal içeriğini gözlerden saklamak, kapitalist sistemi uyum halinde ve evrenselmiş gibi göstermek, gerçekleri çarpıtmak, böylece egemen sınıfların sömürsünü gizlemek amacını gütmektedir. Örneğin bugünkü iktisat öğretimi burjuvazinin çıkarlarını tüm toplumun çıkarlarıymış gibi göstererek, iktisat öğretisinin emekçi halk yığınlarının egemen sınıflara karşı yürüttüğü ekonomik demokratik mücadeleyi saptırmak için kullanılan bir araç haline dönüştürmüştür. Teknolojik eğitim alanında da, eğitim beyin göçünü sağlayacak biçimde yabancılaştırıcı bir biçimde emperyalist ülke koşullarına göre yapılmaktadır. Üniversitelerimizde organ nakli çalışmaları yapılırken, halik en temel sağlık koşullarından yoksun yaşamaktadır. Bütün bu anlatılanların ışığında yükseköğretim kurumlarının, egemen ideolojinin bilimsel bilgi olarak toplumsal bakımdan geçerli kılınmaya çalışıldığı ayrıcaüklü kurumlardan biri olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca yükseköğretim kurumları egemen ideolojinin egemenliğini sürdürmesini sağlamanın ötesinde kendisini yeniden üretmesini de sağlamaktadır. «Egemen sınıfların düzeni sürdürmekte karşılaştıkları sorunlar nasıl çözüme ulaştırılabilir? Güçlükler nasıl bertaraf edilebilir? »yükseköğretim kurumlarında akademisyenler genel olarak bunlarla uğraşıp durmaktadırlar ve bu işteki başarıları oralında ödüllendirilmektedirler. Düzenin her düzeyde onarılmaya çalışıldığı

günümüz CHP hükümeti döneminde, devlet aygıtının değişik bileşenlerinin başına akademisyenlerin getirilmesi bir rastlantı değildir. Belirtilmesi gereken diğer bir nokta da son yıllarda açık faşizme kitle tabanı yaratma girişimlerinin hız ve güç kazanmasıyla birlikte her düzeydeki eğitim kurumlarında, özellikle ilk ve orta dengi okullarda, ırkçı, söven ve militarist duygular yaratan bir eğitim sürdürülerek faşist ideolojinin giderek yaygınlaştırılmasıdır.

Eğitim sisteminde var olan diğer bir sorun da kapitalizmin dinamiklerine uygun düşen eğitim kurumları ile feodal ideolojinin yansıması ve taşıyıcısı olan (İmam Hatip Okulları, Kur'an Kursları vb.) eğitim kurumlarının yan yana, hatta bazen içice olmasıdır. Bir bütün olarak değerlendirildiğinde yapılan eğitim ve öğretimin, Türkiye'deki egemen üretim biçimi olan kapitalist üretime tam olarak yetkin bir biçimde hizmet etmediği görülür. Bu nedenle, burjuvazi, özellikle tekelci burjuvazi, kendi çıkarları açısından kaynak ve nitelikli işgücü israfı anlamına gelen mevcut çarpık eğitim sisteminde, kapitalizmin kendi rasyonellerine uygun düşen reformlar önermektedir. İş göçü ve işsizlik sorunları gibi çığ gibi büyüyen, yükseköğrenim kurumları kapısında yığılma ve diplomalı işsizler ordusu sorunları, burjuvazinin çözmek istediği, ama dışa bağımlı ve güçsüz yapısından dolayı çözemediği sorunlardandır.

Bütünüyle ele alındığında bugünkü eğitim düzeni gerici şovenist ve kurulu ekonomik ve toplumsal düzenin eleman gereksinmesini karşılamaya yönelik bir karakter taşımaktadır. Egemen sınıflar uzun yıllardan beri düzene uyumlu insan yetiştirmek ve halk kitlelerinin uyanışını engellemek amacıyla güden bir eğitim politikası uygulamaktadırlar. Bu eğitim düzeni halk yığınlarına açık bir eğitim süreci olmaktan, halkın sorunlarına çözüm arayan, toplumun temel gereksinmelerini karşılayan bir eğitim olmaktan, bilimsel araştırmacılıktan ve öğrencilerin özgür gelişimine hizmet etmekten uzak bir eğitim düzenidir.

Egemen sınıfların, eğitim politikasının faşist karakteri ülkedeki ezilen..... eğitim sistemi bir bütün olarak egemen sınıflar ittifakı oligarşinin baskı ve terörü temel alan faşist politikasının meşrulaştırmasının etkin bir aracı olarak işlemektedir.

Temel özelliklerini buraya kadar kısaca irdedeğimiz mevcut eğitim düzeni gençliğin sorunlarının kaynağını oluşturmaktadır. Mevcut eğitim düzeni ise dışa bağımlı ve çarpık Türkiye kapitalizminin doğrudan bir ürünüdür. Mevcut toplumsal düzenin ürünü olan mevcut eğitim sisteminin yapısı içinde bu sorunlar üç ana başlık altında toplanabilir. :

A) Eğitimde fırsat ve olanak eşitsizliği,

B) Gençliğin demokratik bilinçlenmesini ve örgütlenmesini engelleyen, gençliği oligarşinin «itaatkâr ve sadık uşakları kendi iradesini, uygulayacak insanlar ve sermaye köleleri» ve faşizmin hiç o'mazsa sessiz destekleyicileri olarak yetiştiren eğitim - öğretim kurumlarının mevcut örgütsel işleyişi.

C) Gençliği burjuva ideolojisinin cenderesi içine hapseden, egemen, burjuva ideolojisini genç beyinlere şıngalayan ve gençleri eğitim - öğretim sürecinde pasif birer alıcı durumuna dönüştüren mevcut eğitim ve öğretimin içerik ve işleyişi.

Bugün gençliğin, bu sorunlarını çözüme ulaştırmak için halkımızın ve gençlerimizin eğitim sistemine ilişkin genel talebi «eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi» dir. Bunun anlamı, oligarşinin eğitim düzeninin parçalanıp «halk için eğitim» ilkesini temel alan bir eğitim sisteminin kurulmasıdır. Bunun için de, gerici, şövenist ve bugünkü bozuk ekonomik ve toplumsal düzenin eleman gereksinme'lerini karşılamaya yönelik eğitim sistemi değiştirilmeli, ekonomik ve toplumsal sistemin emekçi sınıf ve tabakaların çıkarları doğrultusunda değiştirilmesini sağlayacak devrimci bir eğitim ve kültür politikası uygulanmalıdır. Eğitim toplumsal gereksinimleri karşılayacak biçimde devlet tarafından gerçekleştirilmelidir. Gençliğin öğrenim özgürlüğünü ve can güvenliğini sağlayacak, faşist unsurlardan tümüyle arındırılmış demokratik bir eğitim düzeni gerçekleştirilmelidir. Ülkemizde eğitim sorununun bu türden kökenci bir çözümü, ortaya konan talepleri yerine getirecek bir emekçi halk iktidarı sorununa bağlıdır. Bu/um tek yolu ise devrimdir. Demokratik bir eğitim düzeninin, halktan yana bir eğitimin oluşturulması, devrimci bir eğitim ve kültür politikasının uygulanmasına bağlıdır. Eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi, esas olarak, demokratik halk devriminin programının bir maddesi olmakla birlikte, bu amaca yönelik bazı talepler egemen sınıfların düzeninin sınırları çerçevesinde de elde edilebilir. Bunların neler olabileceğini «eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi» programını daha bir ayrıntılayarak görebiliriz.

«Eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi»nin gerçekleştirilmesi için şunlar yapılması gerekmektedir :

A) Eğitim, çalışan halk kitlelerini bütünlüyle kapsayacak biçimde yaygınlaştırılmalıdır. Böylece gençliğin eğitimde fırsat ve olanak eşitsizliğine¹ ilişkin sorunu bir yönüyle çözüme ulaştırılmış olacaktır.

B) Eğitim - öğretim kurumlarının örgütsel işleyişi demokratikleş-tirilmelidir. Bu gerçekleşince, gençliğin devrimci demokratik bilinçlen-mesinin ve örgütlenmesinin önündeki engeller kalkacaktır.

C) Eğitim ve öğretimin içeriği ve yapılış biçimi demokratikleştiril-melidir. Bu talep yerine getirildiği ölçüde gençlik halk kitlelerinin çıkar-larına ve gereksinmelerine hizmet eden bir eğitim ve öğretim olanağına kavuşmuş ve pasif bir «öğrenci» olmaktan kurtulmuş olacaktır.

Bu talepleri daha da ayrıntılayarak tek tek ele alalım :

A) Her düzeydeki eğitimin halk kitleleri için yaygınlaştırılması ve böylece her düzeyde eğitim olanağının ve fırsat eşitliğinin sağlanması içindir;

1 — • Çalışan yığınların, özellikle, kırsal kesimlerin temel eğitimden geçirilmesi için temel eğitime yönelik eğitim kurumları ülke düzeyinde yaygınlaştırılmalıdır.

2 — Okul çağındaki çocukların çalıştırılması yasaklanmalı, temel eğitim yasal güvence altına alınmalıdır.

3 — Herkese her düzeyde eğitim için fırsat ve olanak eşitliği sağ-lanmalıdır. Bu amaca yönelik olarak eğitim hiyerarşik yapısını çalışan halk yığınlarının lehine olarak değiştirmek için devlet sübvansiyon siste-mi getirmelidir. (Bir başka deyişle, devlet öğrencinin öğrenim masraf-larının bir kısmını yada tümünü karşılamalıdır.)

4 — Yine eğitimde eşitliğe bağlı olarak herkese kendi dilinde eğitim hakkı tanınmalıdır.

B) Eğitim ve öğretim kurumlarını örgütsel işleyişinin demokratik-leştirilmesi için;

1 — Acil olarak her düzeydeki eğitim kurumlarında ve yurtlarda var olan faşist işgallere son verilmelidir. Faşist işgallerden, faşist terör, sal-dırı ve katliamları gerçekleştirenlerden ve bu durumu açık yada kapalı destekleyen yada *bu* duruma göz yuman her düzeydeki «yetkili» den he-sap sorulmalıdır.

2 — Faşist işgallerden zarar gören öğrencilerin kaybettikler tüm (öğrencilik hakkı yurt, kredi, burs vb.)

3 — Özellikle orta öğrenim kurumlarındaki ırkçı, faşist, söven bir ideolojiyi yaymak amacını taşıyan tüm kitaplar derhal toplatılmalıdır.

4 — 12 Mart döneminde (siyasal iktidarların üniversitelere doğrudan müdahalesine, güvenlik görevi Herinim yüksek öğrenim kurumları içinde kurumlaşmasına olanak tanıyan ve egemen burjuva ideolojisinin yüksek öğrenim kurumlarında mutlak egemenliğini sağlamayı amaçlayan), faşist maddelerle donatılmış 1750 sayılı üniversiteler kanunu iptal edilmelidir. Tüm yüksek öğrenim kurumları, aralarındaki eşitsizliğe ve dengelessizliğe son veren, bütün boyutlarıyla (mali, yönetsimsel, bilimsel) özerkliği sağlayan, (devrimci siyasal düşüncelerinden dolayı, bir çok öğrenci ve öğretim üyesinin yüksek öğrenim üyesinin üniversitelerden uzaklaştırılmasına olanak tanıyan ve. dolayısıyla faşist bir baskı unsuru olan yönetmelik ve disiplin hükümlerinden tümüyle arındırılmış) demokratik nitelikte tek bir üniversite yasası altında toplanmalıdır.

5 — Yüksek öğrenim gençliğinin, kendi akademik birimleri içinde ODTÜ'deki öğrenci temsilciliği kurumuna benzeyen bir örgütsel yapı içinde demokratik örgütlenmeleri sağlamalıdır. (Bu tür bir örgütlenme anti faşist genceirn çoğunluğu oluşturduğu yüksek öğrenim kurumlarında faşist unsurları teicrit etmek için gereklidir. Ama tek başına yeterli değildir. Bu tür bir örgütlenme ancak yurt düzeyinde sürdürülen aktif anti faşist direniş mücadelesinin tamamlayıcısı olabilir. Yurt çapında sürdürülen anti faşist devrimci mücadelenin başarısı oranında etkin olabilir.)

6 — Ortaöğrenim kurumlarındaki ceza ve disiplin yönetmelikleri demokratiklestiriimelidir.

7 — Yüksek öğrenim kurumlarında öğrenci, öğretim üyesi, işçi üçlüsünün ortak demokratik yönetimi gerçekleştirilmelidir.

Bu noktada yüksek öğrenim gençliğinin yönetime katılma mücadelesi ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin yönetime katılması iki alanda gerçekleşmelidir. Birincisi, yüksek Öğrenim kurumlarında üretilen ve aktarılan bilginin denetimi alanında, diğeri ise akadmeik yönetimin çeşitli yönetimsef uygulamalarının denetimi alanında olmalıdır. Bunun özellikle ikinci yanı üzerinde durarsak, vurgulanması gereken şudur, Öğrenciler kendilerini NgUendiren tüm komitelere ve kendileri hakkında karar veren tüm kurullara katılmalıdır.

C) Eğitim ve öğretimin bizzat kendisinin gerek içerik, gerekse' yayılış biçimi açısından demokratikleştirilmesi için,

1 — Ülkemizdeki egemen burjuva üretimine bile tam anlamıyla yetkin bir biçimde hizmet etmeyen, beyin göçüne neden olan, diplomalı iş-

sizlerin her geçen gün çoğalmasına yol açan ve yüksek öğretim kurumlarının kapısında artan yığılmalara neden olan, gençleri «Üniversiteye hazırlama kursu adı altında örgütlenmiş olan sömürü ağma terkeden mevcut eğitimin yapısı bu sorun'arı çözecek biçimde kökten değiştirilmelidir.

2 — Öğrencilerin, eğitim - öğretim süresinin pasif birer aha durumundan çıkıp, bu sürecin aktif bir unsur haline gelmeleri sağlanmalı ve «halk için eğitim» ilkesi kabul edilip hayata geçirilmelidir. Bunun için de öğrencilerin bilimsel bilginin denetimine katılmaları sağlanmalıdır.

Bilginin denetimi, bilginin öğretimi ve bilginin kullanımı sürelerinde söz konusu olacaktır. Bilginin öğretimi yüksek okul yönetiminin ve öğretmenlerin tekelinde bulundurulmaktan çıkarılmazdır. Öğreten» ve öğrenen öğretim - öğrenim sürecinin karşıt ve birbirini bütünleyen iki ayrı yönüdür. Yüksek öğrenim kurumlarında eğitimin düzenlenmesinde her iki tarafında eşit katkısı ve denetim gereklidir. Bu gerekli olduğu kadar doğaldır da. Öğretimin düzenlenmesi, «Neyin-nasıl öğretilmesi gerektiği» sorusunun yanıtlanmasıdır. Belli bir büinç ve kültür düzeyine varmış olan yüksek öğrenim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerinin kendilerine öğretilecek derslerin içeriğinde ve derslerin verilış biçimlerinde söz sahibi olmaları gerekmektedir. Böyle bir gelişim, yüksek öğrenim kurumlarının var olan düzenin eleştirisinin de yaptığı bir kuruma dönüştürülmesi sürecini hızlandıracaktır.

Bilginin kullanımı denetlemek, sözkonusu yüksek öğrenim kurumunda yapılan araştırmaların seçiminde ve yürütülmesinde söz ve yetki sahibi olmak ve öğrenilen bilgilerin üniversite dışına, halka aktarılması sürecini etkiliyebilmektedir. Örneğin, hızlı ve sağlıksız bir kentleşmenin acılarını yaşayan toplumumuzun gençleri, «uçan gemi» yada «lüks villa» yapımı yerine «toplu konut» yapımına yönelen araştırmaların yapılmasını isteyeceklerdir.

Ayrıca, toplumumuzda, yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrenciler, bilgilenme ayrıcalığına sahip bir kesim o'arak bilgilerinden halk kitlelerini yararlandırmak durumundadırlar. Toplumsal muhalefetin oluşması ve güçlenmesi sürecinde, aydınlara, donatıldıkları bilgilerle, emekçi halk yığınlarını aydınlatma görevi düşmektedir. «Aydınlatmayan aydınlar» tarih önünde suçludurlar, çünkü sorumluluklarını yerine getirmemekle hem kendilerine hemde toplumsal¹ muhalefetin devrimci eylemine zarar verirler. Aydın niteliği ağır basan öğrenci kitlesinin toplumsal sorunlar hakkındaki görüş'lerini ve önerdikleri çözüm yolları açıklaması, bu ko-

nuda seminerler, tartışmalar düzenlemeleri, yayın yapmaları, çalışan yığınların bilinçlenme ve bilinçlenme sürecine büyük katkılarda bulunacaktır. Bu tür bir eylem, öğrenci gençliğin, devrimci mücadelesinde üniversite içinde yerine getirmek zorunda kaldığı görevlerinden birisidir. Bu bağlanma, kanımızca, «üniversitelerin demokratikleştirilmesi» mücadelesini sürdürenlerin, yakın dönemdeki hedeflerinden biri de, üniversitenin çağdaş burjuva ideolojisinin tüm biçimlerinin ve görünümlerinin eleştirilebildiği bir kuruma dönüştürülmesidir. Bu tür bir çaba, her şeyden önce, egemen sınıfların kurum güvenliği, yükseköğrenim kurumlarında bizzat bu kurumların içinde bir alternatif geliştirmeye yöneliktir.

Bu talep yerine getirildiği ölçüde, öğretim kurumlarında üretilen bilginin, büyük Tekellerin değil, çalışan halk yığınlarının somut ve acil talep ve çıkarlarına hizmet etmesi sağlanmış olacaktır.

Ayrıntılı bir biçimde açtığımız «eğitimin demokratikleşmesi» programı çerçevesine giren bu taleplerden bazıları, bu düzen içinde devrimci mücadelenin verilmesiyle elde edilebilir. Ama unutulmaması gereken bir nokta bu taleplerin tek tek birbirinden soyutlanmış bir biçimde ele alındıklarında demokratikleşmenin temelde gerçekleşmeyeceğidir. Bu talepler bir bütün olarak yerine getirildiklerinde eğitimde demokratikleşme sağlanmış olur. Bu ise, yukarıda da belirttiğimiz gibi, emekçi halklarımızın siyasal iktidarıyla yani demokratik halk devriminin gerçekleşmesiyle olacaktır. Ancak bu durum, hiç bir zaman, devrimcilerin bu taleplerin bazılarının yerine getirilmesi uğruna mücadeleyi yani reformlar uğruna mücadeleyi inkâr etmelerini gerektirmez. Devrimciler reformlar uğruna mücadeleyi devrim mücadelesine tabi kılarlar.

«Marksistler, belli, bir reformun neden olduğu sosyalizme doğru ilerlemenin derecesinin, reformun doğasından daha çok, onu elde etme! için verilen kavganın doğasına dayandığı anlamında, reformlarında devrimci mücadelenin yan ürünleri oldukları sonucuna varırlar. Belli bir program için verilen mücadelenin değeri, reformun getirdiklerinin sınıf toplumun varolan kurumlarının ne ölçüde değiştireceği ile ölçülmez. Bu tek mücadelenin sınıflar arasındaki büyük mücadelenin (yani devrim mücadelesinin ilerlemesindeki etkisi ile ölçülür. Bu etki sözkonusu reforma bağlı diğer reformların niteliği, reform etrafında toplanan sınıf kümelenmeleri, onu elde etmenin temposu ve yöntemleri, ve kavgaya katılan kitlelerin niceliği etmenlere, bağlı olacaktır. Reformlar sömürüyü ortadan kaldırmaz. Ama doğru bir önderlikle, reformlar için mücadele devrimci güçleri örgütleyebilir ve eğitebilir.»

Devrimci gençlik geniş gençlik yığınlarını devrim mücadelesine seferber edebilmek için bu program içinde yer alan tek tek talepler içinde mücadele verir. Ama onun asıl amacı geniş gençlik yığınları devrim mücadelesine katmaktır.

Günümüzde faşist işgallerin kırılması, faşizmin öğrenim kurumlarındaki ideolojik ve terörist saldırılarının tecrit edilmesi, gençliğin can güvenliğinin ve öğrenim özgürlüğünün sağlanması, ülke düzeyinde sürdürülen, faşizme karşı aktif direnişin örgütlenmesi mücadelesinde Devrimci Gençliğin payına düşen siyasal görevlerdir. Devrimci Gençliğin «Faşist İşgalleri Kıracağız» şiarı bu siyasal mücadelenin somutlaşmasıdır.

Devrimci Gençlik akademik - demokratik mücadelede, her düzeydeki eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanması, örneğin «herkese yüksek öğrenim hakkı» şiarı vb. Yüksek öğrenim gençliğinin kısa ve uzun dönemli demokratik mevzilerin korunması ve genişletilmesi talepleriyle gençliğin ön saflarına atılır.

Devrimci Gençlik ideolojik mücadelesinde faşizmin demogojisini teşhir eder, açığa çıkarır, gençliği burjuva ideolojisinin bütün biçim ve akımlarının etkisinden kurtarmaya çalışır, devrimin ve getireceklerinin propagandasını yapar.

Devrimci Gençlik, gerek akademik - demokratik mücadeledeki, gerekse ideolojik mücadeledeki, görevlerini, her zaman, siyasal mücadeledeki görevlerine tabi kılar.

Toplumumuzdaki sınıf mücadelesinin temel eksenini oluşturan anti-faşist mücadelede Devrimci Gençliğin yakalaması gereken temel halka eğitimin faşistleştirilmesine karşı direnmektir. Devrimci Gençlik akademik demokratik ve ideolojik mücadeleyi bu siyasal mücadeleye tabi, dolayısıyla diğerlerini bu mücadeleye göre biçimlendirmekte ve değerlendirmektedir.

Toplumun her kesiminde olduğu gibi, eğitim kurumlarında da faşizme karşı aktif direniş mücadelesini örgütlemek ve yükseltmek devrimcilerin önde gelen görevlerinden biridir.

Eğitim kurumlarında tek bir demokratik mevzi bile, faşistlere terk edilmemelidir. Açıktır ki, bu kızgın direniş mücadelesi ancak örgütlü olduğu takdirde başarılar elde edebilecektir. Dolayısıyla eğitim kurumla-

rında direnilecek nokta açıktır: Faşizmin saldırıları karşısında teslim olmamak ve devrimci çalışmayı en geniş kitlede yankılandırmak. Unutulmamalıdır ki eğitim kurumlarındaki mücadelenin dar tutulması bu darlık içindeki boğulmayı gerektirecektir. Mücadelenin bundan kurtulması için yapılması gerekli olan şunlardır :

- a) Üniversitenin dar kalıpları parçalanmalıdır.
- b) Yeni ve insiyatifin elde tutulduğu eylem biçimleri yaratılmalıdır.
- c) Kitleler en geniş biçimde «.....eylem»e sokulmalı ve faşizme karşı direniş ruhuyla donatılmalıdır.
- d) Gençlik hareketinin kadroları üzerinde yoğun bir siyasal (salt ideolojik değil) çalışma gündeme getirilmelidir.

Tüm baskı engellemelere rağmen, faşizmin terör ve demogojisini dağıtan, en basitten en karmaşığa gelişen bir eylem çizgisini takip ederek, hiç bir eylem türünü dışılamayan', yılgınlığa pasifizme düşmeyen bir mücadele anlayışıyla ileriye atılmak günüdür bu gün!...

İşte tam noktada, sol içinde, öz olarak faşizme teslimiyeti savunan faşizme karşı mücadeleyi engelleyen bazı sakat görüşer ortaya çıkmaktadır. Örneğin, bunlardan biri devlet güvenlik görevleriyle faşistleri karşı karşıya bırakmayı savunurken, bir diğer bölümü faşistlerin saldırıları nedeniyle çatışma çıkan yüksek öğrenim kurumlarının kapatılmasını çözüm olarak görmektedir. Yine bir bölümü içinde, yaşanan iş savaş öncesi andıran koşullarda, şebekesi olan herkesin siyasal «düşüncelerine bakılmaksızın (yani faşistlerin faşist olduğu gözönünde bu'undurulamaksızın¹ herkesin öğrenim kurumlarına alınmasını gerektiğini ileri sürerken; yine diğer bir bölümü, aktif direniş mücadelesini «maceracılık» suçlamasıyla tümünden reddetmektedir. Bu görüşleri anti-faşist devrimci mücadelenin kendisi her gün somut ve canlı pratikte mahkûm etmektedir. Devrimci gençlik, bu sakat teslimiyeti savunan anlayış'arın etkinliğini kırarak, durgun olmayan basitten karmaşığa gelişen, ve çok yönlü mücadele anlayışıyla faşist işgalleri kaldırarak eğitim kurumlarının faşistleştirilmesine karşı kararlı ve örgütlü bir biçimde direnmeyi sürdürecektir...

Eğitim sorununu, daha özel olarak gençliğin eğitim - öğretim sorunu, içinde yaşanan toplumsal düzenden ayrı olarak düşünmek olanaksızdır. Bu sorun kapitalizm ve sosyalizm için de geçerlidir. Şu farkla ki, sosyalizmde eğitim ve öğretimin sorunları çözülebilmekte, toplumun eğitime en yatkın ve gereksinimi olan gençlik, toplumsal üretimin gereklerine uygun olarak, kitlesele bir biçimde bilimsel bir eğitimden geçmektedir. Sosyalist ülkelerde karşılaşılan sorunlar daha iyiyi, daha yararlıyı yaratma sürecinde olmaktadır.

Kapitalist ülkelerde ise eğitim ve öğrenim sorunları kanayan yaralardır. Kapitalizm bunları iyileştirememekte, her geçen gün de artan sorunlarla karşılaşmaktadır.

Eğitim sorununa ve bu sorunun çözüm yollarına bu yapılar gözönüne alınarak yaklaşılmalıdır. Bu noktadan, eğitimin genel tanımını yapmak, sorunun nedenlerini anlamamızı kolaylaştıracaktır.

Eğitim, insan toplumuna ilişkin belli bir dünya görüşünün, bir ahlağın ve belli toplumsal kuralların aşılması, karakterin ve iradenin belli çizgilerinin, alışkanlıkların ve zevklerin işlenmesi, belli bedensel niteliklerin gelişmesidir..

Kapitalist toplumlarda da burjuvazi eğitim ve öğrenimi kendi sınıf çıkarları doğrultusunda planlamakta, sömürülen sınıfların kendisine karşı savaşmasını önlemede önemli araçlardan biri olarak kullanmaktadır.

Eğitim ve öğrenimini sorunlarının böylesi bir yapıdan kaynaklandığını bir an bile gözden kaçırmak bizleri sorunun çözümünde yanlış yollara götürebilir.

Kapitalist ülkelerde öğrenim kurumlarında oluşan sorunların kimi zaman büyük boyutlara ulaşan patlamalara neden olması, kimilerini, bu kurumları temel alan devrimci teoriler inşa etmeye yöneltmektedir. Kimileri de öğretim kurumlarının sorunlarını yapılacak reformla ortadan kalkacak sorunlar olarak görmektedirler.

Biz her iki yolunda işçi sınıfının bilimi doğrultusunda sorunun özünü anlamayan yaklaşımlar olark nitelendiriyoruz. İşçi sınıfı bilimi doğrultusunda eğitim ve öğrenim sorunlarına yaklaşmak, bu sorunların son çözümünün toplumun devrimci dönüşümü ile gerçekleşeceğini kabul etmektir. Bizim Türkiye gençliğinin eğitim sorununa yaklaşımımız da bu doğrultuda olacaktır.

Başka bir toplumsal yapıda, başka bir öğrenim ve eğitim için verilecek savaşım bu günkü durumun daha da kötüleşmesine seyirci kalmamız anlamına gelmez. Tam tersine, bu alanlarda verilecek savaşım hem varolanı korumak hemde istemlerin düzeyini yükseltmek zorundadır.

Bu nedenle eğitim ve öğretimin sorunlarının azaltılması, eğitimin demokratikleştirilmesi doğrultusunda, en geniş bir demokratik kitle hareketi yaratmak zorunludur. İlerici Gençler Derneği olarak bu yolda kararlı bir savaşım vermeyi bir görev sayıyoruz.

KAPİTALİST TOPLUMDA EĞİTİM

Kapitalist toplumun bütün alanlarını belirleyen sınıf savaşımı, okui ve eğitim alanı için de bütünüyle belirleyicidir. Bu yadsınamaz gerçeklik ise, okul ve eğitimin sınıfsal yapısının temellinde bulunmaktadır. Bunun sonucu olarak, matematik eğitimi de dahil olmak üzere okulda yapılan yada söylenen hiç bir şey siyasal açıdan tarafsız, politikanın dışında ve üstünde değildir ve olamaz.

Buradan çıkarak kapitalist toplumda eğitimin temel özelliklerini şöyle sıralayabiliriz ;

- Sınıf ayrıcalıklarına ve egemen sınıfların kâr ve üretim kaygılarına göre biçimlenmiş olmak
- Emekçi sınıflara, üretime yarayacak ve boyun eğecek düzeyde bilgi vörirken, egemen sınıfların çocuklarına her türlü eğitim olanağım sağlamak
- Sınıf ayrıcalıklarını ve sınıfsal ayıklanmayı sağlamak
- İnsanın gelişmesini ve gereksinmelerini değil, üretimin gelişmesini ve ekonominin gereksinimlerini gözetmek
- İnsanın topyekûn gelişmesinin önüne, kapitalizmin aşırı işbölümünü insanı makinanın parçası durumuna getirilen çalışma düzeninin gerektirdiği tek yönlü bilgi ve uzmanlaşmayı geçirmek
- Düzene bekçiler yetiştirmek

Sonuç olarak egemen sınıf okulu, üretimdeki gereksinmelerine yanıt verecek şekilde (biçimlendirmeye çaba göstermekte, kendi ideolojisini eğitim program ve yöntem aracılığıyla kişilere ulaştırmaya, onları kendi hedef ve düşüncelerini paylaşmaya zorlamaktadır.

KAPİTALİST SİSTEMDE GENÇLİĞİN EĞİTİMİ

Kapitalist sistemde tüm eğitim kurumları gençliğe burjuva ideolojisinin belirli normlarını, ahlak kalıplarını v.s. benimsetmek için çalışır.

Burjuvazi gençliği onların üretimin toplumsal örgütlenmesinde alacakları, daha doğrusu, burjuvazinin istediği biçimiJe elmaları gereken yere göre eğitmek durumundadır. Bunu, emekçi sınıfların gençlerimi öğretim süreci içinde eleyerek, farklı sınıflar için farklı eğitim kurumları oluşturarak veya biçimsel olarak aynı tipteki eğitim kurumlarının, bu kurumların eğittiği kitlenin sınıfsal yapısına göre işlevlerini farklı tutmaya özen göstererek yapar. Burada öğretim ile eğitimi karıştırmamak gerekir. Burjuvazi tüm gençliğe (işçi, köylü, öğrenc') sınıfsal ayrışmasını gözönüne almaksızın belirli bir eğitim vermektedir. Bu eğitimin özü aynıdır; Burjuva ideolojisini bireyci, söven, gerici dünya görüşünü benimsetmek. Burjuvazi bunu, sadece okullarda değil, sinema, basın yayın, müzik, spor... v.b. tüm eğitim kurumlarını kullanarak yapar. Öte yandan burjuvazi, gençliğe öğrenim olanakları sağlamada doğası gereği eşit davranamaz.

Kapitalist sınıfın genç nesilleri teknolojik, kültürel tüm öğrenim olanaklarından en geniş ölçüde yararlanırlar. Çünkü onlar kapitalizm koşullarında toplumsal üretimin örgütleyicisi olmaya adaydırlar. Eğitim sistemi, öğrenim koşulları buna göre planlanmıştır. Bir kez kapitalist toplumda öğrenim yapabilmek, öğrenimi sürdürebilmek büyük paralar harcamakla mümkün olabilmektedir. Gerçek ücretleri günbegün azalan işçiler ve gündün güne yoksullaşan emekçi köylüler için bu harcamaları yapmak zor olmaktadır. Emekçi gençlik, önüne böylelikle ilk engel dikilmiş olur. Bir diğer engel ise özellikle yüksek öğrenim kurumlarına girişteki tümüyle emekçi çocuklarını elemeye yönelik sınavlardır.

Burjuva toplumunda öğrenim koşulları kırsal alanlara ve şehir merkezlerine, yoksul semtlere, zengin semtlere... v.b. göre farklılıklar göstermektedir. Kırsal alanlardaki tarımsal üretim, hele geri kalmış bir ekonomik yapı egemense, üretim araçlarının basitliği ve üretim teknolojisinin geriliği nedeniyle emeğin belirli bir entellektüel yapısını gerektirmediği için, tarım emekçilerine, genç köylülere yalnızca okuma yazma öğretmek burjuvazi için yeterlidir. Çoğu kez bu kadarlık bir öğretimi bile çok görürler. Nitekim geri bıraktırılmış ülkelerde köylerin pek çoğu i'k okuldan bile yoksundur. Varolan okullar ise maddi ve teknik olanaksızlıklar içindedir.

Kırsal alanlardaki öğretim kurumlarında araç gereç, bina olanakları, öğretim kadrosu... v.b. genellikle merkezi yerleşme alanlarından daha geridir. Aynı durum şehirlerde yoksul semtlerin okulları için de geçeridir. Buralarda da elverişsiz binalarda, araç gereç yetersizliği ile, son derece kalabalık dersliklerde öğretim yapılmaya çalışılmaktadır. Bütün

bunlara ek olarak kırsal kesimlerdeki emekçi çocukları ve şehirlerdeki yoksul emekçi ailelerinin çocuklarının okul dışında genel bilgilenme olanakları da son derece sınırlıdır. Buna karşın zengin semtlerdeki orta öğrenim kurumları, ayrıca kolej... v.b. gibi özel imtiyazlı orta öğrenim kurumları maddî ve teknik yönden geniş olanaklara sahiptir. Ayrıca burjuva çocukları özel öğretmen tutma, teyp, hesap makinası... v.b. gibi araç, gereçlerle çalışma, ders dışı kitap, ansiklopedi., v.b. gibi şeylerden bilgilenme ve yararlanma olanaklarına sahiptirler.

Ulusal baskının söz konusu olduğu ülkelerde ise ezilen ulus emekçileri bütün bu olanaksızlıklarla daha çok karşı karşıyadırlar. Bunlara ek olarak ana dillerinin dışında yabancı b'r dilde öğrenim yapmaya zorlanırlar. Böylece öğrenim daha da güçleşir onlar için. Ezen ulus burjuvazisi ezilen ulusun gençlerini en kaba bedensel emek isteyen işlerde kullanır. Bu yüzden onlara teknolojik bilgi verecek eğitim kurumlarını oluşturmak burjuva devletin eğitim politikasında gerekli değildir. Buna ancak zorunlu olduğu durumlarda yapar. Ezen ulus burjuvazisinin açmak zorunda kaldığı okullarda ve diğer eğitim kurumlarında ise ezilen ulusun emekçi gençlerine egemen ulusun milliyetçi, söven, gerici kültürü empoze edilir. Buna karşılık ezilen ulus burjuvazisi de kendi milliyetçi, ayrılıkçı kültürünü yayacak eğitim kurumları oluşturmaya çabalar. Eğitim ve öğretimin sınıfsal karakterini izler onun ulusallığını savunur.

Eşitsiz öğrenim koşullarında orta öğrenimi tamamlayan gençler yüksek öğrenim yapabilmek için tek tip bir sınavdan geçerler. Bu sınav en iyi koşullarda öğrenim görenlere göre düzenlenir. Sonuçta emekçi gençlerin elenmesi kaçınılmazdır.

Bir çok ülkede ise özel paralı yüksek öğrenim kurumları yürürlüktedir. Bu tip okullardan da gene kapitalist sınıfın gençlerinin yararlanacağı açıktır.

Böylelikle yüksek öğrenim olanakları kapitalist sınıfın gençlerine açık tutulmaktadır. Kapitalist sistemin özüne uygun olanı geleneksel olanı bu durumdur.

Ancak, üniversitelerin toplumsal işleyişteki yeri ve yüksek öğrenim gençliğinin sınıfsal bilişimi giderek değişiklik göstermektedir. Bu duruma yol açan etkenler çeşitlidir :

— Tekelci kapitalizmin yol almasıyla bilimsel teknolojik devrimin sonuçları emeğin entellektüelleşmesine yol açmıştır. Bu durum pek çok

aydının, teknokratın giderek ücretli emekçiler «beyaz yakalı işçiler» durumuna dönüşmesine yol açmaktadır. Böylelikle üniversiteler kalifiye emekçiler oluşturan kurumlar durumuna gelmekte, bu, üniversitelerin geleneksel fonksiyonu (kapitalizmin ideologu, entellektüe* bir elitin oluşturulması) ile çelişmektedir.

— İşçi sınıfının ve emekçilerin toplumun tüm alanlarında demokratikleşme için savaşımları, öğrenim koşullarında da emekçiler lehine bazı iyileşmelerin sağlanmasına yol açmaktadır. Üniversitelerin modern fonksiyonuyla birlikte bu etken yüksek öğrenimde emekçi sınıflardan gelen gençlerin oranını yükseltmektedir.

— Tekelci kapitalizmin kafa emekçilerine gittikçe artan gereksinimi üniversitelerin sayısının artmasına, yüksek öğrenimin yaygınlaşmasına yol açmakta ve yüksek öğrenim gençliğinin sayısı küçümsenmeyecek boyutlara ulaşmaktadır.

— Üretimden kopuk eğitim yüksek öğrenim kurumlarını bitiren pek çok gencin işsiz kalmasına veya uzmanlaştığı konuyla ilgili olmayan işlerde çalışmasına neden olmaktadır.

— Üniversitelerin toplumsal işlevindeki değişiklikler, burjuvazinin bu kurumlar üzerindeki denetimini daha da sıklaştırmasına neden olmakta, tek tek okullardaki yönetmeliklerde veya ülke çapında sık sık gerici yasa değişiklikleri yapılmaktadır.

Tüm yukardaki etkenler gelecek endişesi içinde olan yüksek öğrenim gençliğinin hoşnutsuzluğunu arttırmakta, onları devrimci bir konuma çekmektedir.

Sosyalist sistem, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi ve ulusal kurtuluş hareketlerinin sürekli başarıları, Sosyalist sistemin dünyadaki tüm süreçlerde belirleyici konum alması, burjuvazinin tabularını yıkmakta, kapitalist sistemin ekonomik toplumsal krizinin yanısıra ideolojik krizini de derinleştirmektedir. Detant koşulları altında kapitalist ülkelerin gençliği Sosyalist sistem hakkında daha çok şey öğrenme olanağını bulmakta, iki sistem arasındaki yarışmada Sosyalist sistemin başarılarını yakından izlemekte. Sosyalist sistemin üstünlüğünü farkedebilmektedir. Bütün bunların sonucu gençlik ve bu arada öğrenci gençlik işçi sınıfının devrimci bayrağı altında gittikçe* daha yığınsal bir biçimde toplanmakta, izlenecek yolun işçi sınıfının yolu olduğu gerçeğinde birleşmektedir.

Sonuç olarak kapitalist eğitim, toplumun en dinamik kesimini oluşturan dostluk, mertlik, fedakarlık gibi duygularla dolu, genç kuşaklara, kölece boyun eğmeyi, bireyciliği, çıkarıcılığı, militarizmi, milliyetçiliği aşılama ya yöneliktir. •! :

Kapitalist eğitim bir bütün olarak gençliğin özlemlerine ters düşer.

Kapitalist sistem en iyi koşullarda bile gençliğin yalnızca bir azınlığına öğrenim yapma olanağını sağlayabilir. Burjuvazi gençlere onların istediğini değil kendi istediği kadarını, onlardan istediğini öğretir. Burjuvazi öğretim kurumlarında sınıf çıkarlarına ters düştüğü noktada bilimi tahrif etmekten çekinmez. Öğretim kurumlarında, öğrencilerle öğretim üyeleri arasında yapay çelişkiler yaratır, işçi - patron ilişkisine benzer ilişkiler geliştirilir. Bu kurumlarını yönetiminde öğrencilerin de söz sahibi olmasına olanak verilmez. Özgür öğrenim koşulları yoktur, öğrenciler yaratıcılıktan uzak belli kalıpları benimsemeye zorlanır.

Kapitalist eğitim sisteminin kökten değiştirilmesi bir zorunluluktur. Bu ise toplumun tüm yapısında devrimci bir dönüşüm Olmaksızın gerçekleşemez. Gençliğin tüm sorunları ile birlikte eğitim sorunları da ancak Sosyalist bir toplumda bir çözüme bağlanacaktır.

Bu gerçeği bütünü kapitalist ülkeler gençliği görüyorlar ve onlara özgür bir gelecek, demokratik bir eğitim olanağı sağlayacak olan tek devrimci gücün, işçi sınıfının etrafında toplanıyorlar, Onlar, geleceklerini işçi sınıfının geleceğinde görüyor ve onun yolunda yürüyorlar.

Kapitalist toplumda eğitimi kendi ideolojisine uygun kişiler yetiştirmek için ve bu kişilere ancak kâr arttıracak bir biçimde üretime yarayacak kadar bilgi vererek kullanır.

Oysa sosyalist toplumda eğitimin amacı bambaşkadır. Bu yüzden de kapitalist toplumdaki gibi kâr arttırmak yada düzene uygun köleler yetiştirmek gibi bencilce amaçlar taşımaz. Sosyalist toplumda ana içeriğini insanın özgürce her yönden gelişmesi ve bilgilenmesi oluşturur. Yani yalnızca üretim için gerekli teknik bilgilenme ile yetinilmez, kişilerin birey olarak gelişmesi, yetenek ve becerilerinin ortaya çıkarılması büyük yer tutar.

Sosyalist toplumda bireyler üretici güç olarak en yüksek teknik bilgiyle donatılırlar. Bu teknik bilgi kapitalizmin tersine kâr arttırmak için değil tüm toplumun yararlanacağı üretim sonuçlarını geliştirmek için-

dir. Teknik bilginin yanısıra kişiler birey olarak tüm yetenek ve becerilerini alabildiğine geliştirme olanağına sahiptir. İnsanlar sanat yada bilim alanında istedikleri dallarda çalışırlar ve üstün yetenek gösteren gençler özel bir eğitimle yönlendirilirler.

Bu bütünsel eğitim, okul içi ve dışı alanlarda sağlanır. Yeni bir toplumun bireyleri olacak gençlere yeni ahlaksal değerlerin ve davranış ilkelerinin yerleştirilmesi yine bu eğitimle sağlanır. Okul içi ve dışı eğitimin içeriğini oluşturan programlar ansiklopedik, günlük yaşamda işe yarayan bilgileri kapsamaz. Tam tersine kuramsal bilgilerle pratik yaşam tam bir bütünsellik ve içiçelik gösterir.

İnsanı bedensel ve zihinsel tüm yeteneklerini geliştirmeye yönelik sosyalist eğitim kapitalist toplumdan kalan eğitim sisteminin diumlu yanları üzerine kurulur. Burjuva ideolojisinden kaynaklanan ahlak ve (Javramış ilkeleri tümünden değiştirilir. Bunun yanında yeni toplumun kuruluşuna katılacak insanlara tam bir sosyalist bilinç verilmeye çalışılır. Bu insanların boyun eğen hizmetkârlar değil araştırmacı ve yaratıcı olmaları sağlanır.

Sosyalist kuruluş için gerekli insanları eğitmek gereği, eğitime gerçek anlamda kitlesel bir nitelik vermiştir. Eğitim bir azınlığın tekelinden alınmış ve ayrıcalık o'maktan uzaklaştırılıp bir hak haline gelmiştir. Tüm emekçiler artık öğrenim ve eğitim haklarına sahiptirler. Çalışıyor bile olsa öğrenim görmek isteyen bir kişi için çalışmak koşulları ve zamanı ayarlanarak eğitim ve öğretimin tüm olanakları sağlanır.

Eğitim ve öğretimin ücretsiz olması, öğrencilerin kitap ve defterlerinin bile maddî yükünü taşımamaları, kız, erkek, işçi, köylü tüm gençlere eşit bir biçimde okuma olanağını vermiştir. Bu durum öğrenci sayısının nedenidir. Örneğin Sovyetler Birliği'nde okuyan öğrenciler tüm dünyadaki öğrencilerin dörtte birini oluşturur.

Ücretsiz okullarda çeşitli burslardan yararlanan gençler değişik meslek alanlarına yönelirler. Bu yönelme sınıfsal bir elemenin sonucu değil doğrudan gençlerin yetenekleriyle ilgilidir.

Sosyalist eğitimin kapitalist toplumdaki eğitimden bir diğer farklılığında, eğitimle üretimin bütünselliğinin sağlanmış olmasıdır. Örneğin Sovyetler Birliği'nde yüksek öğrenim kurumlarının programları, ülke işletmelerinden üretim uygulamalarını kapsar. Sosyalist eğitim ekonominin gereksinimleri ile sınırlandırılmaz. Üretimin sonuçları yeniden kişi-

lerin gelişimi için kullanılır. Kısaca eğitimle üretim birbirini geliştirir ve koşullandırır.

Sosyalist eğitimin önemli özelliklerinden biri de, bunun özde sosyalist, biçimde ulusal olmasıdır. Tüm insanlara eğitim ve öğrenim görmeye eşit koşullar sağlayan sosyalist eğitim, onların istedikleri dilde öğrenim görmelerini de sağlar. Böylece sosyafist toplumun insanları yaşamın her alanında yeteneklerini özgürce geliştirme hakkına sahiptir.

TÜRKİYE GENÇLİĞİNİN EĞİTİM SORUNLARI

Tüm kapitalist ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de burjuvazinin eğitim politikasının özü düzene bağlı, burjuvaziye kölece boyun eğen insanlar yetiştirmektir. Emperyalizme bağımlı geri bir kapitalist ülke olan ülkemizde bu eğitim politikası en kaba biçimiyle sürdürülmektedir.

Türkiye'de iktidarı elinde tutan işbirlikçi teknelci burjuvazi ve toprak ağaları ittifakı gençliğe, gerici, faşist bir eğitimi dayatmaktadır. Anti - Komünizm Türkiye'de eğitim politikasının ayrılmaz bir parçası olagelmıştır. Açık açık bülüm düşmanlığı yapılmaktadır. Egemen sınıflar gün geçtikçe sallanan iktidarlara™ koruyabilmek için faşist bir nesil yetiştirmeyi amaçlıyorlar. Bunun için bir yandan tüm propaganda araçlarını kullanırken öbür yandan öğretim kurumlarını faşistleştirmeye çalıştıklarıdır. Bu amaçla ilerici öğretmen ve öğrenciler üzerinde baskı ve terör yoğunlaştırıyor, ilericileri öğretim kurumlarının dışına atmak istiyorlar. Aynı zamanda zaten gerici nitelikteki ders kitaplarının içeriğini daha da gevçileştirip ırkçı, faşist nitelikte zıvalarla dolduruyorlar.

Eğitim sorunlarına böylesine halk düşmanı bir doğrultuda yaklaşan egemen sınıflar bu uğurda her çabayı gösterirken büyük bir kısmı ilköğretimden bile yoksun emekçi halkın bu gereksinimini karşılamak için hiçte istekli görünmüyorlar.

Bugün ülkemizde sekiz milyondan fazla insan okuma yazma bilmiyor. Orta okul çağındaki nüfusun yarısından azı, lise çağındakilerin ise ancak beşte biri okula gidebiliyor. Liseyi bitiren gençlerin ise yüzde yirmisi yüksek öğrenim yapmaya hak kazanmaktadır. Yüksek öğrenimi tamamlamayı başaran gençlerin de pek çoğu işsiz kalmaktadır.

Anadolu'nun pek çok köyü okulsuzdur. Varolan okulların çoğunda da öğretim yapma koşulları yok gibidir. Kırsal bölgelerde yaşayan halk özellikle de ezilen ulus emekçileri cehalete terk edilmiştir.

Bütün bunlara karşın Türkiye bütçelerinde silahlanma harcamalarına ayrılan pay yüzde otuzun üzerinde olurken, Millî Eğitim bütçesi yüzde iki civarında kalmaktadır. NATO'cu CENTO'cu burjuvazi için halk çocuklarının okuması hiçte önemli değildir.

Bu temel gerçeklerin ışığında; Türkiye'deki eğitim sisteminin halk düşmanı niteliği kendini şu biçimlerde göstermektedir :

Eğitim politikası sistemin özüne uygun olarak gerici, şövenist, bireyci, burjuva ideolojisinin gençliğe aşılmasına yöneliktir. Bu en gerici, en bağınaz biçimiyle uygulanmakta, eğitim kurumlarında resmen faşizm propagandası yapılmaktadır.

İşçi, köylü, emekçi gençlik özel olarak ezilen ulusun emekçi gençliği cehalete, karanlığa terk edilmekte, insanlığın teknolojik, kültürel bilgi birikimlerinden yararlanmaya, içinde yaşadığı toplumu ve dünyayı tanımaya herkesden çok hakkı ve gereksinimi bulunan bu kesimlere öğrenme olanağı tanımamaktadır. Burjuvazi emekçi gençliği radyo, TV., sinema... v.b. araçları kullanarak köleleştirmeye çalışmaktadır.

. Sistemin eieyici niteliğine karşın öğretim kurumlarına girme başarısını gösteren öğrenci gençlik de aynı halk düşmanı eğitim politikasıyla karşı karşıyadır. Öğretim kurumlarındaki gerici, Anti - Demokratik disiplin yönetmenlikleri, öğretmen ve sınav biçimleri onların eleştirisel, yaratıcı ruhunu köreltmeye, onları burjuvazinin verdiği kalıpları tartışmasız benimseyen, kendi bacağından asılan koyunlar haline dönüştürmeye yöneliktir.

Egemen burjuvazinin okullardaki ilerici eğilimlere, düzene bekçi olarak yetiştirmek istediği genç insanların düzene karşı bir konum almasına tahammülü yoktur. Böylesi durumlarda o herşeyi göze alarak öğrencileri kurşunlatmaktan, okul'arı kapatmaktan çekinmiyor. Kaldı ki Türkiye'deki çarpık kapitalizmin, eğitim politikasındaki bir takım reformlarla öğrenci gençliğin düzene karşı tepkisini yumuşatacak bir manevra yeteneği yoktur.

Bu olgulardan hareketle gerici faşist güçlerin eğitim kurumlarında uyguladıkları politikaya, son dönemlerde kitlesel katliamlara yönelen faşist örgütlenme ve saldırılara yakından bakalım :

Emperyalizme bağlı işbirlikçi tekelci burjuvazi ve kumanda ettikleri gizli, açık faşist örgütler bir yandan çürüyen, kendisine gelecek vaat et-

meyen mevcut düzene karşı öğrenci gençliğin tepkisini bastırarak, onun işçi sınıfının yanında saf tutmasını engelleyip bozuk eğitim sistemine boyun eğmesini sağlamaya çalışırken diğer yandan da kendilerine gerekli biçimde eğitilmiş, devlet kurumlarında, çeşitli meslek örgütlerinde ve yurt düzeyinde halkla ilişkiler yoğun olan kademelerde kendi faşist örgütTeraneleri için gerekli kadrolar yetiştirmek amacıyla kanlı saldırılar ve yöntemler uyguluyor.

Ardı arkası kesilmeyen, giderekte ileri boyutlar kazanarak yoğunlaşan, ileri gençliği hedefleyen, siyasî cinayetlerin nedeni budur.

Faşist çetelerin, teknik eleman yetiştiren her türlü teknik okulu, öğretmen yetiştiren okullar, kırsal alanlara yönelik eğitim kurumlarını öncelikle hedefleyen saldırılarının sebebi budur.

Bir yandan eğitim kurumlarında kitle tabanı oluşturmaya çabalayan faşist milisler - belirli bazı koşulların dışında - bu nedenle kendi etkinliklerinden olan okulları kapattırmayıp, ilericilerin, yurtseverlerin etkinliğinde olan veya kendilerinin hızla tecrit oldukları okulları kapattırmaya gayret gösteriyorlar.

Sorunların nedeni bellidir. Çözüm yolu somut olmalıdır; bir kere eğitim ve öğretim sorunlarının çözümü toplumsal yapıdan bağımsız olarak ele alınamaz. Bu sorunların kökten çözümü ancak toplumun devrimci dönüşümü ile olanaklı duruma gelecektir. Bu nedenle gençliğin, çağımızın tek devrimci sınıfı olan işçi sınıfının safında yer alması, onun örgütleriyle dayanışma içersinde olması bir zorunluluktur.

öte yandan eğitim sorununu salt öğrenci gençliğin bir sorunu olarak ele almak yanlıştır. Burjuva eğitimin gerici niteliği tüm gençliğe yöneliktir. Bu alanda da etkili bir savaşım verebilmek için işçi, köylü, öğrenci gençliğin tek merkezi bir örgüt çatısı altında ortak bir programı çevresinde birleştirilmesi kendini dayatmaktadır.

Bir diğer zorunluluk Anti - faşist, anti - emperyalist tüm ilerici, eylem birliği diğer savaşım alanlarında olduğu gibi, eğitimi demokratikleştirmesi alamda da somut istemler çevresinde oluşturulabilir, somut istemler etrafında ortak savaşım vermek giderek gençliğin eylemini daha tutarlı bir platforma çekecek, daha etkili kılacaktır.

İSTEMLER

Eğitim sorunu Türkiye gençliğinin karşılaştığı tek sorun değildir. Kapitalist sömürü düzeni gençliğe mutlu bir gelecek veremez, vereme-

inektedir. Sorunlarının düzenden kaynaklandığını gören milyonlarca genç her gün daha kitlesel bir biçimde Türkiye'deki sömürü düzenini yıkmaya savaşımları veren işçi sınıfının tutkusunun kendi geleceğini de belirleyeceğini aralamakta ve sınıf savaşında burjuvaziye karşı saf tutmaktadır.

Türkiye gençliği her alanda olduğu gibi burjuvazinin eğitime de karşı çıkmakta, bu yoz, çağdışı eğitimi kabul etmemektedir.

Sürekli olarak artan ve giderek daha kitlesel ve daha örgütlü bir durum alan gençlik eylemleri, gençliğin ulusal demokratik bir eğitimi olan susamışlığını ve bunu sağlama yolundaki kararlılığının kanıtıdır.

Türkiye gençliği elemeci, yalnızca zengin azınlığın çocuklarına okuma hakkı tanıyan gerici burjuva eğitimi istemiyor; tüm gençliğe okuma hakkı istiyor. Her gencin eşit haklarla eğitim olanaklarından yararlanabilmesini istiyor.

Emekçi çocuklarına okuma olanağı tanımayan paralı eğitim kalkmalıdır.

Faşizm ve ırkçılık insanlığın düşmanıdır. Burjuvazinin faşist gerici ders kitapları yok edilmeli, bu yapıdaki kitapların yayınlanması yasaklanmalı, okullar ve eğitim kurumları faşist unsurlardan temizlenmelidir.

.....Türkiye gençliği her türlü ulusal baskıya karşıdır. Herkes eğitim ve öğretim olanaklarından öncelikle kendi dili ve özellikleri doğrultusunda yararlanabilmelidir.

Eğitimin ne için yapıldığı, nasıl yapıldığı kadar önemlidir. Türkiye'de eğitim ve onun bir unsuru olan oku! öğretimi üretimden bütünüyle kopuktur. Buraları bitiren gençler öğrendikleriyle yaşamlarını sürdürecektir bir iş bulamamaktadırlar. Genel işsizlik sorunu yanında buda sürmekte olan bir sorundur. Bu nedenle eğitim üretime dönük olmalıdır.

Gençlik okulu eğitiminde senelerini vermektedir. Kendisinin öğretim sırasında ve sonrasındaki konumunu belirleyen okulun yönetiminde öğrenci gençlik de bulunmalıdır. Bu sağlanmadığı sürece eğitimin demokratikliği söz konusu edilemez.

Türkiye gençliği bu sorunların kapitalist düzenden kaynaklandığını ve çözümünün bu düzende olmayacağını bilmektedir. Gençliğin eğitim sorunlarına köklü çözüm bir başka düzende - Sosyalizm'de - getirilebilir,

Mevcut düzen içersinde yapılacak düzeltmeler kalıcı ve sorunları ortadan kaldıracı çözümler olmayacaktır. Ancak zaman geçirmeksizin uğruna savaşılması gereken, en geniş gençlik kesiminin gerici eğitime karşı durmaksızın ileri boyutlar aarak oluşan tepkisini, örgütlü kitle hareketleriyle, toplumun ulusal ve sosyal kurtuluşu kavgasının önünde yürüyen işçi sınıfının savaş yoluna tabi kılmaktır.

Bu istemlerin pek çoğunun kapitalizm koşullarında gerçekleşmesi olanaksızdır. Yine bazıları da kapitalizm koşullarında da zorla bir savaşımdan sonra elde edilebilir şeylerdir.

Biz bu istemler doğrultusunda kararlı bir savaşım vermekle, hem de kapitalizm koşullarında sorunu çözümsüzlüğünü tüm gençliğin kapitalist bir toplumda olanaklı olan en demokratik biçimini elde etmeyi, kendi deneyimleri ışığında kavramasını amaçlıyoruz.

Eğitimde fırsat eşitliği, eğitimle üretim arasındaki uyumlu birliktelik, baskıdan ve gericilikten arındırılmış ulusal demokratik bir eğitim, ancak ileri demokratik bir düzende, işçi sınıfının ağırlıkla katıldığı, ulusal demokratik bir iktidarın uygulayacağı eğitim politikasıyla sağlanabilir. Gençliğin ve eğitim emekçilerinin, böylesi bir düzeni gerçekleştirmenin ön koşulu olan, işçi sınıfının başını çektiği ULUSAL DEMOKRATİK CEPHE'de yerlerini alması bu sorunun çözümünde de anahtar rolünü oynamaktadır.

İnsanlar yaşayabilmek, varlıklarını sürdürebilmek ve geleceklerini güvence altına alabilmek için üretimde bulunmak zorundadırlar. Üretim süreci onların doğa ile olduğu kadar birbirleri ile de çeşitli ilişkilerde bulunmalarını ve bu ilişkileri sürekli olarak geliştirmelerini zorunlu kılar. Zaten yaradılışları gereği doğanın orta yerinde tek tek bireyler olarak yaşamaya, üretim yapmaya ve soylarını sürdürmeye muktedir değildirler. Ayrıca bugün dünyamızda insan elinin iz bırakmadığı, değişikliğe uğratmadığı herhangi bir «bakır» alan da kalmamıştır. Bütün bu nedenlerden dolayı insanlar, kaçınılmaz ve zorunlu olarak, verili bir toplum ya da topluluk içinde yaşamak ve varlıklarını sürdürmek durumundadırlar. Sözkonusu toplum ise, maddî üretimin belirli bir tarzı üzerinde şekillenir ve yükselir. Bu bakımdan, gerek üretim alanında, gerekse insan hayatının diğer alanlarında her şey toplumsal bir karakter taşır.

Toplumların (ve insanlığın) tarihsel gelişim süreci içerisinde, hem maddî üretim alanında ilerlemelere yol açan pek çok bilgi, bulgu ve deneyler kazanılmış, araçlar, yöntem ve teknikler geliştirilmiş; hem de üretim ilişkilerinin büründüğü biçimlere bağlı olarak, toplumsal hayatı düzenleyen kurum ve kurallar, dini, felsefî, ahlâkî, sanatsal şekillenmeler yaratılmıştır. Bu maddî ve manevî değerler bütünlüğüne kültür denir. Bununla birlikte kültür maddî ve manevî ürünlerin basit bir toplamından daha fazla bir şeydir. «İnsanların yaratıcı güçlerinin tarihsel gelişim düzeyleri ile bu yaratıcı güçlerin, içinde ortaya çıkıp geliştikleri tarihsel biçimleri ve bu yaratıcı güçlerin hem maddileşmesi, hem de ifadesi olan maddî ve manevî kazanımları arasındaki karşılıklı etki sürecinin sonuçlarını da içerir.

«Kültürün temel konusu, insan yeteneklerinin, becerilerinin ve yetkilerinin ortaya konup her yönüyle geliştirilmesi, doğanın ve toplumsal yaşam sürecinin bilinçli olarak denetlenmesini sağlayan insanın varlık güçlerinin serpilip oigunlaştırılmasıdır.»

Eğitim, her toplumun zorunlu yaşama ve gelişme koşullarından biridir; bu bakımdan genel ebedi ve zorunludur ve besbelli ki, kültür ile çok yakından ilişkilidir. Eğitimi, toplumun sahip olduğu kültürel değerlerin, üretimin ve toplumsal hayatın sürdürülmesi amacıyla kitlelere, özellikle de genç kuşaklara aktarılması ve benimsetilmesi yolundaki çabalar bütünlüğü olarak tanımlamak mümkündür. Bu tanımdan da anlaşılacağı

üzere, eğitimin temel konusu ile kültürün temel konusu aynıdır, hiç değilse aralarında pek çok yan vardır. Öte yandan, kültürün en önemli unsurlarından olan maddi ve manevi ürünler, aynı zamanda, bu temel konunun işlenmesine hizmet etmek üzere, eğitimin malzemesini oluştururlar.

Bununla beraber, «kültür tarihsel bir fenomendir; özü ve içeriği, ancak mevcut sosyo-ekonomik kuruluşla birlikte ele alınca anlaşılır. Her sosyo-ekonomik kuruluş, geçmişin kültür mirasını kendi koşullarına ve ihtiyaçlarına göre kısmen devralıp değerlendirerek ve kısmen de reddederek kendi kültürünü ortaya koyar.» Öte yandan, her sosyo-ekonomik kuruluşun sahip olduğu kültürün kendi içinde uyumlu, yekpare bir bütün olmadığı apaçık bir olgudur. Çünkü ilkel sınıfsız toplumların parçalanmasından sosyalist toplumun kuruluşuna kadar geçen çağlar boyunca varolan her toplum (sosyo-ekonomik kuruluş), deyim yerindeyse, kendi bağrında barındırdığı çıkarları birbirine aykırı «toplum»ların birliği üzerinde yükselmiştir. Her toplumun bağrında var olan sınıflardan bir tanesi, çalışan insanların, emekçilerin o zamana değin yaratıp geliştirdikleri üretim araçlarını (maddi kültürel ürünlerin en büyük ve en önemli kısmını) kendi özel mülkiyeti altında toplamak suretiyle, varlıklarını sürdürdürebilmek için üretimde bulunmak zorunda olan geniş halk yığınlarını kendisine mecbur etmiştir. Bu şekilde, onları istedikleri koşullarda çalıştırma ve yarattıkları değerlere el koyarak sömürme olanağını elde etmiş ve elinde tutmuştur. Kuşkusuz, toplumsal hayatın sürebilmesi için zarurî olan üretim araçlarını özel mülkiyetleri altında toplamakla, egemen sınıflar, toplumsal hayatı düzenleyen kurum ve kuralları da tayin etme; dini, ahlâkî, felsefî ve sanatsal şekillenmelere kendi ideolojilerinin damgasını vurma olanağına kavuşmuşlar, onları kendi sınıf egemenliklerini sürdürmenin birer aracı haline getirmişlerdir. Bu bakımdan, «Her ne kadar halk kitleleri ve özellikle doğrudan üreticiler her sosyo-ekonomik kuruluşun en önemli kültür dayanağını oluştururlarsa da, uzlaşmaz çelişkilere sahip sınıflı toplumlarda kültürel kazanımları, özellikle manevi - düşünsel kazanımları çoğu egemen sınıfların tekelinde toplanır ve halk kitlelerinden saklanır. Aynı şekilde eğitim de, toplumsal gelişim yasalarına bağlı olarak her toplum düzeninde özgül nitelikler kazanır, söz konusu egemen sınıfın amaçlarına tabi olur ve halk kitlelerinden saklanır.

Bununla birlikte, tarihin seyrimin de gösterdiği gibi, hiçbir sınıf egemenliği mutlak değildir. Sömürülen ve ezilen sınıflar, tarih boyunca, kendilerini sömüren ve ezen sınıfların egemenliğine son verebilmek ve kendi düzenlerini kurabilmek için sürekli mücadele içinde olmuşlardır. Kuş-

kuşuz bu mücadele- sadece siyasî planda kalmamış, hayatın bütün alanlarında yansımalarını bulmuştur. Bu çok yönlü sınıflar mücadelesi içinde, egemen sınıfların ideolojik damgasını taşıyan kültür ve eğitimin yamsıra, emekçi sınıfların damgasını taşıyan ilerici, demokratik bir kültür ve eğitimin unsurları da filizlenip boy vermiştir.

KAPİTALİZM :

Bugün dünya nüfusunun yarısından çoğu, emperyalist - kapitalist sistemin sömürü ağı içerisinde yaşamaktadır. Kapitalist toplum, üretim araçlarını kendi özel mülkiyeti altında toplayan sermayedarlar sınıfının, ücretli köle 61-arak çalıştırdığı ve sömürdüğü işçi sınıfı ve emekçi yığınlar üzerindeki egemenliği ile belirlenir. Bu temel niteliği yanında, Kapitalizmin, yüzyılın başında emperyalist aşamaya sıçraması ile birlikte dev tekeller her ülkede ekonomiyi denetim altına almaya ve burjuvazi içerisinden sivrrfen bir avuç tekelci parabalaları zümresi de toplumun tümü üzerinde egemenlik kurmaya ve kaderine yön vermeye başlamıştır. Emperyalizm aşaması kapitalizmin çürümeye ve çökmeye yüz tuttuğu, artık tamamen gerieleşmiş bulunan, üretime ve topluma hiçbir katkısı bulunmayan asalak tekelci burjuvazinin egemenliğinin, üretici güçlerin gelişmesine ve toplumların ilerlemesine ayak bağı olduğu bir aşamadır. Kapitalizmin artık miyadını doldurduğu ve yeni bir üretim tarzının, yeni bir toplumsal düzenin doğum sancılarının çekildiği aşamasıdır.

KAPİTALİST ULUS VE KÜLTÜR :

Kapitalizm, kendinden önceki bütün üretim biçimleri ve kalıntılarıyla savaşmış onları yıkararak, üretim araçlarını habire değişikliğe uğratarak ve bu yoldan onlarla birlikte bütün toplumsal ilişkileri ve şekillenmeleri değişikliğe uğratarak yükselmiştir. Toplumların evrimleşme sürecine de, küçük, dağınık ve birbirinden kopuk topluluklar arasında ekonomik yaşam, toprak, dil, sosyo-psikoloji ve kültür ortaklığını (birliğini) gerçekleştirerek, uluslaşma basamağını getirmiştir.

Ancak, kapitalist ulus da çıkarları birbirine zıt sınıflara bölünmüş bir toplumdur. «Sınıflı toplumun kültürü» ise, «çeşitli sınıfların çıkar ve ideolojilerinin damgasını taşıdığı için sınıfsal karakterlidir. Bu sınıfsallık, özellikle manevi ve düşünsel kültür ürünleri, yaşam biçimleri, ahlak ve adetler için geçerlidir. Öte yandan, maddî kültürün bazı alanları da, sınıf çıkarlarının etkisi altındadır. Bu nedenle, uzlaşmaz sınıflarla belirlenmiş her sosyo-ekonomik kuruluşta» olduğu gibi, kapitalist toplumda da, «tüm ulusun ya da halkın ortak bağdaşık bir kültüründen söz etmek ola-

naksızdır.» Çünkü kapitalist ulusunu egemen sınıfı burjuvazi, kültüre de damgasını vurmuş ve onu kendi sınıf egemenliğini sürdürmeye yarayacak bir araç haline getirmiştir. Bununla birlikte «Her ulusal kültürde», bu egemen burjuva kültürünün yanısıra, «demokratik ve sosyalist bir kültürün unsurları bulunur. Çünkü her ulusta, yaşam koşullarıyla demokratik ve sosyalist bir ideoloji üreten, sömürülen ve baskı altında tutulan bir kitle vardır.» Ote yandan, kapitalizm, doğası gereği gitgide büyüyen ölçülerde üretimde bulunmak durumundadır. Bunun sonucu olarak da durmadan genişleyen bir pazara ihtiyaç duyar. İşte bu ihtiyacın zorlamasıyla kapitalizm, her türlü coğrafi, mahalli ve ulusal sınırı parçalayıp aşarak bütün dünyayı tek bir pazar haline getirmiştir. «Eski mahalli ve milli içine kapanıklık ve kendime yeterliğin yerim- çok yönlü ilişkiler, bütün milletlerin evrensel bağımlılığı almıştır. Maddi üretim için geçerli olan zihni üretim için de geçerlidir. Tek tek milletlerin fikir eserleri herkeşin ortak malı olmuştur.» Bu şekilde, tek tek ulusların kültürleri herkesin, bütün dünyanın ortak malı olmaya başlamıştır.

EMPERYALİZM AŞAMASI :

«Kapitalizm; gelişiminin belirli ve çok yüksek bir derecesinde, temel kapitalist emperyalizm haline gelmiştir. (...) Bu süreç içinde iktisadi özelliklerinden bazıları kendi karşıtlarına dönüşmeye başladığı zaman, yünden en önemli olay kapitalist serbest rekabetin yerine kapitalist tekellerin geçmesidir. Kapitalist tekel grupları... kendi ülkelerinin bütün üretimine çok veya az mutlak ölçüde sahip olarak, ilkin içpazarı bölüşürler. Ancak kapitalist düzende içpazar zorunlu olarak dış pazara bağlıdır.» Emperyalist aşamanın başlıca özelliklerinden olan «sermaye ihracatı arttıkça ve büyük tekel gruplarının yabancı ülkeler ve sömürgelerle ilişkileri ve nüfuz bölgeleri her bakımdan genişledikçe, 'pek doğal olarak', işler bu gruplar arasında genel bir anlaşmaya ve uluslararası kartellerin kurulmasına» yönelmiştir. Bu gelişme sonucunda, gitgide uluslararası bir karakter kazanan tekeller «dünyayı mevcut sermayeleri ve güderi oranında iktisadi yönden paylaşmışlardır».

Görüldüğü gibi emperyalist kapitalizm üretimin ve buna bağlı olarak toplumsal hayata ilişkin herşeyin, gitgide daha geniş uluslararası boyutlara ulaştığı, uluslararası bir karaktere büründüğü bir çağdır. Bu gelişmenin kültür ve eğitim üzerinde yansımalarını bulması doğal ve kaçınılmaz bir şeydir. Maddi ve manevi üretimin tek bir dünya kültürüne doğru en hızlı gelişimi, sınıflı toplumların son biçimi olanı, kapitalizm çağında yer alır. Emperyalizm, kapitalizmin kendi yarattığı olan ulusal sınırları ve onlarla birlikte kültürel farklılığı da çiğneyip aşarak, bu süre-

ce hız kazandırır ve gitgide uluslararası bir karakter kazanmakta olan kültüre kendi gerici ideolojisinin damgasını vurur.

öte yandan, emperyalizm döneminin başlıca özelliklerinden olan tekelcilik, «şaşmaz bir şekilde bir durgunluk ve cürüme eğimine yol açar.» Serbest rekabetçi kapitalist ekonominin yerini alan tekelci ekonomi, bir noktaya kadar, ilerlemedeki itici öğeleri yok eder; bunun sonucu olarak da bütün ilerlemeleri frenler. Kısacası, «mali oligarşinin etkisinden ve serbest rekabetin kaldırılmasından doğan sonuçlarla her planda bir gericilik» emperyalizm çağının karakteristik özelliklerindedir. Bu bakımdan, emperyalizm çağında egemen olan kültürün, kapitalizmin ve burjuvazinin kendi asalak, çürümüş, ahlaken çökmüş ve gericileşmiş yapısına uygun, gerici ve yoz bir karakter taşıdığı ortadadır. Toplumların ilerlemesine ket vuranı kapitalist düzenin sürmesine hizmet eden bu egemen kültürün kitlelere ve genç kuşaklara aşılması, benimsetilmesi amacıyla sürdürülen eğitim çalışmaları da ister istemez gerici bir karakter taşır.

Ancak kapitalizm daha doğarken, günü gelip de koşullar olgunlaştığında kendi varlığını sona erdirecek uzlaşmaz çelişkilerle dünyaya gelmiştir. Kapitalist toplumun bağrında taşıdığı ona çelişki üretim toplumsal karakteri ile üretim araçlarının ve üretilen değerlerin mülkiyetin/n özel ellerde toplanması arasındaki uzlaşmaz çelişkidir. Emperyalist kapitalizm, üretimin toplumsal karakterini azami ölçüde arttırarak buna karşılık üretim araçlarının ve üretilen zenginliklerin bir avuç tekelci parabalaları zümresinin özel mülkiyetinde toplanmasına yol açarak bu çelişkiyi iyice derinleştirmiştir. Tekelci kapitalistler zümresi ve müttetikleri ile toplumun geri kalan tüm kesimleri arasında geniş bir uçurum yaratmıştır. İşte emperyalizm, bu nedenle, kapitalizmin can çekişme dönemidir! sosyalizmin arefesidir.

Buna karşılık kapitalist toplumda işçi sınıfı», her türlü sömürüye ve tahakküme son verme görevini yerine getirmekle tarihsel bakımdan yükümlü genç, dinamik ve gürbüz bir sınıftır. Diğer sömürülen ve ezilen sınıflara, tekelci burjuvaziye ve öteki sömürücü güçlere karşı mücadelede önderlik ederek, onları ortak çıkarlar doğrultusunda birleştirip seferber ederek sınıflı toplumların tarih sahnesindeki son biçimi olan kapitalizme son verme görevini iera eder.

SOSYALİZM :

İşte Ekim 1917'de yeryüzünde ilk kez sömürü ve zulmün boyunduruğu kırılmış, emperyalist zineirin o dönemdeki en zayıf halkası olan Rus-

ya'da emekçi halk kitleleri işçi sınıfının öncülüğünde kapitalizme" son verip sosyalizmi kurarak insanlığın önüne özgür ve aydınlık bir geleceğin ufaklarını açmışlardır. O günden bugüne değin emperyalist zincirin pek çok zayıf halkası daha koparılmıştır. Büyük Ekim Devrimi ile açılan çığırda zafer üzerine zafer kazanan sosyalizm, bugün yeryüzünün üçte birinde egemen olan bir sistem, dipdiri bir gerçeklik haline gelmiştir.

Sosyafet devrimi başarmış olan bu ülkelerde işçi ve emekçi yığınlar için, emperyalizmden bağımsızlığını kazanmış olan halklar için her türlü gelişme yolu açılmıştır. Toplumsal gelişmeye ayakbağı olan, her türlü sömürü ve tahakkümün önkoşulu olan ve halk kitlelerinin yarattıkları tüm zenginliklerin bir avuç sömürücü ile uşaklarının ellerinde toplanmasını sağlayan üretim araçlarının özeli mülkiyetine san verilmiş, üretimin toplumsal karakterine uygun olarak, üretim araçlarının kolektif mülkiyeti getirilmiştir. İşçi ve emekçi halk yığınları toplumsal üretimin gelişmesine, bilimsel ve teknik ilerlemeye ve evrensel hale gelmiş bulunan üretim araçlarına sahip çıkmışlardır.

SOSYALİST TOPLUMDA KÜLTÜR :

Bu ülkelerde geçmişte egemen olan ve burjuvazinin damgasını taşıyan gerici ve yoz karaktere sahip kültür, yerini çoktan sosyalist kültüre bırakmıştır. Sosyalist devrim ve sosyalist toplumun kurulması, yeni, nitelikçe daha yüksek bir kültüre yol açar. Sosyalizm, geçmişin kültür mirasına sahip çıkar. Hem de sadece kapitalist toplumun değil, insanlığın tarih boyunca biriktirdiği tüm kültürel zenginliklere sahip çıkar. Ancak bunu yaparken, geçmişin kültür mirasını olduğu gibi benimsemez. Onu eleştireci bir bakışla gözden geçirir ve insanlığın geleceği açısından değerlendirir. Daha önce ortaya konmuş bulunan kültürün demokratik ve sosyalist öğelerinden hareket eder. Aynı zamanda, insanlığın tüm ilerici kültürünü özümle ve kendi ürünleriyle zenginleştirir.

«Sosyalist kültür devrimi, emekçileri kültürden ayıran tüm eski engelleri ortadan kaldırır ve tüm halka, kültürün kazanımlarına götüren yolu açar. Kültür ve kültürü yaratanları emekçilerin yaşamı ile sıkıca kaynaştırır. Sosyalist devlet, Marksçı - Leninci partinin önderliğinde kültürel - eğitsel işlevini yerine getirir ve kültürel gelişim sürecini, sosyalist toplumun kuruluş ve gelişiminin bir parçası olarak planlı ve bilinçli bir biçimde yönlendirir. Sosyalist kültür işçi sınıfı ideolojisiyle yoğrulur, seçilenir ve bu nedenle, sosyalist öze, kopmaz bir biçimde bağlı olan hümanist fikirlerle doludur. Bu kültür, sömürü ve baskıdan arınmış, insanlar arasındaki yeni ilişkilerin bir ifadesi olup, onların, yaratıcı yeteneklerini, toplumsal faaliyetin her alanında geliştirmelerini sağlar.»

Bunun yanında sosyalizm, daha kapitalizm koşullarında artan ölçülerde uluslararası (ama kozmopolit ve yoz) bir nitelik kazanmaya başlayan kültürü, tamamen uluslararası bir niteliğe kavuşturur. Böylece, insanlığın toplumsal evriminin perspektifine uygun olarak, tutarlı demokrat ve sosyalist proletaryanın uluslararası kültürünü gerçekleştirmekte ve zenginleştirmektedir. «Sosyalist kültür, ulusal ile uluslararası olanın karşılıklı olarak sarmaşan birliğini oluşturur; içeriği ve gelişim yönü ile sosyalist, ulusal ifade biçimleri ile çok çeşitli, ruhu ve karakteri bakımından ise uluslararası bir kültürdür».

SOSYALİST TOPLUMDA EĞİTİM :

İşte sosyalist toplumun insanı böylesi bir kültürel zenginlikler beslenip yetiştirilir. Bu nedenle sosyalist toplumun insanı, deyim yerindeyse, «yeni tip» bir insandır. Sömürü ve sömürücü sınıfların tahakkümü ortadan kaldırılmış olduğu için; üretici güçlerin gelişimine ve toplumun ilerlemesine ayakbağı olan etkenler yokedilmiş olduğu için; sosyalizm, insanlık tarihindeki, içinde «her insanın özgürce gelişmesinin, bütün herkesin özgürce gelişmesinin şartı» olduğu ilk toplum düzenidir. Sosyalist toplumun insanı da böyle özgür bir ortamda doğup büyüdüğü ve yetiştiği için, sınıflı toplumun insanından farklıdır.

Kültür ve eğitim, sosyalist toplumda da elbette bir sınıfın, işçi sınıfının ideolojik damgasını taşır. Çünkü sosyalist toplum da sınıfsız bir toplum değildir ve bağrında henüz sınıfsal çelişkileri barındırmaktadır. Ancak sosyalist devrimi başaran ve toplumun egemen sınıfı durumuna yükselen işçi sınıfı, tarih boyunca sömürüye ve baskıya kaynak olan üretim araçlarının özel mülkiyetine son verip yerine kolektif mülkiyeti geçirmekle, kendisinin de dahil her türlü sınıf egemenliğine son verm yolunda dönüşü olmayan bir adım atmıştır. Bu bakımdan, sosyalist toplumda artık toplumsal sınıf ve kesimler arasında uzlaşmaz çelişkiler yoktur; varolan çelişkiler de, bizzat sınıfların kendilerinin sönmeye doğru gitmeleri ve aralarındaki farklılıkların azalması nedeniyle, gitgide zayıflamakta, sönmeye yüz tutmaktadır. Kısaca sosyalist toplumlar, tarihsel gelişme eğilimi doğrultusunda, her geçen gün sınıfsız topluma bir adım daha yaklaşmaktadırlar. Bu somut durum ülke çapında ve giderek evrensel ölçülerde, sınıflar mücadelesinin kültür ve eğitim alanlarındaki yansımaları olan farklı ideolojilerin ve farklı unsurların çatışmasını zayıflatmakta, yerini gitgide artan bir uyuma terketmesine imkân vermektedir. Sosyalist toplumda kültür ve eğitim bir muharebe alanı olmaktan çoktan çıkmıştır. İşçi sınıfının toplumda belirleyici olan ve gitgide derin»

lesen ideolojik etkinliği bu uyumu her geçen gün daha da pekişmekte-
dir.

Sosyalizmin gerçekleştirilmesi ve sınıfsız topluma ulaşılması ancak kitlelerin kendi eseri olabilir. Bu bakımdan, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin sosyalist bilincini geliştirmek, yeteneklerini ilerletmek ve sistemli bir şekilde bilgilerini artırmak sosyalist devrimin en temel görevlerindedir. Bu görevin başarıyla yerine getirilebilmesi için, sosyalist toplumda, üretim süresi ile eğitim sürecinin birliği sağlanır. Bir yandan toplumsal üretim süreci toplumun bütün üyelerinin çok yönlü ve zgr bir şekilde gelişiminin ve en yüksek refahının sağlanması için planlı bir şekilde örgütlenirken, aynı zamanda, kişiliğin zgr ve çok yönlü gelişiminin zorunlu bir önkoşulu olarak, genel ve geniş kapsamlı bir eğitim verilir. Emekçiler arasında yeni bir çalışma tarzının ve disiplinin geliştirilmesi de sosyalist eğitimin başlıca unsurlarındandır.

Marks'ın «ok yönlü, gelişmiş insan yetiştirilmesinin tek yöntemi» olarak öngördüğü «belli bir yaşın üzerindeki bütün çocuklar için üretici çalışma e ders görmenin ve beden eğitiminin birleştirilmesi» hem ancak sosyalist toplumda gerçekleşebilmekte, hem de doğal olarak toplumsal üretim artmasına ve sosyalizmin gelişip güçlenmesine hizmet etmektedir. Bu bakımdan genel ve politeknik (retim bütün temel dallarını teorik ve pratik olarak tanıtıcı) eğitim, sosyalist ülkelerin eğitim sisteminin temelini oluşturur. Derslerin, ocukların toplumsal üretici çalışmalarıyla sıkı bir şekilde birleştirilmesi de, sosyalist ülkeler eğitiminin *ana* zelliklerindedir. «Geleceğin ideal toplumunu, dersleri genç kuşağın üretici çalışmalarıyla birleştirmeden düşünmek mümkün değildir; Hiçbir zaman ne üretici çalışma olmadan ders ve eğitim, ne de eşzamanlı gösterme ve eğitim olmadan üretici çalışma, tekniğin ve bilimin günümüzdeki durumuna uygun bir düzeye çıkarılabilir.»

Özetle;

- ★ «Eğitimin, sınıf savaşına ve üretici çalışmaya katılmasıyla birleştirilmesi,
- ★ İnsanlık tarafından oluşturulmuş bilgilere eleştirici bir şekilde sahip çıkılması.
- ★ Emekçilerin topluca ve ortak faaliyet içinde eğitilmeleri», sosyalist eğitimin pedagojik ilkelerle oluşturur.

Sosyalist ülkelerde eğretim kurumlarında ve hayatın her alanında gençliğe ve kitlelere verilen eğitim, muhtevası bakımından, kuşkusuz

yalnızca ülke içinde sosyalizmin inşası, üretimin arttırılması, yığınların kültür ve bilinç düzeylerinin yükseltilmesi doğrultusundaki çabalarla sınırlı olmayıp, çok daha zenigindir. İşçi sınıfı enternasyonalist bir sınıftır. İşçilerin Birliği Halkların Kardeşliği ilkesi, onun her alanda izlediği politikada ve pratik çalışmalarında belirleyici niteliktedir. Bir ülkede iktidarı ele geçirip sömürüye ve sömürücü sınıfların egemenliğine son vermekle, kuşkusuz en önemli enternasyonalist görevlerinden birini yerine getirmiş olur. Yeryüzünün bir parçasını oluşturan kendi ülkesinde sömürünün bir daha hortlamaması, insanlığın bir kesimini oluşturan kendi ulusu içerisinde yüksek bir refah seviyesinin gerçekleştirilmesi, yurttaşların özgür ve çok yönlü gelişiminin sağlanması ve sınıf farklılıklarının giderilmesi için harcadığı çabalarla yeryüzünün her parçası üzerinde sınıfsız bir toplum düzeninin kurulması yolunda adım adım ilerler. Bu amaca uygun olarak, kapitafet toplumda «burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir aracı olan eğitimi, toplumun sınıflara ayrılmasının ortadan kaldırılması için bir araç» haline getirir. Gene bu amaçla, sosyalist toplumda «okul sadece sosyalizmin genel ilkelerini aktarmak için değil, aynı zamanda sınıfsız toplumu; nihai olarak kurabilecek bir kuşak yetiştirebilmek için» görev yapar. Öte yandan, sosyalist ülkelerde gerçekleştirilen bu, «biçimi bakımından ulusal, fakat özü bakımından enternasyonalci bir kültür anlayışı çerçevesinde eğitim ve öğretim» işçi sınıfı iktidarının tek bir ülkedeki egemenliğinden uluslararası bir egemenliğe (işçi sınıfının bütün dünya politikası üzerinde belirleyici bir etkide bulunabileceği, en azından birkaç ileri ülkedeki egemenliğine) hizmet eder. İşte sosyalist ülkelerin egemen sınıfı olan işçi sınıfı, kültür ve eğitim alanında da böylece sınıfsız bir dünya toplumunun gerçekleştirilebilmesi yolundaki tüm çabaların bütünlüğü demek olan enternasyonalizmi hayata geçirmiş olur,

Çağımızda, enternasyonalist dünya işçi sınıfı ve emekçileri ile sömürücü sınıflar arasındaki mücadelemın belirleyici çalışmaları sosyalist sistem ile emperyalist sistem arasında cereyan etmektedir. Sosyalist sistem, gitgide artan gücü ve her geçen gün kazandığı yeni mevzileri@,, bugün dünyanın ileriye dönük gelişiminin tayin edici gücü duru'mundadır.

Sosyalist sistem ile emperyalist sistem arasında kıyasıya süregider* bu ölüm - dirim kavgası, kültür ve eğitim alanlarıyla da bütün yoğunluğu ile yansımaktadır. Sosyalist sistem ülkelerinin bu alanlardaki başarı ve kazanımları, kapitalist ülkelerde sömürü ve baskıya karşı mücadele eden işçi sınıfı ve emekçi yığınlarla, emperyalist sömürü boyunduruğundan kurtulmak, bağımsızlıklarını korumak için savaşan uluslara ve in-

sanlığın tüm ilerici güçlerine ışık tutmakta, yol göstermekte, sömürünün ve sömürücü sınıfların tahakkümünün bir aracı olan emperyalist kültür ve eğitim politikasının etkilerini geriletmede onlara yardımcı olmaktadır.

ULUSAL KURTULUŞ HAREKETLERİ, KÜLTÜR VE EĞİTİM :

Dünyamızın ileriye dönük gelişimine yön veren dünya devrimci sürecinin bileşenlerinden biri de ulusal kurtuluş hareketleridir. Uluslaşma süreci yeryüzüne kapitalizmin getirdiği bir toplumsal yaşam biçimi olduğu için, ulusal bağımsızlık ve kurtuluş mücadelesi de halkların gündemine kapitalizmle girmiş bulunan bir olgudur. Ancak kapitalizm, daha önce de belirttiğimiz gibi, hem bütün dünyayı tek bir pazar halinde birleştirmiştir; hem de kendisiyle birlikte, bu pazarda egemenlik savaşına tutuşmuş olan ileri kapitalist ülkelerin, dünyanın geri kalmış halkları üzerinde tahakküm kurmalarını getirmiştir. Bu olgu, emperyalizm aşamasında çok daha geniş boyutlara ulaşmıştır. «Kapitalizmin tekelci dönemine, mali sermaye dönemine geçişi ile dünyanın paylaşılması için yürütülen mücadelenin ağırlığı birbirine bağlı şeylerdir.» «Sömürge politikasının yoğunluk kazanması ve sömürgeler için yapılan savaşın iyice ağırlık kazanması mali sermaye dönemine rastlar.» Emperyalizm döneminde «dünya bir avuç tefeci devlete ve bir borçlu devletler çoğulluğuna bölünmüş bulunmaktadır.» Bu olgunun politik plandaki ifadesi ise, dünyanın; bir avuç emperyalist devlet ile sömürgeleşmiş ya da onlara bağımlı hale gelmiş ülkeler çoğulluğuna bölünmüş olmasıdır. Bu ülkelerde yaşayan halklar emperyalist sömürünün ağır boyunduruğu altında ezilmektedirler. «Emperyalizm, her yere, özgürlük değil ama egemenlik eğilimleri götüren mali sermayenin ve tekellerin çağıdır.» Ve emperyalizm çağında, «özellikle uluslar üzerindeki baskılar ve ilhak eğilimleri de, yani ulusal bağımsızlığın bozulması da çoğalmaktadır.»

Emperyalizmin bu ilhakçı ve istilacı karakteri kültür ve eğitim alanlarında da görülür. Emperyalizmin tahakkümü altına giren her ülke, aynı zamanda emperyalist kültürün de istilasına uğrar. Kitleler bu kültürün verilerine göre «eğitilmeye», daha doğrusu şartlandırılmaya çalışılır. Bu, elbette emperyalizmin, kendi tahakkümü altındaki ülkelerde, kendi çıkarları için, eğitimde bile olsa kitlelerin tümünü kültür ve eğitimle donattığı anlamına gelmez. Tam tersine, kitlelerin kültür ve eğitimden yoksun kalmaları emperyalizmin daha çok işine gelir ve zaten bugün dünyada kültür ve eğitim düzeyinin en düşük olduğu, cehaletin kol gezdiği ülkeler, yüz yıldan beri emperyalist-kapitalist sömürünün en kahırlısını yaşamış ve yaşamakta olan Asya'nın, Afrika'nın ve Lâtin Amerika'nın geri kalmış ülkeleridir. Bununla birlikte emperyalizm, bu ülkelerde kültü-

rü ve eğitimi kendi egemenliğini pekiştirmeye ve sürdürmeye yarayacak araçlar olarak, şu ya da bu ölçüde ama mutlaka kullanmaktan da geri durmaz.

Gelgelelim, emperyalizm, girdiği her yere kapitalist ekonomik işleyişi de şu ya da bu ölçüde sokar. Bu da, o «ülkelerdeki çelişkileri iyice derinleştirir; ulusal bilinçleri uyanmakta olan halklarda, o çağrısız konuklara karşı büyüyen direnmeyi uyarır.» Böylece, «bizzat kapitalizm, yavaş, yavaş, boyun eğmiş toplumlara kurtuluşun yollarını ya da araçları hazırlar» Emperyalizm, «ilhak, artan ulusal baskılara» yol açtığı kadar ve bunun bir sonucu olarak, «direnmenin daha büyük bir kıvam kazanmasına da yol açar.»

İşte bu şekilde filizlenip gelişen ulusal kurtuluş hareketleri, ilk zaferini Ekim 1917'de Rusya'da kazanmıştır. Çünkü o dönemde Avrupa gericiliğinin kalesi olan Çarlık Rusyası, kendisi de başka ülkeleri sömüren bir devlet olmasına rağmen, hem emperyalist Avrupa devletlerinin bir sömürgesi durumundaydı, hem de bağrında pek çok ezilen ulus barındıran bir «halklar hapishanesi» idi. Nitekim Büyük Ekim Devri'nin kazandığı zaferin korunmasında, özgürlüklerine kavuştuktan sonra, işçi sınıfını nönderliği altında emperyalist saldırı ve işgal harekâtına karşı savaşan bu halkların büyük payı vardır.

Büyük Ekim Devri'nin zaferiyle, tüm dünya halklarını inim inim inelten esaret zincirinin bir halkası ilk kez kırılmış oldu. Rusya'da ve daha sonra SSCB'de işçi sınıfı egemenliğinin kesin olarak sağlanması ve sosyalizmin inşası ile, ulusal kurtuluş hareketleri kendilerine her an yardım elini uzatan, her türlü destek ve dayanışmayı sağlayan yenilmez (yenilmezliği sosyalist anavatanın savunulması sırasında kanıtlanmıştı) bir dost kazandılar. Bundan sonra ilkönce Türkiye'de olmak üzere, dünyanın pek çok yerinde, emperyalist esarete karşı ulusal kurtuluş savaşı yürüten güçler zafer üstüne zafer kazandılar, emperyalizmin sömürgecilik sistemini parçaladılar.

Elbette bu ulusal kurtuluş hareketleri, politik bağımsızlık elde edilene kadar süren savaş boyunca ve daha sonra, aynı zamanda bir ulus olabilme mücadelesidir ve kendisiyle birlikte, ulusal karakterde bir kültür ve eğitimi de geliştirmektedir. Bu kültür ve eğitim, emperyalizme karşı verilen mücadele içerisinde şekillenmiş olduğu için, anti-emperyalist bir öze sahiptir. Halkın tüm kesimlerinin ortak çabalarıyla yaratılıp geliştirildiği ve halk kitlelerinin eğilim ve anlayışlarını yansıttığı için de demokratik bir nitelik taşır.

Ulusal kurtuluş hareketleri kapsamında incelediğimiz bu ülkelerin bazılarında gerçi emperyalizme karşı zafer kazanılmıştır ama, sömürü ve baskı hepten ortadan kaldırılmış değildir. Bu nedenle, ulusal bağımsızlığın kazanılmasından sonra sınıf farklılaşmaları ve çatışmaları yoğunluk kazanabilir. Bununla birlikte, son olarak 1976'da Kolombo'da toplanan Bloksuz Ülkeler Konferansında bir kez daha görüldüğü gibi bu ülkelerin büyük çoğunluğunda anti-emperyalist motifler ve sosyalist ülkelerle dostluk ve dayanışma eğilimi oldukça etkindir. Bu bakımdan, ülke içinde, sürmekte olan sınıf mücadeleleri kültür ve eğitim alanlarında da yansımalarını bulmakla birlikte, anti-emperyalist ve tutarlı demokrat motiflerin etkinliği hayli yüksektir. Ayrıca bu ülkelerin kültür ve eğitim politikaları da sosyalist sistem ülkelerinin uygulama ve başarılarından etkilenmektedir.

KAPİTALİST ÜLKELER, BURJUVA DEMOKRASİSİ, KÜLTÜR VE EĞİTİM :

Kapitalizmin bir hayli gelişkin bulunduğu kapitalist ülkelere gelince; bu ülkelerin büyük bir çoğunluğu bugün burjuva demokrasisi ile yönetilmektedir. Burjuva demokrasisi ise, toplumların politik örgütlenmesinde kapitalizmin yarattığı yeni bir biçimdir ve özünde de burjuvazinin diktatörlük biçimlerinden biridir. Bununla birlikte her yurttaşın biçimsel, hukuksal yönden eşit olması ve azınlığın çoğunluğa uyması şeklindeki temel ilkelere dayanan bir devlet biçimidir.

«Demokrasi bir devlet biçimidir, devletin özel türlerinden biridir. Giderek, her devlet gibi, insanlara karşı örgütlü, sistemli bir kuvvet uygulamasıdır. Ama demokrasi, öte yandan, yurttaşlar arasında eşitliğin, herkesin anayasayı yapma ve devleti yönetme hakkının, eşit olduğunun biçimsel olarak kabulü anlamına gelir.»

Ne var ki, bu soyut eşitlik, özgürlük vb. kavramları, kendi somut sınıfsal içeriklerinden arındırılarak ele alınmak suretiyle, burjuva ideolojisinde ve sınıflı devlet teorisinde, diktatörlüğe sözde karşı çıkan «saf demokrasi» anlayışının doğmasına yol açmıştır. Oysa demokrasi sınıflarüstü bir olgu değildir. Toplumda eğer belli bir sınıf (ya da sınıflar) üretim ve dolaşım araçlarını kendi özel mülkiyeti altında toplamak suretiyle, çalışan yığınlarca yaratılan toplumsal zenginliklere el koymuş ve koymaya devam etmekte ise «saf demokrasiden, «herkes için eşitlik ve özgürlütoten söz edilemez. Burjuva demokrasisinin bizzat kendisi zaten böyle bir eşitsizlik üzerine bina edilmiştir. Mülk sahibi sınıflar (burjuvazi ve varsa ötekiler) tarih boyunca görülen bütün sınıflarda ol-

duğu gibi, bu eşitsizliğe yaslanarak, toplumun geri kalan tüm kesimleri için ve her alanda «ne kadar eşitlik ve özgürlük» olacağını tesbit ederler. İşçi sınıfının ve emekçi yığınların sömürü ve baskıya karşı, iktidar için yürüttükleri mücadele güçlenip yükseldikçe de, bu eşitlik ve özgürlüklerin sınırlarını daha da daraltmak için çabalarını yoğunlaştırırlar, kendi getirdikleri hukuk kurallarını göz göre göre çiğnemekten, zorlandıklarında ve koşullar elverdiğinde hepten ortadan kaldırmaktan perva duymazlar. «Kapitalist toplumda demokratizm, kapitalist sömürünün dar çerçevesi tarafından her zaman kısıtlanır; temelde her zaman bir azınlık için, sadece mülk sahibi sınıflar için, sadece zenginler için bir demokratizm olarak kalır.» Bu bakımdan, «burjuva demokrasisinin işleme tarzının tümü ve kullandığı yüzeysel hukuk yöntemleri bu demokrasinin gerçek sınıfsal karakterimi gizlemeye yöneliktir.»

Kapitalizmin emperyalizm aşamasına sıçramasıyla burjuva demokrasisinin bu niteliği iyice belirgin hale gelmiştir. Kapitalizm başlangıçta, serbest rekabetçi dönemde feodal gericiliğe karşı savaşarak geliştiği için, girdiği her yere «eşitlik, adalet ve özgürlük» şiarlarını da götürmüştü. Burjuvazi, emekçi halk yığınlarının sözcülüğünü de üstlenerek demokratik talepleri savunmuş ilerici ve devrimci bir rol oynamıştı. Ama «Emperyalizm, her yere özgürlük değil egemenlik eğilimi götüren mali sermayenin ve tekellerin çağıdır. Bu eğilimin sonucu ise şöyle olmaktadır : Siyasi rejim ne olursa olsun her yerde gericilik doğmakta, bu alanda da, mevcut çelişkiler iyice artmaktadır.» Bu bakımdan, emperyalizm çağının burjuvazisi artık kendi yarattığı olan burjuva demokrasisine de iyiden iyiye düşman kesilmiştir. İşçi sınıfını ve halkın diğer kesimlerini baskı altına tutabilmek için, feodalizmin kalıntılara dayanmak zorunda kalmıştır. Ekim Devrimi'nden sonra Sovyetler Birliği'nde gerçekleştirilen işçi sınıfı iktidarına karşı bir alternatif olarak faşist diktatörlüğü ortaya çıkarmıştır. O günden bugüne de, demokrasiyi daha çok, daha çok sınırlama ve faşist terör yöntemlerine bel bağlama eğilimleri yoğunlaşmıştır.

Emperyalizm döneminde burjuva toplum düzenine hakim olan. bu gericilik, kuşkusuz kültür ve eğitim alanlarına da bütün yoğunluğuyla yansımaktadır. Serbest rekabetçi kapitalizmin bir ürünü olan aydınlanma çağının gericiliğe karşı yılmadan savaşan gözüpek bilginleri, sanatçıları, düşünürleri ve yaratıcı insanları yok artık. Tekelci kapitalizm, üretici ve yaratıcı güçlerin hızla ve özgürce gelişmelerine engel olmaktadır. Her şey, dev tekellerin ilerlemeyi habire frenleyen çıkarları doğrultusunda belirlenmektedir. Emperyalist - kapitalist sistem içinde yer alan kapitalist ülkelerin gelişimine de birkaç emperyalist devletin çıkar or-

taklığı ve çatışmaları yön vermektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak da, emperyalist-kapitalist kampta kültürel alanda kabızlık derecesinde bir durgunluk, çürüme ve yozlaşma egemen olmuştur. Geri kalmış kapitalist ülkeleri hegemonya altına almış bulunan emperyalist devletler, buralara sermaye, meta vb. ihracatı ile birlikte, çürüme ve yozlaşma eğilimlerinin egemen olduğu kendi kültürlerinin ve eğitim sistemlerinin de ihracatını yapmaktadırlar.

Zaten., siyasi rejimin adı «demokrasi» de olsa, eşitsizlik ve sömürü temeli üzerinde yükselen böylesi bir toplumsal düzende herkesin fırsat eşitliğine ve özgürce eğitim görme hakkına sahip olabileceğini düşünmek bile abestir. Çünkü, burjuva demokrasisi, sömürü çarkının işlerliğini koruyabilmesi için, halk kitlelerini yönetim aygıtından uzak tutacak şekilde örgütlenmiştir. Bu nedenle halk kitlelerinin «gereğinden fazla» eğitim görmesi, bilgi, bilinç ve kültür düzeyinin yükselmesi ve yönetim aygıtına yaklaşmaya kalkışması burjuvazinin hiç işine gelmez. Zaten kitlelerin eğitimi için ayrılacak fonlar da, burjuvazi için, fuzuli bir masraf kapısı olmaktan öteye bir anlam taşımaz. Emekçilerin ve çocuklarının çoğunluğu da, burjuva demokrasisinde biçimsel olarak varolan fırsat eşitliğinden ve öğrenim özgürlüğünden yararlanabilmek için gerekli olan paraya, araçlara ve yaşam koşullarına sahip olmadıkları için, eğitim - öğrenim olanaklarından yararlanamazlar. Bu nedenlerle, burjuva kültürünün ve bizzat burjuva demokrasisinin bütün ilerlemesine rağmen, en ileri, eri uygar ve en demokratik cumhuriyetlerde bile, emekçilerin büyük çoğunluğu cahil ve korkutulmuş ücret köleleri ve ezilen köylüler olarak kalmaya devam ederler.

Öte yandan, burjuvazi, eğitimin gerçekten demokratik bir öze sahip olmasına fırsat ve izin vermek istemez. Ona kendi gerici ideolojik damgasını vurur. Gerek aile, çevre, kitle haberleşme araçları ve çeşitli kurumlar yoluyla, gerekse resmi eğitim-öğretim kurumları yoluyla, kitlelere ve genç kuşaklara kendi sömürü düzenlerinin mutlak ve yıkılmaz olduğu anlayışını benimsetmek için bütün imkân ve araçlardan yararlanır. Kendi gerici, çürümüş ve yozlaşmış politik, felsefi, ahlâki, dini ve sanatsal anlayışını, değer yargılarını herkese kabul ettirmek, toplumda egemen kılmak için eğitimden yararlanır. «Egemen sınıflar, her seferinde, politik ve ideolojik mevzilerini savunmak ve sömürü çarklarını işletmek için, halk eğitimine el koyarlar ve bunu bir silah olarak kullanırlar.»

DEMOKRASİ VE İŞÇİ SINIFI :

Bütün bu olgular, işçi sınıfına, sosyalizm için sürdürdüğü mücadelesinin yanısıra, demokratik devrimlere önderlik etme ve onları başarıya

ulaştırma görevini de yüklemiştir. Bugün kapitalist ülkelerde işçi sınıfı, tüm halk güçleriyle ittifaklar kurarak, faşizmin, her türlü gericiliğin, azgın sömürünün ve zulmün başlıca kaynağı olan tekelci burjuvazi ile müttefiklerinin egemenliğine karşı, bu egemenliği sınırlamak, geriletmek, ona son vermek için mücadele etmektedir. Bu mücadele, aynı zamanda, faşizmin ve gericiliğin her türlü saldırılarına karşı burjuva demokrasisini koruma, işçi ve emekçi kitlelerin kan pahasına, can pahasına elde ettikleri demokratik hak ve mevzileri savunup geliştirme mücadelesidir de. Çünkü burjuva demokrasisinde, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin özgürlüklerini elde etme mücadelesinde, örgütlenme için mücadelenin kendisi için elverişli koşullar sağlanabilmektedir. Çünkü işçi sınıfı «demokratizmin yardımıyla bütün bir dünyayı kazanacaktır.»

İŞÇİ SINIFI, KÜLTÜR VE «SOSYALİST EĞİTİM» :

İşte kapitalist toplumun işçi ve emekçi sınıflarınca verilmekte olan bu demokrasi ve sosyalizm mücadelesi, burjuva kültürüne ve eğitimine karşı da aynı boyutlarda sürer. İşçi sınıfının, çalışan insanların tarih boyunca yaratıp biriktiregeldikleri kültür hazinesini kendisinin ve diğer emekçi sınıfların sınıf mücadeleleri açısından eleştirip değerlendirerek kendisine ve diğer emekçilere maletme çabaları da gelişip güçlenir. İşçi sınıfı, kendi sınıfsal hareketinin gelişip güçlenmesi, mücadelesinin yükselmesi oranında, bu hazineye yeni değerler katar. Zaten bu görevi başarıyla yerine getirmekte olan sosyalist ülkelerin kültürel çalışma ve kazanımları da, kapitalist ülkelerin emekçi sınıflarına ışık tutmakta ve yardımcı olmaktadır. Böylece, henüz egemen olmayan, henüz unsurlar halinde bulunan, ama geleceğin sömürsüz ve özgür toplumunun kuruluşuna temel teşkil edecek olan bir kültürün nüvesi de oluşur ve gitgide zenginleşir. İşçi ve emekçi sınıfların kitleleri ve &snç kızakları da, sınıflarının mücadele geleneğinin köklülüğü ve bilinç seviyesinin yüksekliği ölçüsünde, bu kültürle yoğruñup eğitilmektedirler.

Kapitalist toplumda egemen kültür burjuva kültürüdür. Egemen eğitim faaliyeti de burjuvazi tarafından, kendi sınıf egemenliğinin çıkarları doğrultusunda düzenlenmiştir. Buna karşılık, işçi sınıfının da kendi mücadelesinin çıkarları doğrultusunda sürdürdüğü bir eğitim faaliyeti vardır. Sömürü düzeninin yıkılması ve bütün emekçilerin yeni, sömürsüz ve giderek sınıfsız bir toplum kurmak için savaşıyan işçi sınıfının etrafında birleşmesi amacına hizmet eden bu eğitim faaliyeti, geniş işçi ve halk yığınları ile onların genç kuşakları arasında ve hayatın her alanında işçiler sınıfının çok çeşitli örgütleri, ajitasyon - propaganda araç ve yöntemleriyle sürdürülür. Zaten, büründüğü zengin biçimlerle sınıf mücadelesinin

kendisi bizatihi bir okuldur; işçi ve emekçilere, halk kitlelerine öğretir, onları yetiştirir ve yetkinleştirir. Bu bakımdan işçi sınıfının yürüttüğü eğitim faaliyeti, toplumsal hayatı bütün alanlarını yeniden düzenlemek amacıyla verilmekte olan mücadelenin ibir parçası durumundadır. Bu mücadele içerisinde geleceğin sınıfsız toplumuna temel teşkil edecek olan kültürel birikim zenginleşir; emekçi kitleler arasında yaygınlaşır ve kök salar, onların bilinçlerine kazınır. Burjuva kültürünün hukuki, ah-lâki, dini, felsefi, siyasal ve sanatsal unsurlarının emekçi kitleler ve çev-reler arasındaki etkinliği gittikçe artan ölçülerde zayıflar, kaybolur. Bur-juva eğitiminin etkileri azalır. Bunların yerine, işçi sınıfının biliminden ve dünyaya bakışından kaynaklanan yeni anlayışlar, mücadele içerisinde yaratılan yeni değerler ve kurumlar etkinlik kazanır. İşte, kapitalist toplumda da sınıf mücadelesi okulunun öğrettiği bu derslerin, yarattığı bu yeni değer ve kurumların daha geniş işçi ve emekçi yığınlara, halk kitlelerine ve genç kuşaklara aşılması, benimsetilmesi için yürütülen sistematik çalışmalar bütünlüğü anlamında, bir sosyalist eğitimden söz-etmek mümkün ve doğrudur.

Yukarda da belirttiğimiz gibi sosyalist eğitim, sömürüye ve sömü-rücülerin zulmüne son verebilmek için, işçi sınıfının ve emekçilerin ikti-darı alabilme ve iktidar olabilme sanatını öğrenip özümlemelerini sağla-maya yönelik çabalardan başka birşey değildir. Ama toplumu ve dün-yayı değiştirmek kolay iş değildir. Her şeyden önce toplumun ve dün-yanın iyi tanınmasını, yapısının ve işleyişinin iyi kavranmasını gerektirir. Bu da, işçi ve emekçi kitlelerin, halk güçlerinin eğitilmesini, hiç olmaz-sa ileri ve yönlendirici unsurların işçi sınıfının bilimi ile donatılmasını, işçi sınıfının dünya görüşüyle, değer ve kurumlarıyla yoğrulmalarını ve bunları hayata uygulayabilme yeteneğinin geliştirilmesini gerektirir. Bil-gi, bilinç ve kültür düzeyi düşük savaşımlarla yenilginin kaçınılmaz oldu-ğu ortadadır. Eğer işçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaksa, Sosya-list eğitim bunun zorunlu bir önkoşuludur. Öte yandan işçi ve emekçi kitleler bu eğitimi ancak bizzat sınıf mücadelesi içinde yer almakla elde edebilirler. Çünkü insanlık için, insan yarattığı için, bilgi edinme süreci ile dış dünyayı değiştirme süreci üstüste çıkarılır.

SINIF MÜCADELESİNİN KÜLTÜR VE EĞİTİME YANSIMASI :

Görüldüğü gibi kapitalist toplumda varolan sınıf farklılıklarına ve çatışmalarına bağlı olarak, kültür ve eğitim alanlarında da farklılaşma-lar ve çatışmalar vardır. İki temel sınıfın, burjuvazi ile proleteryanın kül-tür ve eğitim sorunlarını ele alışları, yaklaşımları ve yöntemleri birbirine aykırıdır ve çatışma halindedir. İşte bu nedenle kapitalist toplumda kit-

leler ve genç kuşaklar, egemen sınıfın kültürünü ve resmi ya da gayri resmi kurum ve araçlarıyla sürdürdüğü eğitimi ile işçi sınıfının ve emekçi yığınların kendi sınıf mücadeleleri içerisinde yaratıp zenginleştirdikleri kültür embriyonu ve bu mücadelenin çıkarları doğrultusunda verdikleri eğitim arasındaki çatışmalarının ateşi içerisinde yetişip şekillenirler. Doğaldır ki, ne kitleler ne de gençlik yığınları bu çatışmayı şaşkın şaşkın izlemezler. Özünde sınıf mücadelelerinin kültür ve eğitim alanlarındaki uzantısından başka birşey olmayan bu çatışmanın dışında kalmaları mümkün değildir. Bu nedenle, sınıf karakterlerine ve yapılarına uygun bir şekilde, sınıf bilinçlerinin gelişkinlik derecesine bağlı olarak aktif veya pasif bir şekilde, çatışan taraflardan birinin yanından suf tutarlar. Elbette tarafların¹ birbirleri üzerinde etkiler yaratması, özellikle de burjuva kültür ve eğitiminin, hem sahip olduğu olanak ve araçlar sayesinde hem de binlerce yıllık sınıflı toplumlar kültür ve eğitiminin kitlelerde bıraktığı izler sayesinde, işçi ve emekçi yığınlar arasında büyük ve köklü etkilere sahip olması kaçınılmazdır. Ancak bu etkileşim, çatışmanın, mücadelenin uzlaşmaz sınıf karakterini değiştirmez.

EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ SORUNU :

Buraya kadarkı değerlendirmelerimizden anlaşılacağı üzere biz, eğitime, resmi eğitim-öğretim kurumlarında verilen eğitimden çok daha geniş, insanları, kitleleri bir ağ gibi saran ve ömür boyu hayatın her alanında yaşanan bir süreç olarak bakıyoruz. Elbette resmi kurumlarda, okullarda verilen eğitim-öğretim de eğitimin önemli bir parçasını (ama gene de, bir parçasını!) oluşturur. Bu bakımdan/eğitimin demokratikleştirilmesi sorununu okul eğitiminin demokratikleştirilmesinden çok daha geniş boyutlar içerisinde ele almak zorundayız.

Eğitimin demokratikleştirilmesi sorunu, bu bakımdan, toplumsal hayatın, toplumsal düzenin demokratikleştirilmesiyle yakından bağlantılıdır. Toplumsal hayatın ve toplumsal düzenin gerçekten demokratikleştirilmesi ise aneak demokrasinin bir nitelik değişikliğine uğratılmasıyla, bir avuç sömürücü azınlık için demokrasi, geniş işçi ve emekçi yığınları için baskı ve zulüm demek olan burjuva demokrasisinin, halk kitleleri için demokrasi ve sömürücüler için baskı demek olan sosyalist demokrasiye dönüştürülmesiyle mümkündür. Bu bakımdan eğitimin, muhtevası, yöntem ve araçları ile gerçekten demokratik bir niteliğe kavuşması, işçi sınıfının siyasal iktidarı ele geçirmesinden önce gerçekleşemez. Demokratik eğitim ancak sosyalist demokraside, ancak sosyalist bir eğitim sisteminde tamamen gelişebilir, sınırsız ve kusursuz bir şekilde gerçekleşebilir.

Ama bu olgu, işçi sınıfı iktidarı ele geçirene kadar kapitalist toplumda eğitimin demokratikleştirilmesi yolunda hiçbir şey yapılamayacağı anlamına gelmez. Burjuva demokratik rejimlerde de, sömürü ve baskı altındaki sınıfların belli demokratik hak ve özgürlükleri mücadele ederek elde edebildiklerini ve geliştirebildiklerini biliyoruz. Günümüzde dünyanın tüm kapitalist ülkelerinde işçi sınıfı ve emekçiler, iktidarı burjuvazinin elinden alıp sosyalizmi kurabilmek için olduğu kadar, tekelci burjuva egemenliğinin sınırlarını daraltmak, daha iteri demokratik hak ve özgürlükler kazanmak uğrunda da mücadelelerini sürdürüyorlar. Böylece, toplumsal hayatın diğer alanlarında olduğu gibi kültür ve eğitim alanlarında da, sosyalizm mücadelesi ile demokratik talepler uğrunda yürütülen mücadele çok yönlü, karmaşık bir süreç halinde birlikte gelişiyor. Zaten işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin vermekte oldukları bu mücadele, kazandığı başarılar ölçüsünde, toplumsal hayatın çeşitli alanlarında gericiğin zayıflamasına ve belli ölçülerde bir demokratlaşmaya yol açtığı için, eğitimin demokratikleşmesi yönünde de doğrudan doğruya etkide bulunmuş olmaktadır.

Bununla birlikte işçi sınıfı ve demokratik güçler, eğitimin demokratikleşmesi sorununu yalnızca genel demokrasi mücadelesinin bu alanda da yansıyan etkilerine bırakmazlar. Tam tersine, emperyalizme ve tekelci sermaye egemenliğine karşı sürdürülen toplam sınıf mücadelesinin bir parçası olarak, eğitimin Demokratikleştirilmesi uğrunda da örgütlü, sistemli ve programlı bir mücadele yürütürler. Bu mücadelenin başlıca amacı kültür ve eğitim alanlarında emperyalizmin, tekelci burjuvazinin ve diğer gerici güçlerin etkilerini geriletmek, işçi sınıfının ve müttefiklerinin bu alanlardaki mevzilerini adım adım geliştirmektir. Çünkü, henüz unsurlar halinde olsa demokratik ve sosyalist kültürün gelişip güçlenmesi, kitleler arasında yaygınlık ve etkinlik kazanması, bir bütün olarak eğitimin demokratikleştirilmesinin önkoşullarından biridir.

İşçi sınıfı, eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda bu mücadelede, hem siyasi partisi, hem de diğer örgütleri vasıtasıyla en aktif ve en etkileyici güç olarak yerini alır; bu mücadeleye öncülük eder. Çünkü işçi sınıfının ve müttefiklerinin, mümkün olduğunca geniş kitlelerinin, mümkün olduğunca demokratik bir eğitimden geçmeleri, onların siyasi mücadelelerini, iktidarı ele geçirme ve sonra da sağlama mücadelesini güçlendirecek, yardımcı olacak bir etkidir, öte yandan, demokratik eğitim- reformları için verilen mücadele, sosyalist halk eğitimi için yürütülen mücadele ile de ayrılmaz bir birlik oluşturur.

TÜRKİYE'DE EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞMESİ SORUNU :

«Dünya emperyalist - kapitalist sistemine bağımlı geri bir ülke olan Türkiye'de hakim üretim tarzı kapitalizmdir. Türkiye'de boy vermesi yüz yıl öncesine uzanan ve bu noktadan günümüze kadar gelen süreç boyunca kayda değer serbest rekabetçi bir dönem geçirmeyen kapitalizm, esas gelişimine kurtuluş savaşından sonra kavuşmuştur. Kapitalizmin bu esas gelişimi bütünüyle¹ dünya kapitalizminin emperyalizm döneminde yer aldığı ve palazlanmakta olan yerli burjuvazi, giderek, emperyalizmle tam bir işbirliği içine girdiği için, Türkiye'de kapitalizm emperyalizme bağımlı olmuştur. Bu dönem boyunca, yerli burjuvazinin ortaklık ilişkileri içinde olduğu uluslararası finans kapitalin tekelci niteliği ülke kapitalizmine de aksetmiş, ayrıca Türkiye'nin kapitalizm öncesinden gelen toplumsal şartlarının da zorlamasıyla Türkiye kapitalizmi tekelci bir nitelik almıştır. Sonuçta, Türkiye ekonomisi dar bir parababaları zümresinin tekeline girmiştir.»

«Türkiye kapitalizminin gelişimindeki tekelci nitelik, burjuva demokrasinin yaygınlaşp kökleşmesine meydan vermemiştir. Burjuvazinin ırkçılığı ve şovenizmi de burjuva diktatörlüğünü besleyip güçlendirmiştir. Bunlara, etkin bir şekilde varlığını sürdüren kapitalizm öncesinden kalma keyfi davranışlar ve baskı yöntemleri eklenince kısıtlı burjuva demokrasinin sınırlarının genişletilmesi büyük ölçüde zorlaşmaktadır. Faşist akımların varlığını sürdürmesine yol açan bu ortamda, tekelci burjuvazi, zorlandığında ve şartlar elverdiğinde faşist yönetimler getirmek için tereddüd etmemektedir. Bütün bu şartlar demokrasi mücadelesinin ne ölçüde hayati olduğunu gösterir.»

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi programının yapmış olduğu ve bizim de tamamen benimsediğimiz bu tespitler, Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısını ana hatlarıyla ve oldukça açık seçik bir şekilde ortaya koyuyor. Su yapının kültürel şekillenmesi ayrı bir inceleme konusudur. Ama şurası açıktır ki, emperyalizme bağımlılık olgusu bu alanda da kendisini somut biçimlerde göstermektedir. Emperyalist kültürün gerici etkileri, Türkiye'de egemen kültürün iliklerine kadar işlemiştir ve işlemeye devam etmektedir. Emperyalizme bağımlılık ilişkileri sürdükçe, bunun böyle olması kaçınılmazdır. Gene, ülkede tekelci burjuvazinin ve müttefiklerinin egemenliği, kültürel alanda azgın¹ bir gericiliğin, faşizmin motifleriyle de «zenginleşerek» sürüp gitmesinin başlıca kaynağıdır. Sınıflar mücadelesinin 1960'lardan sonra yeniden kazandığı dinamizm ve toplumsal muhalefetin gitgide artan etkinliği, demokratik ve sosyalist kültürün gelişimine de belli bir canlılık getirmiştir. Ama aynı olgu, egemen kültürde

gerici ve faşist motiflerin daha da güçlenmesini, egemen sınıflarca demokratik ve sosyalist kültürün gelişimini engelleyici tedbirlerin yasal ve yasa dışı, resmi ve gayrresmi yollarla tahkim edilmesini de birlikte getirmiştir. Tekelci burjuvazi ve diğer gericiler tarafından habire köruklenen azgın bir anti-komünizm, bu alandaki her türlü gelişmenin üzerinde Demokles'in kılıcı gibi sallanmaktadır. Bunun bir diğer sonucu da, Helsinki Anlaşması'nın açık hükümlerine rağmen, sosyalist ülkelerle kültür alışverişine engel olunmaya halen devam edilmesidir. Emperyalizm döneminde «batı medeniyeti» ve «batı kültürü» artık bir «tek dışı kalmış canavar» haline gelmiş ve dünya kültürünü geliştirme, yaratıcı çalışmalarla zenginleştirme silahı Ekim Devrimi'nden sonra sosyalistlerle devrimci demokratların eline geçmiştir. Egemen sınıflar bu yüzden, dünya çapında yer alan kültürel gelişmeleri halk kitlelerinden saklamakta özellikle yarar görüyorlar.

Öte yandan, altına imza koyduğumuz ve ülkemizde de yasa niteliği kazanmış bulunan¹ İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Helsinki Nihai Senedi gibi uluslararası anlaşmaların son derece açık hükümlerine rağmen, Türkiye'de.....kendi geleceğini belirleme hakkı çiğnenmekte, bu ulus üzerinde son derece şiddetli ırkçı-şoven ve asimilasyoncu baskılar uygulanmaya devam edilmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak, bu ulusun kültürünün özgür bir şekilde gelişimi de her türlü yasal ve yasa dışı buskı yöntemleri işletilerek engellenmektedir. Türkiye egemen sınıfları,.....yaşadığı Doğu ve Güney-Doğu Anadolu bölgelerini her alanda olduğu gibi, kültürel alandaki gelişmelerden de yoksun bırakmakta, onlara Türk halkına tanıdıkları ölçüler içerisinde olsun fırsat ve olanak tanımamaktadırlar. Üstelik bu bölgeleri ortaçağ karanlığı içinde bırakarak, işbirliği halinde buldukları gericiler.....güçlerinin de,.....ulusu içerisinde kültürel etkinliklerini sürdürebilmeleri için meydanı boş bırakmaktadırlar.

Kültürel alanda hüküm sürmekte olan bu gericiliğin eğitim üzerinde, egemen eğitim faaliyeti üzerinde de belirleyici olduğunu hepimiz görüyoruz. Gerçi Türkiye'de kurumsal eğitimin unsurlarından ikisi, öğretmenler ve öğrenciler arasında demokratizm ve sosyalizm oldukça yaygın ve etkindir. Demokratik öğretmen hareketi ve ilerici gençlik hareketi, dünyanın pek çok ülkelerinde görülmeyen bir dinamizme sahiptir. Bu çığu, burjuva eğitiminin belkemiğini oluşturan resmi eğitim-öğretim kurumlarının, önemli bir kısmının, işçi sınıfının ve emekçi halkın bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi güçlenip yükseldiği ölçüde, gericiler ve yoz burjuva kültür ve eğitimi ile halkın demokratik güçlerinin ilerici kültür ve eğitim anlayışının çatıştığı bir platform haline gelmesini

bir ölçüde sağlayabilmiştir. Ne var ki bu durum, okulların ve öğrenci gençlik kitlelerinin çerçevesini pek aşabilmiş değildir. İşçi sınıfının ve emekçi yığınların sınıf mücadelesinde kaydettikleri bütün ilerlemelere ve demokratik güçlerin bütün başarılarına rağmen, hayatın diğer alanlarında süregiden eğitim üzerinde burjuvazinin ve diğer gerici güçlerin etkinliği büyük ölçüde sürmektedir. Kaldı ki, egemen sınıflar, eğitim-öğretim kurumlarının böylesine bir demokratikleşme sürecine girmesinden endişeye kapılarak, çağdaş gericiğin en azgın ve en terörist gücünü oluşturan faşistleri örgütleyip demokratik öğrenci gençlik hareketinin ve öğretmen hareketinin karşısına dikmekte tereddüt etmemişler, eğitim-öğretim kurumlarının kanlı birer savaş alanına dönüşmesinde beis görmemişlerdir.

Bunca dinamik güçlere ve hareketli bir ortama sahip olmasına, kamuoyunun ilgisini böylesine üzerine çekmesine rağmen, Türkiye’de okul eğitimi bugüne değin halk kitlelerinin ve genç kuşakların büyük bir çoğunluğunu kapsamı dışında bırakagemiştir. Nüfusun yarıdan çoğu hâlâ okuma-yazma bilmemekte, cehalet içinde kıvranmaktadır. Her öğretim yılı başında, ilkokul çağına gelmiş kız ve erkek yüzbinlere çocuk hâlâ okula gitme olanakları bulamamaktadır. Orta ve yüksek öğretimde okul dışı kalan gençlerin durumu ayrı bir yarıdır. Çağ dışı, yani kapitalizm öncesinden kalma kültürel motifler ve malzemenin etkisi altında şekillenmiş, «eğitilmiş» halk kitleleri hâlâ ezici bir çoğunluk teşkil etmektedir. Üstelik, işçi sınıfının ve emekçi yığınların yükselen sınıf mücadelesi ve eğitimin demokratikleştirilmesi yolunda kaydedilen ilerlemeler Karşısında egemenliğini tehlikede gören burjuvazi, kitleler arasında kültürel geriliği ve cehaleti meşrulaştırmaya çalışsan, kültür ve eğitim seviyesinin yükselmesini küçümseyen ve zararlı sayan gerici-faşist eğilimleri yaygınlaştırma, aydınlara ve eğitim görmüş insanlara karşı düşmanlığı körüklemek için çaba harcamaktadır.

Bütün bu nedenlerle, muhtevası, yöntem ve araçları ile, herşeyi ile gerçekten demokratik nitelikte bir eğitime ulaşmak, herkesin¹ eşit olanaklarla ve özgür bir şekilde eğitim görebileceği gerçek bir halk eğitimine ulaşmak, bu koşullar altında, bu düzenin sınırları içinde mümkün değildir. Emperyalizme bağımlılık ve tekelci sermaye egemenliği sürdüğü sürece mümkün değildir. Bu bakımdan, bu toplum yapısı içinde, bu düzenin olanak, araç ve kurumları ile «devrimci eğitim», «devrim için eğitim», «halkçı eğitim» yapılabileceğini ummak, böylesi talepler ileri sürmek hayalcilikten başka birşey olamaz. Derinlere inen ve tüm halk kitlelerini saran demokratik bir eğitim, ancak «ülkemizde çıkarları bağımsızlık, demokrasi ve özgürlükten yana olan tüm toplum kesimlerinin»

işçi sınıfımızın örgütlü öncülüğünde halk cephesi içerisinde birleşip omuz omuza mücadele ederek «emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazinin ve müttefiklerinin egemenliğine son» vermeleri ve demokratik halk iktidarını kurmaları ile gerçekleşebilir.

Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi, işçi sınıfının ve «çıkarları bağımsızlık, demokrasi ve özgürlükten yana olan tüm toplum kesimlerinin» demokratik halk iktidarına giden yolda birlikte yürütecekleri mücadelenin yükselmesine bağlı olarak, toplumsal hayatın her alanında belli bir demokratlaşmanın sağlanması, yani «kısıtlı burjuva demokrasisinin sınırlarının genişletilmesi» ve bu ölçüler içerisinde, eğitim demokratikleştirilmesi yolunda belli ilerlemeler kaydedilmesi mümkündür. İşçi sınıfımız ve halkımızın diğer demokratik güçleri, demokratik halk iktidarına giden yolda, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak, eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda da sistemli ve örgütlü bir mücadele vermelidirler. Bu mücadelede başlıca şu hedeflerin gözetilmesi gerektiği kanısındayız :

★ Emperyalizmle kültürel bağımlılık ilişkilerinden kurtulmak, emperyalist kültürün halkımız üzerindeki güçlü etkilerinin geriletilip yok edilmesi; eğitim-öğretim kurumlarımızın, sistemin düzenlenmesinden uzman kadroların yetiştirmelerine, eğitim programlarına ve ders kitaplarının muhtevasına kadar girmiş bulunan emperyalist etkilerden arındırılması,

★ Kültür ve eğitim alanında Helsinki Anlaşmasının gereğinin yerine getirilerek, sosyalist ülkelerle, dünyadaki diğer devrimci-demokratik rejimlerle ve uluslararası kurumlarla etkin bir alışveriş içine girilmesi,

★ . . . . . halkının kendi geleceğini belirleme hakkının tanınması ve bu cümleden olarak; . . . . . halkı üzerindeki yoğun ırkçı-şoven, asimilasyoncu baskı ve şiddet uygulamalarına son verilmesi, ... kültürünün serbestçe serpilip gelişmesini önleyen engellerin kaldırılması ve . . . . . halkının kendi anadili ile konuşabilme ve öğrenim görme hakkının tanınması,

★ Türkiye'deki ulusal azınlıkların kendi kültürlerini özgürce geliştirebilme ve anadillerinde eğitim-öğrenim görme haklarının tanınması,

•fc Ülkede okuma-yazma bilmeyen tek bir kişi bile kalmaması için tüm olanakların seferber edilmesi; orta ve yükseköğrenim olanaklarının tüm genç kuşağın yararlanabileceği ölçülerde arttırılması,

★ Halklar arasında düşmanlık yaratan, dünya ve bölge barışına hizmet edecek yerde savaş kundakçılığını kışkırtan her türlü ırkçı-şoven

ve gerici milliyetçi akımların ve bunların eğitim-öğretim kurumlarındaki yansıma ve uzantılarının geriletirilip etkisiz hale getirilmesi,

★ Bir insanlık suçu olan faşizmin geriletilmesi, inine tıklması, egemen kültür ve eğitim içinde faşizme kan veren gerici ırkçı ve şoven motiflerin, faşist hareketin kültür ve eğitim içerisine soktuğu, işçi ve emekçi sınıfların, demokratik güçlerin ezilmesini ve aşağılanmasını haklı çıkaran motiflerin etkisiz hale getirilmesi; devlet mekanizmasının ve eğitim-öğretim kurumlarının faşistlerden temizlenmesi, hayatın her alanında faşistlerin barınamaz hale getirilmesi,

★ Kadınlarımızın ezilen cins olmaktan kurtarılması, eşitlik ve özgürlük taleplerinin gerçekleştirilmesi yolunda, kültürel alanda egemen olan gerici ataerkil ideolojik motiflerin etkisizleştirilmesi; hayatın bütün alanlarında kadın ve erkeklerin bir arada çalışma ve yaşama koşullarının yaratılması, eğitim alanında da bütün öğretim kurumlarında karma eğitim yapılması,

★ Eğitimde laiklik ilkesinin korunması, eğitim-öğretim kurumlarında dini temellere dayalı bir eğitim verilmesi yolundaki çabaların etkinlik kazanmasının önüne geçilmesi, halen dini temeller üzerinde eğitim yapmakta olan okulların kapatılması, hiç değilse sayılarının azaltılması,

★ Fikir özgürlüğünü engelleyen her türlü ceza kanunu maddelerinin ve resmi yasakların kaldırılması, gayriresmi gerici-faşist baskıların etkisizleştirilmesi; kitap ve yayın yasaklamaları ve yayın toplatılmasıyla ilgili yasa maddelerinin kaldırılması, bu konudaki keyfi uygulamalara son verilmesi,

★ Kamu hizmeti gören basın ve yayın kurumlarının, kitle haberleşme araçlarının demokratlaştırılması,

★ Okullarda gençlerin gördükleri derslerin, üretici çalışmayla, kültür, sanat ve spor faaliyetleri ile dengeli bir şekilde düzenlenmesi,

★ Demokratik ve sosyalist kültürün mevcut değerlerinin ve yeni ürünlerinin en geniş halk kitlelerine ulaşmasının sağlanması,

GENÇLİĞİN EĞİTİM SORUNLARI :

Bu konunun bütün boyutlarıyla ele alınması ve sorunların tam olarak ortaya konabilmesi, ancak ciltler tutan araştırmalarla mümkündür. Çünkü bir kere gençlik, sınıflardan izafi olarak bağımsız oluşu nedeniyle, sosyal, psikolojik, politik, felsefi, ahlâki vb. bakımlardan, toplumun diğer kesimleri içinde, etkilenmeye en yakın açık olanıdır. Elbette bu

olgu gençliğin toplumsal gelişme yasalarının dışında ya da üzerinde kaldığı anlamına gelmez. Ama gene de, bu niteliğiyle, —elbette verili toplumsal koşulların çerçevesi içerisinde— çok çeşitli biçimlerde ve birbirinden çok farklı doğrultularda eğitime en elverişli toplum kesimini oluşturur. İkinci olarak, gençliğin eğitim sorunları, ancak toplumun tümünün eğitim sorunları çerçevesinde ele alındığı takdirde gerçek boyutlarıyla değerlendirilmiş olur. Çünkü bu sorunların tümü, gençliğin eğitimine doğrudan doğruya etkide bulunmaktadır. Ayrıca pek doğal olarak, toplumun diğer tüm kesimleri için sözkonusu olduğu gibi, gençliğin eğitiminin de özgül yanları vardır. Üçüncü olarak, resmi eğitim-öğretim sistemimiz hemen tamamıyla genç kuşakların eğitilmesi temeli üzerine kurulmuştur. Ve nihayet işçi, emekçi ve köylü gençliğin çok büyük bir çoğunluğu bu resmi eğitim-öğretim kurum ve olanaklarından yararlanamamakta, «eğitimsiz» kalmaktadır.

SGB olarak biz, halk eğitiminin bütününe olduğu gibi, gençliğin eğitim sorununu da iki ayrı çerçevede ele alıyoruz. Gençliğin mevcut düzen içinde gördüğü eğitim ve gençliğin sosyalist eğitimi...

Gençliğin sosyalist eğitiminden, genç kuşakları, işçi köylü ve öğrenci gençlik yığınlarını, emekçi halkın diğer devrimci demokratik güçleriyle birlikte sömürü ve zulüm düzeninin yıkılması, yeni, sömürsüz ve sınıfsız bir toplumun kurulması için mücadele eden işçi sınıfının önderliği altında birleştirmeye hizmet eden bir eğitimi anlıyoruz. Doğaldır ki gençlik yığınlarına devrimci nitelik taşıyan böyle bir eğitimin verilebilmesi, ancak eğitim, öğretim ve yetiştirmenin her adımı emekçilerin sömürücülere karşı ve sosyalist toplumun kuruluşu uğrunda verdikleri mücadeleye aktif bir şekilde katılma ile birleştirildiği takdirde başarılabilir.

Gençliğin sosyalist eğitimi, işçi, köylü ve öğrenci gençliğin en geniş kitlelerinin enternasyonalist bir ruhla mücadelelerinin her adımını, hayatlarının her anını dünya devrimci sürecinin çıkarları doğrultusunda düzenleme ruhunda, tüm dünyanın devrimci gençlik yığınları ife dayanışma ruhunda eğitilmelerini gerektirir.

Sosyalist eğitim, gençlerin çok yönlü gelişmiş sosyalist kişiler olarak yetişmelerini hedefler. Bunun içinde, burjuva kültürünün gençlik yığınları arasında bıraktığı izleri silmeyi, onları kapitalizmin kazandırdığı alışkanlıklardan kurtarmayı, sömürü düzeninin yıkılması ve yeni, sömürsüz ve sınıfsız toplumun kurulması uğrundaki mücadeleye katılmak için gerekli olan disiplini ve ahlâkı onlara kazandırmayı öngörür. İşçi, emekçi, köylü ve öğrenci gençlik kitleleri arasında bireyciliğin ve egoiz-

min yenilmesini, kolektif davranışın, dayanışma ruhunun, yoldaşlık ilişkilerinin ve halka karşı sorumluluk duygusunun geliştirilmesini öngörür.

Gene, burjuva toplumu tarafından oluşturulmuş bilgilerin temelden bir sınamaya ve eleştirici bir gözden geçirmeye tabi tutularak, işçi ve emekçi sınıfların mücadelesine ve sosyalist toplumun kurulmasına yararlı olacak her şeyin alınması ve gençlik kitlelerine benimsetilmesi, onların demokratik ve sosyalist kültürün değerleri ile donatılması, işçi sınıfı bilimi ile silahlandırılması, bilimi hayata uygulama yeteneklerinin ve yaratıcı güçlerinin geliştirilmesi de sosyalist eğitimin başlıca sorunlarından dır.

Elbette, emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazinin ve müttefiklerinin egemenliklerinin sürmesine hizmet eden resmi eğitim-öğretim sisteminin genç kuşaklara sosyalist eğitim, devrimci eğitim verebileceğini düşünmek bile abestir. Bu nedenle, onları işçi sınıfının ve emekçi halkın yürüttüğü sınıf mücadelesi içerisinde ve mücadelenin çıkarları doğrultusunda inançlı, kararlı, bilinçli ve yiğit savaşçılar olarak yetiştirmek, sosyalist gençlik örgütünün görevidir. SGB bu görevi üstlenmiştir. Kuşkusuz bundan, gençliğin sosyalist eğitiminden yalnızca sosyalist gençlik örgütünün sorumlu olduğu sonucu çıkmaz. Bir kere sosyalist gençlik örgütü bu görevi bizzat işçi sınıfı partisinin yönlendiriciliği altında yerine getirir. Ayrıca işçi sınıfının diğer sınıf örgütleri de bu alanda üzerlerine düşeni yaparlar. Ama bu görev, bütün ülkelerde ve bütün dönemlerde sosyalist gençlik örgütlerinin en temel görevlerinden ve aynı zamanda yarlık nedenlerinden birisi olmuştur. Çünkü gençlik, Lenin'in de belirttiği gibi, sosyalizme zorunlu olarak başka yollardan, babalarının izlediği yollardan değil, onların yaklaştığı biçimde ve durumda değil, başka, biçimlerde ve başka yollardan yaklaşacaktır. Bu olgu da, tavırda işçi sınıfı partisine bağımlı fakat örgütsel bakımdan bağımsız bir gençlik örgütünün varlığını ve gençleri eğitip yetiştirme görevini yerine getirmesini zorunlu kılar.

Öte yandan SGB, İşçilerin Birliği, Halkların Kardeşliği şiarında ifadesini bulan enternasyonalist anlayışının da bir gereği olarak, eğitim alanında da uluslar ve diller için en mükemmel, en tutarlı ve en sürekli bir hak eşitliğini ve asimilasyon aracı olan zorunlu devlet dilinin kaldırılmasını, resmi kurumlar, özellikle de eğitim kurumları aracılığıyla..... halkı arasında yayılan milliyetçi ve *şoven* propagandaya son verilmesini savunmaktadır. Bu talebin hayatiyet bulmasını Türkiye'de gerçekten demokratik bir eğitime ulaşılabilmesini ön koşullarından birisi olarak kabul etmektedir. Elbette bu durum, bizim..... kültürünü bir bütün olarak

kabul ettiğimiz ve onun bünyesindeki gerici motiflerin de güçlenmesini istediğimiz anlamına gelmez. Ama, Türkiye egemen sınıflarının. . . . halkı üzerinde, kültür ve eğitim alanında da sürdürmekte oldukları ırkçı-şoven ve asimilasyoncu baskıların kaldırılması,. . . . halkının kendi öz güçlerinin çabalarıyla ilerici, demokratik ve sosyalist bir kültür geliştirmelerine,. . . . gençliğinin de özgür ve demokratik bir eğitime kavuşmasına imkan verecektir. Bu bakımdan biz,. . . . gençliğinin bizimle aynı okullarda, bizimle eşit olanaklar içerisinde, fakat kendi ana dilinde, kendi kültürü ile eğitim görmesini savunuyoruz. Emekçilerin her bakımdan ezilmelerine ve sömürülmelerine karşı, egemen sınıfların yol açtığı geri kalmışlığa ve cahilliğe karşı mücadele etmekte olan Kürt halkının ve gençliğinin sosyalist, ilerici ve demokratik güçleriyle her zaman dayanışma içinde olacağız. Onların bu haklı taleplerini ve bu uğurda yürüttükleri mücadeleyi sonuna kadar destekleyeceğiz.

Ayrıca, Türkiye'deki ulusal azınlıkların gençlerinin de kendi ana dillerinde eğitim görme haklarının tanınması, demokratik eğitim mücadelemizin taleplerinden biridir.

GENÇLİK VE EĞİTİMİN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ :

Gençliğin sosyalist eğitimini böylece değerlendirip yerli yerine koyduk. Özgül bir durum olan. . . . halkının ve gençliğinin demokratik eğitim talepleri konusundaki tavrımızı da açıkladık. Şimdi de gençliğin halihazırda görmekte olduğu eğitimi, demokratik eğitim mücadelemiz açısından değerlendirmemiz gerek. Ne var ki, bu sorunun da iki ayrı planda ele alınması zorunlu. Çünkü bir yandan resmi eğitim-öğretim kurumları hemen tamamıyla genç kuşakların eğitimiyle meşgul olmaktadır; öte yandan, okul çağında buldukları halde bu kurumların dışında kalan gençlerin, özellikle de emekçi çocuklarının sayısı büyük bir yekûn tutmaktadır.

Vaktimizin darlığı nedeniyle, burada, gençliğin eğitim alanındaki tüm sorunlarını ve bunların nedenlerini uzun uzadıya irdelememiz, tartışmamız mümkün değil. Biz bunun yerine, gençliği ilgilendiren tüm boyutlarıyla ele almaya çalışarak, mevcut eğitim sisteminin ve bu sistemin dışında süregelen eğitimin demokratikleştirilmesi yolundaki önerilerimizi sıralamakla yetineceğiz. Ancak gene de, hiç olmazsa bu önerilerin hangi anlayıştan hareketle yapıldığının daha kolay kavranabilmesi için, demokratik eğitim mücadelesinden ne anladığımızı burada özetleyeceğiz,

Eğitimin demokratikleştirilmesi uğrunda mücadele vermekte olan ilerici güçlerin taleplerinin ve önerilerinin gerçekleşebilmesi için, içinde

yaşadığımız toplumda belli önkoşulların varolması gerekir. Bunları kısaca şöyle sıralayabiliriz: Halkın, özellikle işçilerin, köylülerin ve diğer emekçilerin gelir seviyesinin yükseltilmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi; eğitim-öğretim kurum ve olanaklarının en geniş halk yığınlarını kucağlayabilecek ölçüde geliştirilip güçlendirilmesi, malzeme ve yöntem bakımından zenginleştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sözde kalmaktan çıkıp hayatiyet bulması için, herkesin eğitim-öğretim olanaklarından eşit şekilde yararlanabilmesi için gerekli toplumsal koşulların hazırlanmış olması ve nihayet bütün bunlara bağlı olarak, halkın kültür ve bilgi düzeyinin ülkenin her yerinde çağdaş (kapitalist üretimin ve toplumsal-işleyişin gerektirdiği) ölçülerde yükseltilmiş olması. Ne var ki, henüz Türkiye'de belirttiğimiz önkoşullar yerine getirilmiş olmaktan oldukça uzaktır ve hâlâ demokratik eğitim mücadelemizin hedefleri arasında yer almaktadır.

Bu önkoşulların yaratılabilmesi ülkede üretici güçlerin hızlı ve sağlıklı bir gelişim içinde bulunmasına, toplumun ilerlemesine ve demokratikleşmesine bağlıdır. Oysa emperyalizme bağımlı tekelci burjuvazi ile müttefikleri her türlü gelişmeyi ve ilerlemeyi engellemektedirler. Bu nedenle, bugün artık Türkiye'de üretici güçlerin gelişmesinin ve toplumun ilerlemesinin itici gücü, işçi sınıfımızın ve emekçi halk güçlerimizin sürdürmekte olduğu bağımsızlık - demokrasi ve sosyalizm mücadelesidir. Demokratik eğitim mücadelemiz, ancak, sömürüye ve baskıya karşı sürdürdüğümüz bu sınıf mücadelesinin toplumda kazandığı etkinlik ve elde ettiği başarılar ölçüsünde hedeflerine ulaşabilir. Bu bakımdan demokratik eğitim mücadelesi, emekçi halk hareketinden kopuk, kendi başına buyruk bir şekilde değil, bağımsızlık, demokrasi sosyalizm mücadelemizin bir parçası olarak, onun programına ve hedeflerine tabi olan ve onu tamamlayan bir parçası olarak, örgütlü, programlı ve sistemli bir şekilde yürütülmek durumundadır. Ancak «böyle yapıldığı takdirde hedeflerine varmada başarı kazanabilir.

Bu olgu, eğitim sorunlarıyla uzaktan yakından ilgili olan herkesin, (çünkü demokratik eğitim mücadelesi aynı zamanda bir ölçüde toplumun geleceğine yön verme mücadelesidir) halkımızın tüm ilerici ve demokratik güçlerinin, ama özellikle de eğitime doğrudan doğruya taraf olan öğretmenlerin, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin örgütlenmelerini, güçlerini ve eylemlerini birleştirmelerini ve eğitimin yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde söz sahibi olmak için mücadele etmelerini zorunlu kılar. Çünkü hayatın her alanında olduğu gibi eğitimde de demokratikleşmenin biricik güvencesi halkın bizzat kendi temsilcileri ile yönetim ve denetim organlarında söz sahibi olmasıdır.

Öte yandan, gençliğin eğitim faaliyetinin üretici çalışma ile ve beden eğitimi ile birleştirilmesini, üretici güçlerin daha hızlı gelişebilmesine ve toplumun ilerlemesine, yani bağımsızlık - demokrasi - sosyalizm mücadelemizin daha elverişli koşullarda ve daha başarılı bir şekilde yükselmesine hizmet edeceği için yararlı ve zorunlu görüyoruz.

İşte bir hayli eksikliği olmakla birlikte, aşağıdaki önerilerimizi bu anlayışın ışığı altında şekillendirdik.

YÜKSEKÖĞRETİMDE :

★ Üniversiteler Kanununun ve yükseköğrenimi düzenleyen yasaların, öncelikle 12 Mart'ta ger.ye dönük bir şekilde getirilen değişiklikler iptal edilerek ve tamamen gözden geçirilip diğer anti-demokratik ve gerici hükümler ayıklanarak demokratikleştirilmesi,

★ Bu cümleden olarak, Vd Mart'ta yasalarda yapılan gerici değişikliklerle, çiğnenegelen üniversite özerkliğinin, yasal ve Anayasal güvence altına alınması; özerkliğin çiğnenmesine imkân veren yasal değişikliklerin iptal edilmesi,

★ Üniversiteler Kanununun kapsamı dışında kalan ve özel statülere sahip olan (ODTÜ, Boğaziçi vb.) üniversitelerin ve eklerinin işleyişinin Üniversite'ler Kanunu kapsamına alınması,

★ 12 Mart öncesinde ve sonrasında özerk üniversitelerin (daha sonra özerklik çiğnense de bu durum önemli ölçüde sürmüştür) demokratik ortamından huzursuz olan gerici iktidarlar, Üniversiteler Kanunu kapsamı dışında, tümüyle devlet hiyerarşisine bağlı bir çok yüksekokul, akademi, kolej vb. açmışlardır. Eğitimin ve bilimsel çalışmaların tümüyle siyasi iktidarların baskı ve tehditleri altında bulunduğu bu kurumların faaliyetini düzenleyen yasa ve yönetmeliklerin tümünün iptali; bu kurumların işleyişinin Üniversiteler Kanunu kapsamı içine alınarak özerk bir statüye kavuşturulmaları,

★ Buna bağlı olarak, bütün üniversite akademi yüksekokul ve eklerinde kurulan polis ve jandarma karakollarının, eğitim, bilim ve kültür üzerinde gerici iktidarların baskı aracı olma niteliği gösterdiklerinden (geçtiğimiz yıllarda bunun çok acı örneklerini yaşadık), kaldırılması,

★ Üniversitelerde (Boğaziçi Üniversitesinde olduğu gibi) ve yüksekokullarda paralı öğretimin kaldırılması; bu kurumların mali olanaklarının devletçe arttırılması; son yıllarda gitgide yükseltelen kayıt, kitap ve eğitim malzemesi paralarıyla öğrencilerin sıtma yüklenen ağır yükün kaldırılması, hiç değilse hafifletilmesi,

★ YAY-KUR ve Önlisans Okulları gibi diplomalı işsiz yetiştirmekten öteye pek bir işlevi olmayan okulların kapatılması; bunların yerine üretime yönelik eğitim yapan meslek okullarının açılması,

★ Yükseköğrenime giriş üzerindeki kısıtlamaların tümüyle kaldırılması, her öğrenciye istediği yerde ve dalda öğrenim görme olanağının sağlanması; her yıl üniversite kapılarından geri dönen yüzbinlerce öğrencinin öğrenim görme hakkını kullanabilmeleri için yükseköğretim kurumlarının ihtiyacı karşılayacak ölçülerde çoğaltılması ve geliştirilmesi,

★ İstisnasız bütün yükseköğretim kurumlarında mümkün olan en geniş ölçülerde karma eğitim (kız ve erkek öğrenciler birarada) yapılmasının sağlanması; halihazırda karma eğitim yapmayan kurumların (yükseköğretmen okulları, sağlık okulları vb.) statülerinin bu açıdan gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi ve mümkün olduğunca istisnai uygulamalara meydan verilmemesi,

★ Mediko-Sosyal sistemin daha da iyileştirilerek bütün yükseköğretilerde kurulması; bütün öğrencilere geniş kapsamlı ve parasız sağlık hizmeti götürülmesi,

★ Öğrencilerin öğrenim gördükleri alanlarda uygulama, üretime yönelik faaliyette bulunma olanaklarının (laboratuvar, staj vb.) artırılması, üretici faaliyetlerinde harcadıkları işgücünün karşılığının hiç değilse asgari ücret üzerinden ödenmesi,

★ Sosyalist ülkelere, yükseköğrenim görmek, staj, ihtisas vb. çalışmalarını yapmak ya da turistik geziler yapmak için öğrenciler ve öğrenci grupları gönderilmesini, o ülkelere de Türkiye'ye aynı şekilde öğrencilerin gelebilmesini sağlayıcı olanaklar yaratılması ve bunun yasal güvence altına alınması.

★ Dernekler Kanununun, 12 Mart'ta yapılan değişiklikler iptal edilerek daha da demokratikleştirilmesi; öğrencilerin örgütlenmesini kısıtlayan ve engelleyen her türlü mevzuatın demokratikleştirilmesi; her yükseköğrenim biriminde, 12 Mart öncesinde olduğu gibi, tüm öğrencilerin doğal üyesi bulunduğu öğrenci birliklerinin kurulması, bu örgütlerin sözkonusu öğretim kurumlarının içinde ve eklerinde faaliyet gösterme haklarının tanınması; bu örgütlerin Türkiye çapında birleşip federasyonlaşma haklarının tanınması,

★ Bu öğrenci örgütlerince belirlenecek öğrenci temsilcilerinin, öğretim üyeleri örgütünün-ve veli derneklerinin temsilcileriyle birlikte, eşit oy hakkı ile öğretim kurumunun yönetimine katılmaları,

★ Her yükseköğretim kurumunun kampusunda ihtiyaca cevap verecek kapsamda bir öğrenci yurdu açılması ve bu yurtlarda kız ve erkek öğrencilerin farklı bloklarda fakat bir arada kalacak şekilde düzenlenmesi; faşist işgal altında bulunan yurtlardan faşistlerin temizlenmesi; yurttan kalan öğrencilerin, kendi örgütleri aracılığıyla seçecekleri temsilcilerin yurt yönetiminde sözsahibi olmaları,

★ Kredi ve Yurtlar Kurumunun, siyasi iktidarların baskı aracı olma niteliği göstermesi ve üniversite özerkliğine müdahale olanaklarına sahip olması nedeniyle, tümüyle kaldırılması; kuruma bağlı yurtların üniversitelere devredilmesi, yönetimi ve denetimlerinin okul yönetiminin ve öğrencilerin temsilcilerince yürütülmesi,

★ Kredi ve bursların, hayat pahalılığındaki artışlara uygun olarak her yıl yeniden ayarlanması ve öğrenci, öğretmen, veli temsilcileriyle Milli Eğitim Bakanlığının temsilcilerinden oluşan bir komisyon tarafından belirlenmesi.

★ Yükseköğretim kurumlarının kampuslarının, gençliğin her türlü bilimsel çalışmalarına yardımcı olacak zengin kütüphanelerle her türlü sosyal, kültürel ve sportif faaliyetleri için gerekli eklerle birlikte inşa edilmeleri; mevcut kurumların bu eksikleri giderilecek şekilde yeniden düzenlenmeleri,

★ Yükseköğretim kurumlarındaki her türlü sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin öğrenci birliğince yürütülmesi.

ORTAÖĞRETİMDE :

★ Bugün ortaöğretim yapan okulların büyük bir çoğunluğunda yürütülmekte olan eğitim-öğretim faaliyeti fonksiyonel olmaktan uzak, cansız, içine kapanık ve hayata yabancı bir nitelik taşımaktadır. Bu durum da ortaöğretim kurumlarından çıkan gençlerin pek fazla toirşey kazanmadan yükseköğrenim kurumlarının- kapılarında yığılmalarına ve üniversiteleri bir ekmek kapısı olarak görmelerine yol açmaktadır. İşsizlik sorununun çok büyük boyutlara ulaşmış olduğu Türkiye'de ortaöğrenim kurumları, özellikle liseler, onca masraftan sonra, işsizler ordusuna yeni, diplomalı işsizler katmakla kalmaktadır. Bu nedenle, ortaöğrenimdeki tüm okullarda eğitimin üretime yönelik bir şekilde, gençleri üretimin temel dalları hakkında bilgi sahibi olarak yetiştirecek ve öğretimi pratik üretici çalışmalarla birleştirebilecek şekilde düzenlenmesi; ülkenin olanaklarına, sanayinin ve tarımın gelişme perspektiflerine uygun olarak, çeşitli üretim dallarına yönelik yeni meslek okulları açılması ve eskilerin sayılarının arttırılması,

★ Üniversiteye hazırlık kursları sömürüsüne son verilmesi, bunun yerine, lise son sınıf öğrencilerine 2. s0mestrenin bir b0l0m0nde 0ç yıldır 0ğrendiklerini tekrarlama ve hatırlatma mahiyetinde hazırlık kurslarının bizzat okullar tarafından verilmesi,

★ Orta0ğretim sistemimizin, t0m gençlere genel bir eğitim veren yapısıyla olumlu bir yanı vardır. Ne var ki bu genel eğitim, muhtevası bakımından tamamen hayattan ve bilim alanındaki yeni gelişmelerden kopuk, içine kapanık ve cansız bir niteliğe sahiptir. Hele 12 mart ve MC d0nemlerinde, 0zellikle sosyal bilimler alanında 0ğrencilerin kafaları gerçeğe aykırı, tahrif edilmiş bilgilerle donatılmaya, ırkçı, şoven, gerici ve faşist propaganda malzemesiyle şartlandırılmaya çalışılmıştır. MC d0neminin¹ bilimsellikle uzaktan yakından ilişiği olmayan, gericiliğe ve faşizme hizmet eden ders kitaplarının ve malzemesinin kaldırılması; eğitimin muhtevasının, d0nyada ve 0lkede, bilim alanında ve toplumsal hayatta yer alan çağdaş gelişmeleri de kapsayacak şekilde yeniden belirlenmesi ve demokratikleştirilmesi,

★ Orta0ğretimi d0zenleyen yasa ve y0netmeliklerin demokratikleştirilmesi,

★ Eğitimde laiklik ilkesinin bir gereği olarak, İmam Hatip liselerinin ihtiyaçı karşılamaya yetecek kadarı kalmak kaydıyla, Kur'an kurslarının da t0m0n0n kapatılması, bu kurumlar aracılığıyla gerici-faşist g0çlerin yaptıkları inanç ve vicdan s0m0r0s0ne son verilmesi.

★ Kız meslek liseleri, kız 0ğretmen okulları, kız liseleri vb. ile erkek liseleri, erkek meslek liseleri vb. okulların kapatılması; karma eğitim yapacak şekilde yeniden d0zenlenmesi,

★ 0zel ve paralı orta0ğretim kurumlarının diğer devlet okullarıyla aynı stat0ye getirilmesi,

★ Orta0ğretimde b0lgesel eğitim farklılıklarının giderilmesi, 0ğretmensiz ders geçmesinin 0n0ne geçilmesi,

★ Orta0ğretimde mediko-sosyal veya benzeri bir sistemle, t0m 0ğrencil'erin sağlık hizmetlerinin parasız ve titiz bir şekilde gerçekteştirilmesi,

★ B0t0n ortadereceli okullarda tek tedrisat uygulanması,

★ B0t0n ortadereceli okullarda, eskiden 0ğretmen okullarında uygulanmakta olan 0rnekte olduğu gibi, t0m 0ğrencilerin 0yesi bulunduğu 0ğrenci 0rg0tlerinin kurulması; Dernekler Kanununda ve diğer mevzuat-

ta gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle bu hakkın yasaf güvence altına alınması,

★ Okul-Aile Birliklerine işlerlik kazandırılması; bu birliklerin gerekli yasal düzenlemeler yapılarak tüm öğrenci velilerinin örgütleri haline getirilmesi,

★ Böylece geliştirilecek bir sistemle öğretmenlerin öğrencilerin ve öğrenci velilerinin kendi örgütleri tarafından belirlenecek temsilciler vasıtasıyla okulların yönetiminde ve disiplin" kurullarında sözsahibi olmaları,

★ Okul-Aile Birlikleri ile ortaöğretim birim öğrenci örgütlerinin federasyonlaşp merkezi bir örgüt çatısı altında bütünleşmelerinin sağlanması; bu örgütlerle birlikte öğretmenlerin de demokratik kitle örgütünün (veya sendikasının) temsilcilerinin katılmasıyla öğrenci-öğretmen-veli üçlünün ortaöğretimin yönlendirilmesinde sözsahibi olmaları; Bakanlığın ilgili kurullarında karar alma sürecine katılmaları; mütfedat programlarının ve ders kitaplarının bu örgütlerin temsilcilerinin denetiminden geçmesi,

★ Orta dereceli okulların, işlikleri, laboratuvarları, spor salonları ve kütüphaneleri ile, gençlerin eğitimlerini uygul'ama çalışmalarıyla, kültürel ve sportif faaliyetlerle birleştirebilecekleri kompleksler halinde inşa edilmeleri; mevcut okulların, gerekli ekler yapılarak, araç-gereç ve olanaklar sağlanarak bu yönde geliştirilmesi; bu okulların kütüphanelerinin ırkçı, şoven, gerici- milliyetçi, militarist ve faşist propaganda malmemesinden arındırılarak ilerici, demokratik ve sosyalist kültür, bilim ve sanat eserleriyle zenginleştirilmesi,

★ Ortadereceli okullarda kol çalışmalarının ve sportif faaliyetlerin canlandırılması, duvar gazeteleri çıkarılması; kol çalışmalarının ve diğer faaliyetlerin yürütülmesinde öğrenci örgütlerinin görevlendirecekleri yöneticilerin ve üyelerin söz sahibi olması,

★ Öğrencileri içinden geldikleri çevreye ve topluma yabancı, sosyal varlıklar haline getiren, ezilen ulusun ve ulusal azınlıkların gençliği için de bir asimilasyon aracı niteliği taşıyan parasız yatılılık sisteminin kaldırılması,

★ Bunun yerine, ihtiyaç duyulan yerlerde, çevre ilçe ve köylerden gelenlerin barınabilmesi için ortaöğrenim kurumları bünyesinde yurtlar açılması; bu yurtlarda kalan öğrencilerin barınma, beslenme, giyim, kitap, defter vb. ihtiyaçlarının parasız karşılanması; öğrencilerin ve velilerinin kendi örgütleri aracılığıyla bu yurtların yönetiminde söz sahibi olmaları,

ÇALIŞAN GENÇLİK KESİMLERİ İÇİN

★ 16 yaşından küçüklerin çalıştırılmasının yasaklanması 16-18 yaş arasındaki gençler için işgününün 6 saatle sınırlandırılması; mevcut Çıracılık Yasasının çırak ve kalfalar üzerindeki ezici baskı ve sömürüyü meşrulaştıran anti-demokratik niteliğinden ötürü tümüyle kaldırılması, yukardaki talebe uygun demokratik bir yasa çıkarılması,

★ Mevcut Çıracılık Yasası ile tamamen patronların insiyatifine Terkedilmiş olan çırakların ve kalfaların eğitimi sorununun patronların insiyatîfından çıkarılması, onlara genel ve meslekî eğitim verecek kursların ve meslek okullarının açılması,

★ Bu okul ve kursların programlarının tespitinde ve uygulanmasında öğrenci, öğretmen, veli örgütleri ile işkolunda yetkili sendika temsilcilerinin sözsahibi olmaları,

★ Akşam liseleri ile ortaokullarının geliştirilmesi, bu alanda daha çok mesleki okullaşmaya ve kurslara ağırlık verilmesi; bu okulların ve kursların öğrencilerinin derste geçen' zamanlarının çalışma saatleri içinde sayılması,

★ Tarım meslek liselerinin geliştirilmesi ve sayılarının arttırılması; bu okullarda kooperatifçilik ve modern teknolojinin tarıma uygulanma yolları üzerine eğitim verilmesi,

★ Halk Eğitim Merkezlerinin faşistlerin yönetim ve denetiminden çıkarılması; bu kurumlara işlerlik kazandırılarak, okuma-yazma öğretim' ve meslekî çabalarının yoğunlaştırılması.

AYRICA :

Asli görevleri eğitim olmamakla birlikte, eğitim alanında da önemli rolleri olan ve tüm gençliği etkileme durumunda olan kurumlardan;

★ TRT'nin yeniden özerkliğine kavuşturulması, yönetim organlarında öğrenci, öğretmen ve veli örgütlerinin de temsil edilmesinin sağlanması; Radyo v© TV programlarının eğitici-öğretici bölümler de konularak düzenlenmesi, bu yöndeki mevcut uygu'amaların demokratikleştirilmesi,

★ Bakanlığa bağlı il ve ilçe kütüphanelerinin çoğaltılması ve yaygınlaştırılması, gezici kitaplıkların çoğaltılıp güçlendirilmesi, en geniş

halk kitlelerine, en ücra gecekondü semtlerine ve köylere ulaşmalarının sağlanması,

★ Sendikaların, kooperatif ve köylü birliklerinin, kadın örgütlerinin gençlik seksiyonları kurmaları; kadın gençlik, öğretmen, öğrenci velisi, işçi ve köylü örgütlerinin, diğer sorunlarda olduğu gibi, gençliğin eğitim sorunlarına yönelik faaliyetlerde de işbirliği yapmaları,

★ Sendikaların toplu sözleşmelerde işçi çocuklarının eğitim harcamaları için kopardıkları hakların artırılması, ilgili yasalara konacak hükümlerle bu konunun toplu iş sözleşmesinin zorunlu bir maddesi haline getirilmesi,

★ Halkevlerinin ve halkodalarının örgütlenmesinin güçlendirilip yaygınlaştırılması ve özellikle köylerde halkodalarının açılması çabalarının yoğunlaştırılması, kültür ve sanat yanı ağır basan faaliyetlerinin en ücra gecekondü semtlerine ve köylere kadar götürülmesi...

Gençliğin eğitim sorunları, genel toplumsal eğitimin ağır basan bir yanıdır. Çünkü toplumsal eğitim, büyük ölçüde gençliğin eğitimini kapsar. Daha ilkokul döneminden başlayarak üniversiteyi bitirinceye kadar, gençler yoğun bir eğitim sürecinden geçerler. Gençliğini eğitimi elbette yalnızca okulda verilen eğitimle sınırlanamaz. Kaldı ki, örneğin Türkiye’de olduğu gibi, birçok geri kalmış ülkede, gençlerin büyük bir bölümü okuma olanaklarından yoksundurlar.

Diğer yandan gençliğin eğitim sorunları, genel toplumsal eğitim sorunlarından, eğitim sisteminden kopuk olarak ele alınamaz. Çünkü gençliğin eğitim sorunları genel sistemin bir parçasıdır. Genel olarak eğitim sisteminin sağlamlığı veya çürüklüğü, ileri veya geri düzeyde olması gençliğin eğitimine yansır. Örneğin bir ülkede yüzbinlerce, milyonlarca çocuk ilkokula bile gitme olanağından yoksunsa, orada milyonlarca genç daha baştan eğitim olanaklarından yoksun ve orada, milyonlarca kişi cahilliğin kucağına itilmiş demektir. Eğitim sistemi ise temelde ekonomik ilişkiler tarafından belirlenir. Ekonomik alanda sömürünün, eşitsizliğin var olduğu bir toplumda eğitim sorunlarının sağlıklı bir çözümlü beklenemez. Açlığın, işsizliğin kol gezdiği toplumlarda insanların eşit eğitim olanaklarına sahip olmaları mümkün değildir. Eğitim sorunlarının temel çözümü, ancak ekonomik sorunların temel çözümüyle mümkündür.

Gençliğin eğitim sorunlarından söz edildiği zaman, akla genellikle okuyan, ya da okuma fırsatı bulmuş gençliğin sorunları gelmektedir. Oysa az önce de belirttiğimiz gibi, Türkiye’de gençliğin büyük bir bölümü daha baştan okumc imkânlarından yoksundur. Bunlar genellikle işçi, emekçi çocuklarıdır. Türkiye’nin birçok köyünde hâlâ ilkokul bulunmamaktadır. Anayasa ilköğrenimi zorunlu sayarken, pratikte, çağdaş insan için en doğal bir hak olan ilköğrenim görme hakkı, milyonlarca çocuk için olanaksızdır. Böylece geniş toplumsal bir kesim, için daha baştan asgarî bilgi edinme, yeteneklerini geliştirme kapısı kapalıdır. İlkokulu bitirdikten sonra orta öğrenim yapabilenlerin, hele yüksek öğrenim görebilenlerin oranı ise çok daha düşüktür.

Böylece, yasalarda yazılı eğitim «eşitliği» de diğer hak ve özgürlüklerin çoğu gibi, emekçi sınıflar açısından kâğıt üstünde kalmıştır.

Orta ve yüksek öğrenim kurumlarında okuyabilen gençler için de bir eşitlikten söz edilemez. Burada da kent ve köy arasındaki eşitsizlikler, bölgeler ve sınıflar arası eşitsizlikler son derece açık ve belirgindir.

Orta ve yüksek öğrenim kurumlarının kentlerde toplanmış olması, ilkokulu bitirebilen köy gençlerinin büyük bir bölümünü bunlara devamdan alıkoymaktadır. Büyük kentlerin dışındaki orta ve yüksek öğrenim kurumları öğretmen, derslik ve araç-gereç bakımından genellikle çok kötü durumdadırlar. Bu durum, öğrencilerin oranını büyük ölçüde etkilemekte ve örneğin üniversite sınavlarındaki başarı düzeyinde bu durum açık biçimde görülmektedir. Herşeye rağmen bu kurumlara devam edebilen emekçi çocukları için ise, öğrenim şartları son derece güçtür.

Konut ve beslenme sorunları bu güçlüklerin başında geliyor. Özellikle yüksek öğrenim kurumlarında okuma için taşradan gelen gençlerin, rahat oturup çalışabilecekleri bir yurt veya ev bulmaları büyük bir sorundur. Yurtların alabildikleri öğrenci sayısı sınırlıdır ve zaten birkaç yıldır bilinen baskılar ve kanlı terör yüzünden buralarda barınmak, faşist milislerin dışında, güçleşmiştir. Ev kiralari ise son derece yüksektir ve sahipleri, ekonomik, politik ve geleneksel nedenlerle gençlere evlerini kiraya vermeye yanaşmamaktadırlar. Bu nedenle pek çok genç, büyük kentlerin içinde, başını sokacak bir yer bulabilmek için, oradan oraya dolaşıp durmakta, gruplar halinde, bakımsız, sağlığa elverişsiz yerlerde oturmaktadır.

Gençliğin büyük kesimi için yeterli beslenme olanağı yoktur. Yoksul ailelerden gelen çoğu genç ya tümüyle parasızdır, ya da ailesi ona ancak çok az bir para yardımı yapmaktadır. Krediler hem düşüktür hem de bundan yararlanabilen öğrenci sayısı sınırlıdır. Okuyan gençlerin birçoğu ayrıca bir iş edinmek zorundadırlar. Bu da, bilindiği gibi hem kolay değildir hem de öğrenimi aksatmakta, verimi düşürmektedir. Gençlerin büyük bir bölümünün, en iyi beslenmeleri gereken bir çağda yeter gıda alamadıkları gizli ve açık açlık çektikleri bilinen bir şeydir. Bu şartlarda okuyan gençliğin sağlıklı olması beklenemez. Bu nedenlerle emekçi ailelerden, gelen gençlerin birçoğu, orta ve yüksek öğrenim kurumlarına girmeyi başarsalar bile, öğrenimlerini sürdürememekte, ya başarısız olmakta ya da öğrenimi bırakıp gitmektedirler.

Diğer yandan ders araç ve gereçleri de az' pahalı değildir. Kimi zaman ders kitaplarına, özellikle üniversitelerde okutulan ders kitaplarına konan astronomik rakamlar yüzünden öğrenciler bu kitapları alma gücüne sahip değildirler.

Çağımızda gençliğin eğitimi, elbette, bir öğrenim kurumunda okuyup diploma alabilmenin ötesinde kapsamlı bir anlam taşır. Gençliğin eğitimi, onun ruhsal ve bedensel olarak gelişmesini, iyi bir kültür edinmesini, yeteneklerini geliştirmesini sağlamalıdır. Oysa bugün Türkiye’de söz konusu güç şartlar içinde okuyan gençlerin iyi bir kültür edinmeleri olanaksızdır. Barınacak yer bulmak, karınlarını doyurmak ve canlarını korumak telâşına düşen gençlerin sanat ve kültür çalışmalarına ne ayırabilecekleri zamanları, ne de hevesleri kalmaktadır. Zaten çevreleri onlara sanat ve kültür olaylarından çok, çetin bir yaşam mücadelesi, kıyasıya bir toplumsal kavga sunmaktadır. Bu şartlarda spor da gençler için bir lüks durmudur. İçinde buldukları koşullar spor yapmaya elverişli değildir. Zaten Türkiye’de spor yapabilme de, belli sanat ve kültür çalışmalarıyla ilgilenmek de ancak bir mutlu azınlık ya da dar amatör grupların yapabildiği bir şeydir. İlerici ve demokratik güçlerin, örgütlerin, kendi olanaklarıyla yaptıkları ise sınırlıdır ve bugünkü şartlarda bunların kitlesel bir nitelik kazanmaları güçtür.

Bugünkü Eğitim Sistemi Halkın ve Gençliğin Çıkarlarına Aykırı Düşüyor

Yüzlercesi, binlercesi aynı dersliklerde, yurtlarda ve okullarda bir araya gelen gençler arasında düşüncelerin hızla yayılması doğaldır. Bu toplu ilişkiler içinde öğrencilerin kendi sorunları gibi, genel olarak yurt ve dünya sorunları da büyük ölçüde tartışılır. Emekçi gençler, içinde buldukları güçlüklerin, çetin yaşam şartlarının diğer ekonomik ve toplumsal sorunlardan kaynaklandığını, bozuk düzenin ürünü olduğunu kavrayıyorlar. Öğrenci gençliğin sorunlarının çözümünün, düzen emekçi halktan yana değişmedikçe mümkün olamayacağını biliyorlar.

Bugün Türkiye’de ve benzer kapitalist ülkelerde geçerli olan eğitim sistemi, kaçınılmaz olarak düzenin karakterini taşımaktadır. İktidarı elde tutan egemen sınıfların amacı, asla geniş kitleleri eğitmek, halk yığınlarının bedensel ve ruhsal gelişimini sağlamak değildir. Diğer bir deyişle eğitim sisteminin amacı insana hizmet değildir. O, üst sınıfların çıkarlarını gözetmektedir, bu sınıflara hizmet etmektedir. Bu sınıfların çıkarı ile emekçi halk yığınlarının çıkarları ise kaçınılmaz olarak çelişir.

Egemen sınıflar, biçimlendirdikleri eğitim sistemiyle başlıca iki amaç güdüyorlar.- Birincisi, üretim ve yönetim için gerekli nitelikli elemanları yetiştirmek. Bu düzende üretim onların kontrolündedir, onların çıkarlarına hizmet etmektedir. Yönetim de öyle. Böylece eğitim, en başta bu sınıflara gerekli elemanları yetiştirmektedir. İkincisi, egemen sınıflar, uy-

guladıkları eğitim sistemiyle kitleleri düzenden yana şartlandırmaya çalışıyorlar. Daha ilkokuldan başlayarak kurulu düzenin en iyi düzen olduğu, iyi bir yurttaşın bu düzeni savunması gerektiği savunulur ve tüm olaylar egemen sınıfların dünya görüşüne uygun biçimde yorumlanır.

Bilgi egemen sınıfların çıkarlarına göre hazırlanıp sunulduğu için, çoğu zaman öğretilenler gerçeğin kendisi değil, tahrif edilmiş biçimdir. Eğitim doğrularla çelişir. Egemen sınıflar haktan, özgürlükten söz ederler, ama bunları sürekli olarak çiğnerler. Onlar doğruluktan, iyilikten söz ederler, ama yaptıklarının ve insanlar arası ilişkilerde uyguladıklarının doğruluk ve iyilikle bir ilişkisi yoktur. Kapitalist toplumda insanlar arasında kıran kırana bir mücadele vardır. İnsanlar kendi çıkarlarını önde tutarlar ve birbirleriyle boğazlaşırlar. Egemen sınıflar bu kavgayı, anarşiyi, bencilliği savunurlar. Egemen sınıflar tarihi, felsefeyi, toplum bilimi ve tüm bilgileri çıkarlarına uygun biçimde değiştirir, öyle sunarlar. Bu nedenle de kapitalist toplum kişiyi ruhsal ve bedensel bakımdan iyi biçimde eğitemez, onu doğru ve güzel olan değerlerle donatamaz.

Eğitim sisteminin ve genel olarak düzenin niteliği hakkında bilinçlenen gençlik kesimi, kaçınılmaz olarak ona tepki gösterir. Bu tepkide, emekçi sınıflardan gelme gençliğin payı büyüktür. Bu gendik kesimi, Bir kez kendisi güç koşullar altında öğrenim görmekte, düzenin kötülüklerini bizzat, ailece ve sınıfsal düzeyde yaşamaktadır. Onlar gençlik sorunlarının çözümünün diğer toplumsal sorunlarını çözümüne bağlı olduğunu biliyorlar, ilerici, demokratik ve devrimci saflarda yer alırken, yalnız kendi sorunlarının çözümü için değil, genel olarak toplumda sömürü ve zulmün son bulması, emekçi sınıfların kurtuluşu ve herkes için insanca bir yaşam uğrunda mücadele ediyorlar. Diğer yandan köken olarak emekçi sınıflardan gelmedikleri, konut, beslenme ve diğer gençlik sorunlarının sıkıntısını pek duymadıkları halde, diğer sınıflardan gelme gençlerin içinde de çok kişi ilerici, devrimci gençlik hareketlerine katılmaktadır. Bu gençler de, emekçi kökenli gençler gibi, düzenli kötülüklerine tepki duyuyor, devrimci, ilerici hareketlerden etkileniyor, insanca bir düzen istiyorlar. Çağımızda önemli bir kitle oluşturan ve yaşının verdiği enerjiyle yüklü bulunan gençlik kesiminin düzeni gösterdiği tepki, devrimci ve demokratik harekete kattığı güç büyük bir önem taşıyor. Aynı durum, gerici sınıfların, gençlik hareketini bozmak, saptırmak, kendi kontrollerine almak için bir dizi tedbirler almasına da yol açıyor.

Bu alanda, eğerieü sınıflarri yaptıklarırcıan Biri gençleri topl'umsal sorunlardan uzaklaştırmak, başkd şeylerle oyalamak:ır. Onlar, gençleri futBolla, yoz eğlence türleriyle, seksin ve şiddetin egemen olduğu sine-

ma, kitap ve benzeri şeylerle oyalamağa çalışıyorlar. Bu yönde harcanan sistemli cabalar bir yandan daha çok yaşam düzeyleri yüksek olan gençleri toplumsal sorunlara karşı ilgisiz, bencil, kendi rahatını düşünen insanlar haline getirirken, emekçi sınıflardan gelme öğrenci gençliğin bir kısmını ve bizzat yaşamlarını emekleriyle kazanan pek çok genci de aynı biçimde toplum sorunlarından uzaklaştırır, onları yozlaştırır.

Tüm bu sistemli çabalara rağmen, gençliğin büyük bir bölümünü toplumsal sorunlarla ilgilenmekten alıkoyamayan gerici egemen sınıflar» gençliğin ideolojik ve politik mücadelesini yanlış yollara kanalize etmek için de elden geleni yapıyorlar. Örneğin Türkiye'de uzun yıllardır pompalanan ırkçı-şoveh ideoloji bu amaçlara hizmet ediyor. Bunun için en başta eğitim sisteminden yararlanılıyor. Daha aileden başlayarak, okullarda, sistemli bir biçimde gençler ırkçı duygularla, şoven bir millet anlayışıyla, başka halklara karşı düşmanlıkla eğitiliyorlar. Böylece sınıf mücadelesi perdeleniyor, egemen sınıfların sömürü ve zulmü gizleniyor ve insanlar başka ülkelerin emekçilerine karşı düşmanca duygularla şartlandırılıyorlar.

Türkiye'de Yaşadığımız İtibaren gençlik kesimlerinde devrimci ve demokratik görüşlerin gelişmesi üzerine, gerici sınıflar gençliği ırkçı örgütler içinde toplamak, yönlendirmek için yoğun cabalar harcadılar. İlerici, devrimci gençlik örgütlerinin karşısına gerici, ırkçı örgütler çıkardılar. Ülkü Ocakları bunun en açık örneğidir. Bu örgütlerdeki gençler türlü yollarla derlenmişlerdir. Birçokları, kötü yaşama ve eğitim şartlarının sonucu amaçsız bir şiddetten hoşlanmaktadırlar. Çoğu yoksul ailelerden gelmektedir ve kendilerine türlü çıkarlar sağlanmıştır. Bir kısmı burjuvazinin ırkçı, şovert milliyete» duygularına şartlandırılmışlardır ve toplumun kurtuluşunun bu yoldan olacağını sanmaktadırlar. Burjuvazinin gizli ve açık örgütleri buların Beynani yıkamaktö ve onları emekçi Halfan kurtuluş mücadelesinin karşı saldırgan amaçlarla kullanmaktadırlar. Gerici sınıflar, "gençlik hareketine karşı 'daha usta ve gizlenmiş yöntemleri de kullanıyorlar. İlerici, devrimci gençlik hareketini bölmek, onlar arasındaki bazı görüş ve yöntem ayrılıklarını düşmanca ilişkilere çevirmek için de elden geleni yapıyorlar. Emperyalizm ve onun yerli işbirlikçileri bu yöntemleri genel olarak tüm devrimci ve demokratik Harekete karşı uyguluyorlar. Böylece dünya ölçüsünde ve ülke çapında dost göçler düşman gibi gösteriliyor, hedef şaşırtılarak asıl düşman, emperyalizm ve işbirlikçileri gözden saklanıyor. Maoculuk Bunun en tipik Örneğidir. Maocular, genel olarak tüm devrimci Ve demokratik Hareket gibi gençlik hareketine de düşmanca yöntemler sokmuşlardır. Onların tüm propagandası ilerici güçleri karalamaya yönelmiştir. Onlar, sivri devrim-

erlik maskesi altında genç beyinleri yalanlarla şartlandırıyor, enternasyonal dayanışmayı ve ilerici güçlerin birliğini baltalıyor, böylece emperyalizme ve iç gericiliğe en büyük hizmeti yapıyorlar.

Egemen sınıflar, bu yöntemlerin yanısıra, ilerici gençlik hareketini engellemek için çok daha açık zorbalık yöntemlerine başvuruyorlar. İlerici, devrimci gençlerin, okullardan, yurtlardan atılması!, onlara işkence edilmesi ve onların öldürülmesi gündem güne artarak devam etmektedir. Şu açık zorbalık ve cinayetler gençleri de hem can güvenliklerini korumak, hem de yurtlan, okulları faşist milislere terketmemek için tedbirler almaya itiyor. Bu arada devrimci gençlik kesiminde de bireysel terörizm eğilimleri doğuyor.

Bireysel terörizmi yaratan, hiç kuşkusuz gerici sınıfların zorbalığı, ağır baskısıdır. Ancak bu yöntemlerle sonuç alınamayacağı da bir başka gerçektir. Burjuvazi, bundani yararlanarak gençlik eylemlerini kitlelerden koparmaya, okul duvarları arasına hapsedmeye çalışır. Demokrasi ve sosyalizm için mücadele geniş kitleleri kapsamadıkça bu tür bireysel terör yöntemleri burjuvazinin saldırılarına, gençlik hareketini ve genel olarak devrimci ve demokratik hareketi ezmesine, geriletmesine olanak sağlar. 12 Mart öncesinde, bu tür küçük burjuva devrimciliğinin, bireysel terörizmin açık örnekleri gençlik hareketinde görülmüştü. Günümüzde de benzer eğilimler görülmektedir.

Gerek gençliğin eğitim sorunlarının çözümü, gerekse genel olarak diğer tüm önemli toplumsal sorunların çözümü, bu bozuk düzenin değişmesine, emekçi halktan yana insanca bir düzenin kurulmasına, sömürü ilişkilerinin son bulmasına bağlıdır. Bu ise, başta işçi sınıfı olmak üzere, yoksul köylülerin ve diğer emekçi ilerici insanların mücadelesine bağlıdır. İlerici, devrimci gençlik bilgisini ve enerjisini işçi sınıfının ile birleştirdiği, emekçi halk yığınlarıyla dirsek temasını koruduğu, aceleci ve yanlış yöntemlere kendisini kaptırmadığı zaman toplumun kurtuluşuna gerçekten büyük hizmetler yapacaktır. İşçi sınıfının devrimci politik mücadele hattı gençliğinde kılavuzu olmalı, gençlik kendisini bu en devrimci sınıfın mücadelesiyle uyumlu kılmalıdır.

.....Halkı ve Gençliği Açısından Eğitim Sorunu

Türkiye'de genel olarak gençliğin karşı karşıya bulunduğu sorunlar .....gençleri için de elbette sozkonusudur. Üstelik ..... halkının yaşadığı bölgeler eğitim bakımından çok daha kötü durumdadır. Burada okuma-yazma oranı çok daha düşüktür. İlkokul çağındaki çocukların yan-

dan fazlası okula gidememektedir. Mevcut ilk, orta ve yüksek dereceli okullar ise bina, araç-gereç ve öğretmen bakımından son derece yetersizdir.

Kaldı ki.....açısından eğitimde asıl büyük sorun.....
.....eğitim yapamamasıdır. Bu en doğal ve sözde Birleşmiş Milletler yasası ve diğer uluslararası sözleşmelerle tüm halklar için güvenos altına alınmış olan hak,.....tanınmamaktadır. Türk çocuklarına göre hazırlanmış eğitim sistemi.....için de aynen uygulanmaktadır. İnsanın temel hak ve özgürlüklerine aykırı düşen bu uygulama.....için eğitimi daha da olanaksız ve çarpık kılmaktadır.

Yedi yaşında ilkokula başladıklarında.....
aynı yaşta ki Türk çocuklarının gördüğü öğrenime tabi tutulmaktadır. Bu daha baştan büyük bir eşitsizlik yaratıyor. Çünkü çocukların Türkçeyi öğrenmeleri için yılların geçmesi gerekmektedir. Ve zaten.....olan bir ortamda çocuğun Türkçeyi iyi biçimde öğrenmesi de mümkün değildir. Çocuğun bilmediği ya da çok az bildiği bir dilde bilgileri ya tamamen algılamayacağı, ya da sınırlı olarak algılayacağı açıktır. Bu durum çocuğun ilk öğrenimini başarısız kılacağı gibi tüm öğrenim yaşamına da yansır. Orta ve yüksek öğrenim sırasında da.....çocuklarının genellikle büyük anlatım zorlukları çektikleri ve bunun başarı düzeylerine yansıdığı pratikten de iyi bilinir. Bu durum aynı zamanda çocuklarda çeşitli (komplekslerin gelişmesine yol açmaktadır).

Dil, düşünmede, bilgilerin aktarılmasında ve insan ilişkilerinde büyük bir araçtır. Bütün bu nitelikleriyle dil insanın üretimde bulunmasında büyük bir paya sahiptir. Kişinin en iyi biçimde kendi anadiliyle bu görevleri başaracağına ise kuşku yoktur. Anadilde eğitimin engellenmesi, öğrenmeyi ve bilgilerin kişiden kişiye, kuşaktan kuşağa ulaşımını engeller ve toplumun gelişmesi üzerinde açık olumsuz bir etki yapar. Bu baskılar üretim güçlerinin gelişmesini engeller. Kaldı ki yalnız.....eğitim engellenmekle kalınmamış,.....kültürü, dili üstünde genel olarak ağır baskılar konmuş, bu kültürün! kitleler tarafından öğrenilmesi ve geliştirilmesi de engellenmiştir ve bu durum sürdürülmektedir.

Egemen sınıfların çıkarlarına göre biçimlendirilen eğitim sistemi, aynı zamanda.....ve diğer sayıca.....,.....da amaçlamıştır. Bu nedenle de bu.....açısından eğitim daha da anti-demokratiktir. Bu durum Türkiye'de eğitim sisteminin ırkçı - şoven karakterinin daha da belirgin olmasına yo* açmıştır.

..... çabası fûrkiye'de ırkçılığı, şovenizmi Düyyk ölçüde körüklemektedir. .... yok sayma.....yok sayma çabaları, bilim dışı gerici görüşlerin bilim adına ileri sürülmesin», tarihin v« diğer sosyaj bilimleri^ tahrifine, kümrkieştiriim.esiri* yol alan baslica nedenlerinden biridir.

..... İşte böylesine bir ortamda sözde çeğitimj görmekte- dirler. Ana dilin kullanılmasını bile engelleyen bu ırkçı, asimilasyoncu eğitimin anti- demokratikliği çok daha somuttur. Halkın çıkarlarıyla yü" rürlükteki bu sistem arasındaki çelişkiler eğitim alanında çok daha belirgindir. Bu nedenle de.....bu eğitim sistemine büyük tepki gösteriyor. Günden güne kitle olarak büyüyen ve politize olan..... kalkmasını istiyor- lar. Bunun yanısıra onlar, genel olarak Türkiye'deki tûm ilerici, devrimci, gençlik hareketi gibi, sömürü ve basta düzenine tepki gösteriyorlar. Kendi sorunlarının çözümünün diğer temel toplumsal sorunların çözümüne bağlı olduğunu biliyorlar.....halkımızın ulusal baskı altında olması ve devam edegelen geri feodal ilişkiler nedeniyle ulusal demokratik bir nitelik taşıyor. Gençliğin eğitim sorunlarının temel çözü- mü, ancak her türlü.....ve sömürü ilişkilerinin son bulmasına, ulusal sorunun eşitlik İlkelerine uygun demokratik bir çözümüne, dilin ve halkın Hericl kültürünün gelişmesi için yeter olanaklar sağlanmasına bağlıdır.

Günümüzde Gençliğin Eğitim Sorunları İçin Neler Yapılabilir

Eğitimin demokratikleşmesi, onun biçimde ulusal (her halkın kendi anadiliyle), özde sosyalist (bilimsel, emekçi kitlelerden yana) olmasını gerektirir. Bu anlamda bir demokratikleşmenin gerçekleştirilmesi, İlerici güçlerin uzun vadeli, sabırlı, çetin mücadelelerine, bu mücadelenin başarısına Bağlıdır. Bugün, varolan düzen temelden değiştirilmeden yürü' tülen mücadele ile demokratik sınırlar genişletlebillr; ama temel çözüm, devrimci güçlerin nlhayl zaferine bağlıdır.

Gençliğin eğitim sorunlarının temel çözümünün bir toplumsal dev- rime bağlı oluşu, günümüzde bu alanda yapılacak bir şey olmadığım göstermez. Tersine, gençlik kesimi, temel çözümün nasıl mümkün ola- cağını unutmadan ve bu amaçla güçlerini diğer devrimci ve demokratik güçlerle uzun vadeli bir mücadele için birleştirmeyi ihmal etmeden, bu- günkü koşullarda da eğitim alanında daha iyi olanaklara kavuşmak ve demokratik atanda yeni mevzilerin kazanılmasını sağlamak için müca- dele etmek zorundadır.

Bir kez, gençlik hareketi faşist baskı ve terörün yıkıcı etkilerinden Kurtarılmalıdır. Yurt, okullar faşist saldırganlardan korunmalı, onlardan arındırılmalıdır. Faşist yuvalar kurutulmalı, onları besleyen yönlendiren kanallar tıkanmalıdır. Elbette bu genel olarak Türkiye'de faşizme karşı verilen mücadelenin başarısına bağlıdır. İlerici, devrimci gençlik bunun 'Cin elinden gelenf yapmaktadır.

İlerici, devrimci gençlik üzerinde öteden beri, egemen sınıflarca sürdürülen baskı, yıldırma eylemlerine son verilmeli, gençliğin devrimci ve demokratik hareketinin gelişmesine, güçlenmesine uygun koşullar sağlanmalıdır. Elbette bunun sağlanması da İlerici gençlik kesimiyle birlikte toplumdaki tüm demokratik güçlerin çabasına, etkinliğine bağlıdır.

Gençliğin konut ve beslenme sorunlarının çözümü için ciddi tedbirler alınmalıdır. Okuyan gençlik için yeter sayıda yurt yapılmalı ve krediler gençlerin doğal beslenme, giyim ve kültür ve diğer zorunlu ihtiyaçlarını gidermelerine yeter bir düzeye ulaştırılmalıdır. Ders kitapları ve diğer kültür araçları ucuzlatılmalıdır.

Gençliğe, yoz olmayan nitelikte kültür ve spor çalışmaları için olanaklar sağlanmalıdır.

Ders programları, okul kitapları ve diğer kültür araçları bilim dışı, ırkçı, şoven, gerici konulardan ve bu tür sözde «bilgiler»den arındırılmalıdır. Bilim ve kültür üstündeki her türlü sansür kaldırılmalıdır.

Gençliğin okullarda yönetime katılması, sorunlarının çözümünde söz sahibi olması için demokratik olanaklar yaratılmalı ve genişletilmelidir.

Köylü gençlerin, emekçi sınıflardan gençlerin eşitsiz eğitim koşullarından kurtarılması, için tedbirler alınmalıdır.

Diğer yandan ... .. Diğer yandan ... .. gençlerin ana dillerinde eğitim görmelerine, kendi dil ve kültürlerini öğrenip geliştirmelerine olanak yaratılmalıdır.

Ömer ARSLAN
(TÖB - DER)

Değerli arkadaşlar, gençliğin eğitim sorunlarının genel olarak eğitimin diğer sorunlarından bağımsız olmadığı bir gerçek. Bu anlamda ben bu konuyu irdeleneceğim. Ancak, gençliğin ülkemizde ve dünyadaki önemini ve gençlik hareketlerini açıklamaya ve o noktadan hareketle bir takım çözümler getirmeye çalışacağım. Gençliğin bizi ilgilendiren' en önemli yanı onun muazzam potansiyel gücünü, emek gücünü halkımızın bağımsızlık demokrasi mücadelesine kanalize etmek. Esas mesele, esas ödev burada yatmaktadır. Bu anlamda gençliğin eğitimi ve onun sorunları, ilerici demokratik düzeni yakından ilgilendirmek zorundadır.

Son yıllarda, özellikle son 10-15 yılda kapitalist dünyada ve bağımlı geri ülkelerde gençlik hareketlerinin şiddetlendiğini görmekteyiz. Gençliğin, düzenlenmesinde etkin misyona sahip hayatın her alanında aktif bir duruma geldiği ve sosyal yaşamın sosyalist sistemini gençliği konumuzun dışındadır. Biz meseleye emperyalist-kapitalist sistemdeki ülkelerin eğitimi ile sorunları açısından yaklaşacağımızdan konuyu böylece sınırlıyoruz.

Son 10-15 yılda kapitalist dünyada gençlik önemli olaylar yarattı. Emperyalizmin derinleşen bunalımı ve yine hızlı tekelleşmenin küçük burjuvazi kitlelerini çözdüğü, küçük burjuvazinin iflasını derinleştirdiği, çağımızda küçük burjuvazinin genel toplumsal ifadesi, çözümlüşünün getirdiği toplumsal tepki, kendi sınıfsal karakterine uygun olarak belli bir isyanla sonuçlanmaktadır. Bir sınıf karakteri göstermeyen gençliğin emperyalizmin, bu ahlâki ve moral bunalımından etkilenmediğini söylemek mümkün değildir. Genel olarak ilerici bir karakter gösteren gençlik emperyalizmin ahlâki, moral ve yozlaşmasına tepki göstermektedir.

Ancak bağımsızlık, demokrasi mücadelesinin ve emekçilerin mücadelesinin bir bütünlük göstermediği Türkiye gibi ülkelerde gençlik, bu isyanı, dar gruplarla, bireysel başkaldırma şeklinde dile getirmektedir. Bu açıdan gençliğin ülkemizdeki durumu özel bir önem göstermektedir, özellikle işçi sınıfı bilimi dışı goşist, Maocu, anarşist akımların gençliği saptırıcı eylemleri de dikkate alındığında bu önem daha da artmaktadır. Emperyalizm gençliğin ilerici toplumsal etkisini sınıf mücadelesinden saptırmak için her türlü engellemeler, yasaklamalar veya yanlış yollar önermektedir.

Ülkemizde de çok geniş bir toplumsal gücü temsil eden geniş bir enerji, maalesef bu genellikten yoksundur. Bugün gençliğimizin içinde

bulunduğu durum, onun geniş toplumsal gücünün merkezileşmesi, faşist-gerici propogandaların gençlik içindeki etkisini de arttırmaktadır. Türkiye'de gençliğin merkezi bir demokratik örgütü olmayışı, gençlik içindeki çalışmaların sınırlı ve daha çok doktriner tarzda devam etmesi, gençliğin çok geniş bölümünü örgütlemekten yoksun olmasına neden olmaktadır. Hemen her siyasi hareket, gençliğin sadece kendi siyasi doğrultusu amacıyla örgütlemeyi ön plana çıkarmaktadır. Oysa herşeyin üstünde, gençliğin, ilerici demokratik gençliğin bütün bu siyasi ayrılıklardan daha fazla ortak asgari demokratik talepleri vardır. Örneğin TÖB-DER sadece tek siyasi bir görüşte olan öğretmenlerin örgütü değildir. Bu örgüt içinde değişik siyasi akımlarda ve düşüncelerde olan arkadaşlar vardır. Ama TÖB-DER, bütün bunlara rağmen eğitim emekçilerinin ortak faydası üzerinde onları örgütleyebilmektedir. Böyle bir örgütlenmenin gençlik için olmamasının hiçbir ciddi sebebi yoktur. Bugün, gençliğin ciddi akademik ve demokratik talepleri vardır. Ancak bu akademik ve demokratik talepler için dahi geniş bir güçbirliğinin, dayanışmanın yoksunluğunu görmekteyiz. Türkiye'de faşist hareketin gençlik içinde bu kadar geniş bir alan tutmasının en önemli nedenlerinden birini, ilerici, demokratik gençliğin bu dağınıklığında aramalıdır.

Vine Türkiye'de kısmi de olsa belli bir örgütlenmeye kavuşmuş olan öğrenci gençliğin dışındaki çok geniş işçi ve köylü gençlik hemen tümüyle örgütsüzdür. Sendikalara kayıtlı işçi gençliği bir kenara bırakırsak -onu, bir ölçüde daha ayrı değerlendirsek- geniş köylü gençliği, bugün demokratik bir örgütlenmeden tümüyle yoksundur. Gerici, feodali¹, dinsel etkilenmelere çok açık olan bu gençlik kesimi, bugün, toplumsal mücadelenin hemen tümüyle dışına atılmış durumdadır. Onlar toplumsal mücadelenin pasif birer izleyicileri durumunda bırakılmışlardır.

Bu, gençliğin demokratik direnişinde belli bir eksiklik olmaktadır ve halen de devam etmektedir. Yine gerici burjuva ideolojisinin gençlik içindeki çarpıtmaları da bütün bu zaafardan ötürü daha büyük yanıtlar almaktadır. Burjuvazinin, faşizmin militarist gerici, ırkçı, şoven politikaları, Türkiye gibi burjuva milliyetçiliğinin çok güçlü olduğu ülkelerde daha çok cevap bulmaktadır. Gençliğin genel mücadelesinin, işçi sınıfının genel siyasi hareketine tabi kılınmadığı ülkemizde bu tahribat çok çok önemli olaylara yükselmektedir. O yüzden kapitalist dünyanın, özellikle işçi sınıfı hareketinin zayıf olduğu ülkelerde gençlik hareketleri bir noktadan sonra işçi sınıfı hareketi açısından ciddi tehlikeler yaratmaya başlamaktadır. Omlar, işçi sınıfı hareketi önüne zaman zaman büyük engellerde yaratmaktadır. Örneğin 1968'de Fransa'daki öğrenci olayları orada işçi sınıfının merkezi siyasi bir güce ulaşmasının getirdiği avantajlar-

la kısa zamanda durdurulabilmiştir ve o maceracı, anarşist hareketler bir-iki yıl içinde tümüyle kuruyup gitmişlerdir. Bir de, işçi sınıfı bilimi dışı, goşist ve maocu akımların, amaçsız akımların gençliğin içindeki özel çabaları da dikkate alındığında gençliğin demokratik merkezi bir birliği, genel olarak gençliğin hareketlerinin siyasî harekete bağımlılığının önemi de artmaktadır.

Ülkemizde gençliğin her alanında dağınık olduğunu söyledik. Önerimiz şudur; siyasi ayrılıkları ön plana çıkarmadan, demokratik birliklikleri, ilerici, demokrat talepler etrafında öğrenci gençliğin, -özellikle öğrenci gençliğin- çünkü yoğun olarak okullarda ve üniversitelerde binlerce öğrenci bir arada bulunduğu için örgütlenmesinde belli kolaylıklar vardır bu öğrenci gençliğin -demokratik talepler etrafında merkezi bir birlik oluşturmaya tezelden başvurulmalıdır.

Siyasi hareketler bu konuda grupçu, sekter ve ayrılıkçı tavırlardan biran önce kurtulmalıdır. Bunun oluşmaması için gençlik planında bir TÖB-DER örneğinin yaratılmaması için bizce ciddi bir engel yoktur. Şüphesiz, gençliğin genel kurtuluşu halkımızın genel kurtuluşuna bağımlı. Bu anlamda gençliğin sadece demokratik, ilerici örgütlenmesine yetmemektedir. Onun muazzam enerjisini ve potansiyelini halkımızın kurtuluş mücadelesine kazanabilmek için işçi sınıfının siyasi hareketine yakın bağlar oluşturması ve ona tavırda bağımlı Örgütlerfc ulaşması daha Büyük bir Önem kazanmaktadır.

Ama bu demokratik örgütlenmenin ön koşulu değildir. Değerli arkadaşlar, ben genel olarak ülkemizdeki ve dünyadaki gençlik hareketlerini böylece değerlendirdikten sonra önerilerimi İkinci konuşmamda getireceğim, teşekkür ederim.

T A R T I Ő M A L A

Fikri ÇALIŞKAN | Saygılar sunarım, Son konuşmayı yapan Ömer ÂRSLAN arkadaşımızın sık sık TÖB • DER gibi sayasi örgütler olsalar, gençliğin de belli bir merkezi örgütte örgütlenmelerinin kaçınılmaz bir zorunluluk olduğunu söylediler bu görüşe aynen katılıyorum. SGB adına konuşan arkadaşım, önemli bir yanlış yaptılar. Konuşmalarının başında «gençliğin eğitimi denince, sadece okullardaki gençliğin eğitimini anlamıyorum, bunlarla birlikte işçi gençliğin, köylü gençliğin, bu arada ezilen ulusun gençlerinin de kendi kültürleri çerçevesinde eğitim yapmasını anlıyoruz dediler.»

Kuşkusuz gençliğin eğitimi denince sadece öğrenci gençlik değil, köylü gençlik, işçi gençlik te söz konusu. Hatta zanaatkar denilen kalfaların, çırakların eğitimi de söz konusu. Bu cümleden olarak arkadaşın benim eleştirdiğim yanışı şu, «ezilen ulusun gençliğinin de kendi kültürleri çerçevesinde eğitim yapmasını anlıyoruz»dediler. Şimdi bunun son bölümüne Marksist Leninist açıdan bakalım. Bu arkadaşımız sosyalist selamlarla başladılar konuşmalarına, ama Marksizm, Leninizm adına önemli bir yanılıya düştüler. Konu şu; Biz sınıflı bir toplumuz. Sınıflı toplumlarda iki sınıf, iki sınıfın iki kültürü var. Biri burjuva sınıh, sömürücü sınıf, bunun kÜtörÖ Burjuva fcffftÖriktöh

Karakteri ŞU; sömürüye açık. «ömürüyü pekiştirici; emeğe -başta işçi sınıfı olmak üzere tüm çalışanlara- onJarn değerlerine düşman bir sınıf. İkincisi, sosyalisttir. Emeğe acık, başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm çalışanların her alanda, -başta sömürüden olmak üzere- her alanda. Sosyalist kültür. Ve kültür açısından baktığımız zaman bir başka bilimsel gerçek var. Ülkede hangi sınıf egemense, o sınıfın kültürü de hakim kültürdür. Ülkemizde egemen smtf burjuva sftttfı İse, © orada ülkemizde hakim Kültürde bur|uva kültürüdür.

Burjuva kültürü, doğu bölgesinde toprak ağasının kültürü, şehrin kültürü biçiminde uzatılmış durumda. Şimdi arkadaşımızın önerisine göre bakarsak şöyle oluyor: Ezilen ulusun gençliği kendi kültüründe eğitilmiyor. Öyleyse esas kültürü ne, ağanın şeyhin şih'in tekeli sermaye ile bütünleşmiş kültürü. O halde ezilen ulusun gençliği, ağanın, şih'in şeyh'in yani burjuvazi kültürüyle eğitim görsün demiş oluyor. Yoksa ezilen ulusun dilleriyle eğitim görmesi Marksist, Leninist bilime göre eşitük içersinde kendi ulusal kültürlerini ilerici, demokrat sömürüye kcrşı, sosyalizme açık niteliklerinin yerleştirilmesi ve bu çerçe-

ve içersinde bir eğitim görmesi, bu nitelikteki kültürünü geliştirmesidir bilimsel çözüm.

Yoksa hakim olan kültürün çerçevesinde bir eğitim görmesi önerilir ise, bu sosyalizme aykırı düşer, sosyalizm selâmlarıyla konuşmaya başlayan arkadaşımın sosyalizmi, işçi sınıfı bilimine aykırı düşmüş olur. Bu gerçeği bir DEK üyesi ollrak görev bildim. Teşekkür ederim.

Kenan İLHAN : Değerli Arkadaşlarım, bilindiği gibi gençlik, ülkemin ve diğer ülkelerin en enerjik, en bilimsel ve en duyarlı kesimlerini oluşturur.

Bu nedenle gençliğin temel demokratik mücadelede ve devrimci mücadelede çok önemli bir yeri vardır. Bunu açık bir şekilde tarih göstermiştir. Ancak bu potansiyeli iyi değerlendirmek ve iyi yönlendirmek, ülkedeki devrimci harekete katmak, gençliğin potansiyelini değerlendirmek mümkün olursa bundan yararlanabilinir. Ancak gençlik hareketini bölen, bu hareketi genel demokrasi savaşına ters hareketler içersine sürüklediğimiz sürece bu potansiyel çarçur edilir ve bundan da faşistlerde, belli odaklarda, gençlik kesimlerini örgütleyerek kendi amaçları için kullanırlar. Bilindiği gibi 12 Mart döneminden öncelki dönemde, gençliğin sınıfsal demokratik örgütlenmesi doğrultusunda bize komşu ülkeler bırakmadı.

12 Mart döneminden sonraki gençlik örgütleri de çeşitli provokasyonların, çeşitli görüşlerin, ayrı ayrı örgütlenmesi biçiminde çıktı ortaya. Oysaki dünya deneyimi ve işçi öğrenci örgüt deneyiminin objektif konumu, bunların demokratik yığınsal bir örgüt etrafında örgütlenmelerini gerektiriyordu. Yani Türk gençliği yığınsal demokratik örgütlü oluşmadığı sürece, bu gençlik enerjisinden, bu bilimsel gücünden yeterince yararlanma olanakları ortadan kalkar.

Bu nedenle örgütlenme yöntemi demokratik öğrenci-işçi-köylü gençliğinin merkezi örgütünün örgütlenme doğrultusunda geliştirilmesi gerekmektedir. Bu konudaki gelişmeler son bir kaç yıldır Türkiye'de olumlu bir gelişim olarak görüyoruz, özellikle ilerici gençlerin bu doğrultuda atmış oldukları adımlar bize Mersi için umut verici nitelikler gösteriyor. Mücadele yöntemi olarak ta yığınsal kitle eylemleri gençlik için verilmelidir, yani bireysel duruma düşmemek, gençliğin ekonomik, demokratik, akademik istemlerini yığınsal şekilde, kitlesele şekilde dile getirmekte.

Diğer üçüncü ve önemli bir olgu da gençlik hareketini işçi sınıfı hareketine katmak. Yani, işçi sınıfı hareketi dışında bir gençlik hareketi

düşünmek mümkün değildir. Bu nedenle gençlik hareketini genelde demokrasi mücadelesine, işçi sınıfı hareketine bağlamadığımız sürece, bu önemli olgu desteklenmediği sürece, bugüne dek bizim arzu etmiş olduğumuz birlik, arzu etmiş olduğumuz cephe, arzu etmiş olduğumuz mücadeledeki kararlılık gerçekleşemez. Ayrıca bu da yeterli değil, gençlik hareketinin bir de uluslararası birliğini sağlamak gerekir. Çünkü dünyada gençlik örgütlerinin uluslararası birliği vardır ve bu birlik zaman zaman uluslararası düzeylerdeki eylemleriyle emperyalizme karşı, tekelere karşı mücadelelerini yükseltirler.

Özellikle 1978 yılının başında, yani bu yıl, yaz aylarında Küba'da, Havana'da toplanacak olan dünya gençlik örgütlerine Türkiye'yi de temsil eden Türkiye gençliğinin katılması bir doğal hak. Ancak mevcut yasaların bunu engellemesi, gençliğimizin uluslararası gençlik hareketine şimdiye kadar doğru bir tavır takınmaması ve özellikle işçi sınıfı hareketinin yandaşı olmaması sonucunda, bu doğal demokratik hak bugüne dek kullanılamamıştır. Ancak bugünkü dünya gençliğinin Havana'daki toplantısına mutlaka Türkiye'deki gençlik örgütlerinin temsilcisinin katılması gerekir. Bu yasaları bu anti-demokratik yasaları kaldırıp Küba'da, Türkiye gençliğinin temsil edilmesi gerekir. Saygılarımla.

Haldun KAÇAR : Değerli Konuklar, Öğretmen Arkadaşlar,, Örgüt temsilcisi konuşmacı arkadaşlar, gençliğin diğer sorunları yanında eğitim sorununun örgütlenmesine kendi görüş açılarından kaynaklanarak girdiler. Bu konudaki görüşler örgütlerin tabii yapılarından örgüt işleyişlerinde farklıdır. Bu görüşlerin tartışılması da 15 dakikaya sığmaz.

Örgütlerin sorunu değişik konularda yaklaşımları şüphesiz farklı olacaktır. Tartışması uzundur 15 dakikaya sığmaz. Genel olarak toplumun belirli bölümüne bağladılar, bunu vurgulamışlardır. Bu doğrudur. Bu doğruda talepler getirmişlerdir. Ancak somut çözüm önerileri getirilememiştir. Gençliğin içinde bulunduğu koşullarda savaşızlığı dile getirmemişlerdir. Günümüzde başını Sovyetler Birliği'nin çektiği dünya sosyalist sistemi, kapitalist ülkeler işçi sınıfı hareketinin, ulusal kurtuluş hareketlerinin devrimci dalgaları ülkemizi de sarmaktadır..... işçi sınıfı hareketi.

Bir yandan başını Türkiye işçi sınıfının çektiği ulusal demokratik güçler var, diğer taraftan işçi sınıfına karşı her yönden gerici bir unsurların oluşturulması var. Bu konularda yorumun, ulusal kurtuluş savaşlarının başını çeken işçi sınıfının yolu ile Türkiye eğitim hareketinin en geniş savaşımını vere'ne dek, Sosyalistler olarak gençlik örgütlerine an-

ti-faşist anti-emperyalist platformlar izlemek zorundadırlar. İkinci konuşmalarında bunlara açkiik getirmelerini isteyeceğiz. Teşekkür ederim.

Hüseyin ŞAŞKINOGLU : Sayın Başkan, Sayın Delege Arkadaşlarım, burada yapılmakta olan çalışmalarda sanıyorum bir konu gözden kaçmaktadır. Anlatmak istediğim konu, çelişkilerin nasıl belirlendiği konusu idi. Üretim ilişkileri, toplumun bütün kesimlerinde etkinliğini göstermektedir. Elbette gençliğin eğitimi özel bir kesimdir ama, şunu belirtmek istiyorum. Marksist, Leninist ya da sosyalist eğitimin ilkeleri belirlidir. Burada bu kadar zaman darlığından yakınmanın bu eğitim açısından gereği var mıdır?.....

Öyleyse, burada, bu temel çelişkiyi olumlu bir yönde geliştirecek, yükselen çağdaş öğretim biçimine dönüşürecek olan eğitim sistemini gençlik nasıl etkileyecektir? Öyleyse bu noktada gençliğin örgütlenmesi gerekmektedir. Öyleyse gençlik nasıl örgütlenmelidir ki bu amacı, bu genel amacı, kendi özel koşuluyla yürütsün ve bu eğitim ilkelerini yeterli kılsın. Yükselen bu üretim biçimine en kısa zamanda varmamızı etkilesin. Elbette gençliğin geniş düşüncelere yer veren bir örgütlenme biçimi sanıyorum bu amacımıza en iyi hizmet edecek bir fikir olacaktır. Gençler birbirleriyle tartışabilirler, ama» ayrı ayrı salonlarda tartışmak, bizi bu amaçtan uzak tutar. İşte burada bana göre ayrı ayrı mücadele vermek, zamanımızı ziyan etmek hatalı olmaktadır.

Kenan HOPLAR : Değerli Arkadaşlarım, paneldeki arkadaşlarımla konuşmalarına teşekkür ederim. Fakat üzerinde durulması gereken gençlik hareketiyle ilgili eğitim sorunlarıyla ilgili ve aslında gençlik hareketi ve onun bağlı bulunduğu Türkiye'deki devrimci demokrat hareketin sorunlarına bağımlı bir mesele olduğu için bazı noktalarına ayrıntılı olmasa bile kısaca değinmekte yarar var.

Hâlâ daha Türkiye'de kavram kargaşalığını sorunları, bilimsel temelden, bilimsel temeline dayanarak ele almaktan öteye, muğlak, sınıflarüstü gerçekten demokratik mücadele yöntemleriyle, siyasi mücadele yöntemlerinin karıştırıldığı, siyasal meselelerle, demokratik meseleleri ve onların içerdiği kavramların birbirinin! içine girdirildiği, girdirmeye çalışıldığı görülmektedir. Aslında ben bunlara inanmıyorum arkadaşlar. Türkiye'deki sosyal sınıf mücadelesi ülkedeki siyasi mücadelenin bir unsurudur. Bunun nedenleri nedir? Aslında burda Demokratik Eğitim Kurultayında gençliğin eğitim sorunlarına değinilmesi gerekecekti, fakat bu sorunların buraya doğrudan doğruya aktarılması, direkt olarak buraya getirip tartışmak mümkün olmuyor, çünkü meselenin temeli siyasal-

dir. Siyasal meseleler yapıldığından eğitim ile ilgili sorunlar ile birbirinin doğrudan değinmeleri doğrudur. Bu konuda kendilerine hak veriyorum. Şimdi Dev-Genç temsilcisi olan arkadaşımın bildirdesinde benim ilgimi çeken bazı noktalar var. Onlara özellikle Türkiye'de, 12 Mart öncesindeki Türkiye'deki siyasi hareketin veya demokratik hareketin içinde bulunduğu hataları, yanlışlıkların değişik bir şekilde ortaya çıktığının yansıması olarak devam ediyor. Arkadaşlarım tüm gençliği değil de, yalnız başlarına bir gençlik kavramını ele aldular.

Arkadaşlar belirttiler, özellikle sosyalist gruptaki arkadaşımın da belirttiği gibi gençlik deyince, yalnız öğrenci gençlik değil, köylü gençlik, işçi gençlik veya bunların en belirleyici örgütü olan işçi gençlik vardır. Bir kere tebliğimin başında şu var. Gençliğin eğitim sorunları üzerinde bildirge hazırlanmış, ana bildirgenin içerisine baktığımızda sadece öğrenci gençliği görüyoruz. Başlarında copların, panzerlerin, polislerin faşistlerin olduğu, kişilerin, oluşturduğu, belirli bir katman anlaşılıyor. Bugün belirli fabrikalarda çalışan işçilerde var.

Ayrıca burda eğitimin demokratikleştirilmesini ancak bir devrim sorunu olduğu meselesi üzerinde durulmaktadır. Oysa bu kesinlikle yanlıştır. Hatta bildirgenin içersine baktığımızda bu fikirle çelişen bazı noktaların ortaya çıktığını bize göstermektedir. Bir taraftan eğitimin demokratikleştirilmesinin ancak bir devrim sorunu olduğu bilinmekte söylenmekte, diğer taraftan kapitalizm koşulları altında Demokratik Halk Devrimi olmadan da bazı eğitimin demokratikleştirilmesiyle ilgili önerilerde getirilmektedir. Ayrıca bu arkadaşımın görüşlerinden birtanesi de şudur; Ülkede şu anda bir faşizm yönetimi vardır, tabii bu açık faşizm değildir gizli faşizmdir diyor.

Nasıl oluyor da bu gizli faşizm koşullarında hatta eğitimin demokratikleştirilmesi doğrultusunda bir talepleri (bu ne denli faşizmdir ki faşizm koşulları altında) finans kapitalin elinde olan bu koşullarda bir takım talepler ileri sürebilmektedir? Bunların özellikle bildirmede olması sözkonusu olduğu için ben üzerinde durmayacağım arkadaşlar. Bir de şu var arkadaşlar: Türkiye'de öğrenci gençliğin yığınsal akademik hareketlerini elde edecek merkezi bir örgütü yok. Bunun gereklerini biliyoruz. Türkiye'deki sosyal mücadelede bunun r ^ m çeken ya da yanında olan işçi sınıfı siyasi hareketinin, merkezi otoritesinin olmaması, gençlik hareketine de yansımakta ve gençlik hareketinin yarıttığı bir sürü hataların bir sürü kavram yanlışlıklarının örgütlere ek v msTPasının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Demokratik örgütlenir^ -i-inviş: ile siyasal örgütlenme anlayışı birbiri içine girdirilmektedir cvpnci gençliğin

ve genel olarak emekçi gençliğin örgütlenme anlayışı, demokratik örgütlenme anlayışı vardır, sosyal örgütlenme anlayışı vardır.

Türkiye'de olan olgu şu, öğrenci gençliğin örgütlenmesi, anlayışı ama bu arada siyasi örgütlenme alabildiğine birbirine karıştırılıyor. Ne idiği belirsiz siyasi taleplerle demokratik taleplerin birbirine karıştırıldığı siyasi bir birlik ortaya çıkıyor. Gençliğin en önemli hareketlerinden birisi de dünya devrimci demokratik hareketiyle bütünleşmesidir. Öğrenci gençlik sorunlarının ve öğrenci gençliğin dışındaki gençliğin de eğitim sorunlarının ele alınmasını en temel olgularından bir tanesi ancak ve ancak uluslararası işçi sınıfını hareketinin deneyimlerinden yararlanılması, dünya sosyalist sistemimin deneyimlerinden yararlanılması ile mümkündür. Saygılar.

SUNUCULARIN ELEŞTİRİLERE VERDİKLERİ YANITLAR

Cumhur AYTOLUN : Sayın Başkan, Sayın Kurultay Delegeleri, her şeyden önce şunu belirtelim» burada bir mizansen sözkonusu oldu. Burada gerek konuşmacılar, gerek eleştiriye yönetenler temelde pek farklı olmayan eleştiriler yönelttiler, gerçekte, temelde sorunlara farklı bakan bakacak olan bir konuşmacıya, ona da aynı hakkı verilmesini protesto ettiier. Yalnız şunu belirteyim, gerçekten konuşmamı belli bir süre içinde kısıtlı tutmaya çalışacağım. Kurultaya, delegelerine, Başkanlık Divanına saygım var, lbuna gerçekten özen göstermeye çalışacağım.

Saygıdeğer Kurultay Delegeleri, Kurultayda burada, birtakım tartışmalara girmeyeceğim; faşizm üzerine tartışmalara. Biz bu tartışmaları hayatın içinde, yürütüyoruz. Bazı güçler belki Amerika'yı yeniden secin diyorlar, örneğin işçi sınıfının gazetesi, olduğunu iddia eden bir gazete geçenlerde bir manşet çekti: Kocaman manşet atmış; Devrimci güçler yoğunlaşmış... Kurumlaşmış diyemiyor. Yoğunlaşmış, faşist güçler üzerine manşetler atılmış. Bu kantr-grilla tartışmalarında üstelik Fransa'da yayınlanmış bir kitapta Fransa'nın MC'yi örgütlediği söyleniyormuş ve o siyasal çizgi işte böyledir. Gerçekten birtakım insanlar, siyasal örgütlerinin ve de kendi dışındaki güçlere uyum sağlamanın tecrübesizliği içinde Türkiye gerçeklerimi böyle yurt dışında kitaplardan öğrenebilirler.

Oysa devrimciler, kontr-grıHayı kendi pratiklerinde yaşayarak gördüler ve bunu yıllarca söylediler. Onun için faşizme falan pek girmiyorum. Onun kavgasını biz başka platformlarda gösteriyoruz, jşte gençlik hareketi büyük bir potansiyel tutmaktadır ama içinde işçi sınıfı hareketine karşı zarar verici birtakım bölücülere girebilir. Buna örnek olarak ülkemizdeki 1968 gençlik hareketleri gösterilmektedir.

Bu, Türkiye gerçeklerinin çözümde değil, yavaşlayan, kolaycı bir anlayışın bilim ışığı denilen revizyonist bilim memurlarının kitaplarından kaynaklanan bir anlayışın ürünüdür. Beyler soruyoruz size, Türkiye'deki gençlik hareketiyle sonradan Holywood'ta artist olan birtakım insanların yönlendirdiği gençlik hareketleri nasıl aynı kaba konulabilir. Bu, herşeyden önce faşizme karşı mücadelede ölen insanlara saygısızlıktır. Hareket sadece gençliğin hareketi midir, yoksa Türkiye'deki hareket bütün emekçi halk kitleleriyle, hakim,sınıfların mücadelesinde bir yansıması olarak mı ortaya çıkmaktadır?

Bugün binlerce insan sadece bir gençlik hareketinin unsuru olarak görülmektedir, yoksa hâkim sınıfların emekçi halk kitlelerine karşı açtı-

ğı bir savaşın sonucunda ölen insanlar m›dır, bunun cevaplandırılmasını istiyorum. Yine klâsik Zafer mantığı kullanıldı, birtakım kişiler fikirlerinden sapmak için ustalardan alıntı yapıp cımbızla alıntı yapıp yamalık gibi kullandılar, bu saygısızlıktır. O ustaların devrimci mücadelesine. Marksizm bu değildir, marksizm herşeyden önce yaşayan bir eylem programıdır. Ben de o çok alıntı yaptıkları ustalardan bir sözle cevap veriyim: «Siz gidin, gençlik sizin arkanızdan koşar, niye beyler sizin arkanızdan koşuyor gençlik, sadece birtakım maceracıların sübjektif niyetinden dolayı mı?» Gençliğe ne getiriyorsunuz, sürekli olarak onu pasifizme götürüyorsunuz, nie yapmaması gerektiğini getiriyorsunuz. Şunu yapmayın provokasyon olur, bunu yapmayın provokasyon olur, peki ne yap-sın.?

Siz Yükseliş'teki gençliğe, siz Uşak Eğitim Enstitüsündeki gençliğe, İTÜ merkez binasındaki gençliğe ne götürüyorsunuz.? Ayrıca gerek geç* miş hareketin değerlendirilmesinde, sürekli bir çarpıtma vardır. Gençlik Türkiye'deki devrimci mücadeleye Türkiye'deki varolmayan, ama doğum sancıları çeken oluşum süreci içindeki bir siyasal organizasyonun yönlendireceğı mücadeleye en geniş bir Diçimde katılmak için, mücadelesini yönlendirmektedir.

Ayrıca burada bir Mevlana çağrıları yapılıyor. Herkes birlik olsa gibi, şimdi siz şu anda eğitimin faşistleştirilmesine karşı ne öneriyorsunuz? Biz ise eğitimin faşistleştirilmesine karşı en basitten en karmaşığa gelsen, hiç bir mücadele biçimini dışlamayan, en geniş kitlelerle kucaklaşan bir mücadeleyi öneriyoruz. Aktif direniş mücadelesini öneriyoruz okullarda, evet yine Milli Eğitim Bakanlığının verdiği karar gündemdedir, göreceğiz, eğitim enstitüleri somutunda da kimler neyi gerçekleştirecekler, kimler neyi gerçekleştireceklerdir.

Burada faşizme karşı eğitim cephesinin platformunda gençliğin sorunları tartışılıyor, biz zaten salonlarda yapılan zekâ anlayışına karşıyız. Biz herşeyden önce sol içindeki cephe anlayışına karşı savunuyoruz. Selâmla geldim konuşmama, selâmla ayrılıyorum. Biz mücadelemize devam ediyoruz. Saygıdeğer Kurultay delegelerine ve konuklarına selâm, liselerde diğer ortaöğrenim kurumlarında tüm öğretmen lise'lerinde, akademilerde, üniversitelerde, ODTÜ'de, İTÜ'de, Elazığ'da, Erzurum'da, Uşak'ta İzmir'de, Konya'da, Artvin'de faşizme karşı dövüşen direnen. şehit düşen ama yılmayan devrimci gençlerden selâm. Faşizme karşı eğitim kurumlarındaki yiğit ve mücadeleciler tüm demokratik güçlere selâm, yüreklerindeki devrim inançlarıyla ve kafalarındaki siyasal bilinçleriyle silâhlanmış eğitim ve öğrenim olanaklarından yoksun, milyonlarca işçi

ve köylü gençlerden selâm, faşizm© karşı mücadeleyi dediğimiz gibi herşeyden önce kavganın içinde oluşturalım, kahrolsun faşizm, yaşasın mücadelemiz.

Merve ŞİMŞEKLER : Konuşmamın ilk bölümündede belirttiğim gibi ikjnikincj yarıda ayrırtan 5-6 dakikalık sürede ülkemizdeki eğitim sorunlarının çözümünü önerteceğimizi, bunların ülkemiz için neler getirdiğini bunların çözümü için neler düşündüğümüzü açıklamıştım.

Gerici faşist güçlerin eğitim kurumlarında uyguladıkları politika özellikle son dönemlerde kitlesel katliamlara yönelen bir örgütlenme halini almıştır. Emperyalizme bağımlı, işbirlikçi tekelci burjuvazi ve onun terptlediği gizili açık faşist örgütler.

... Gençlik içindeki mücadelemizi, biz taban tabana mücadelesi olarak görmediğimiz gibi, tüm demokrat gençliğin bir çatı altında toplanma mücadelesine kendi örgütlenmemize alternatif olarak görmüyoruz. Bizler gerçekten tüm demokratların, özellikle öğrenci gençlik içerisinde merkezi bir demokratik örgütlenme, buyurun beyler burası demokratik kitle örgütüdür, burada mücadele veriniz, hayır. Gerçekten hayat içerisinde ispat etmek istiyorsanız... (anlaşılmadı) kendinin değil, demokratik örgüt olarak tek tip örgüt olarak ilan etmeyi... görmüyorum. Bu hareketlerin ... altında eğer gerçekten demokrasi. . . . (anlaşılmadı).

Bu arkadaşlara özellikle burada bir kere daha hatırlatıyorum. Birde Fikri Çalışkan delege arkadaşımın sözüne değineceğim. Burada ulusal kültür düzenine ilgili olarak söylemiş olduğum bir söz cımbızla alındı ve üzerine bağı sözler eklendi... (anlaşılmadı) Ezilen ulus diye bir meseleden bahseder, ezilen ulusun kültürü egemen uluslar tarafından ortadan kaldırılmaya, yok edilmeye çalışılır. Bu mesleki eğitim kurumlarında, okullarda, cezaevlerinde varolması için elinden geleni yapar. Ve burada bir tek şey daha söylüyorum. Ezilen ulusun anti-emperyalist, anti-faşist mücadele içerisinde asla ve asla ezilen ulus ... özdeştirilemez.

Sayın delege arkadaşlarım, bizler burada dinledik, öncülük hayatın içerisinde görülür. Öncülüğün ne olduğunu hayat gösterir. Ve büyük kitlerle hareketleri bütün dünyada görülmüştür. Öncülüğü yine hayat gösterecektir. Biz diyoruz ki işçi gençlik temelinde ve işçi sınıfının önderliğinde, partisinin önderliğinde ... bir mücadelenin içerisindeyiz. Bizim mücadelemiz ne kadar yadsınırsa yadsınsın, faşizme karşı mücadeleyi, faşizme teslimiyetçilik anlamında bilen arkadaşlar da çok iyi bilirler ki biz işçi sınıfının birimi dahilinde hertürlü mücadele yöntemin) nasıl kuşanılacağı çok iyi biliriz.

Arkadaşlar dikkat ederlerse mücadele bitmedi, biz 3-5 senelik üniversite, bir kaç senelik ortaöğrenim dönemi için söylemiyoruz. Bizler tüm hayatımız boyunca sürecek olan ve kalacak olan sınıf mücadelesinin ön saflarında yer alacak şekilde mücadele ediyoruz. Gerçekten de burada eğitim sorunlarımızın tek tek en ince noktalarına kadar görülmesini istirdim. Bütün taleplerimizi anlatalım istirdik. Bunun üzerine somut öneriler gelsin istirdik, ama görüyorsunuz ki ...kendisini var olarak görmek ve diğerlerini yok olmak görüşü var. Tarih pek çok kişilere, pek çok örgütlere ... olmuştur. Ama bu söylediğimizin gereğini yerine getirenler bu mücadelenin bayrağını gerektiği yere dikenler var olacaklardır. Saygılarımla. (X)

(x) özür : Konuşmaların bu bölümünden sonrası (bant kayıtlarından) anlaşılamadığından yayınlanamadı.

GENÇLİĞİN EĞİTİM SORUNLARI KOMİSYONU RAPORU

Komisyon, gençliğin eğitim sorunlarını tüm diğer sorunları gibi mevcut sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklandığını ve köklü çözümünün de ancak, bu düzenin değişmesiyle gerçekleşebileceğini benimser.

Bununla beraber, bu düzen içinde de eğitimin demokratikleştirilmesi yolunda belirli kazanımlar elde edilebilir. Gerek kazanılmış mevzilerin korunması, gerekse de daha ileri adımların atılması için verilecek müedele ülkemizde süren bağımsızlık, demokrasi, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalıdır.

Komisyonumuz, gençliğin eğitiminden yalnızca öğrenci gençlik ve okul eğitimini değil, bir bütün olarak işçi, köylü, öğrenen gençliğin okul ve okuldışı eğitimini anlamaktadır.

Ülkemizde egemen sınıflar, sınıf çıkarları doğrultusunda basın-yayın ve eğitim kurumları aracılığıyla tüm gençliğe bireyci, militarist, şoven, gerici, ırkçı, faşist propagandayla yönelmektedirler. Ülkemizde öğretimde fırsat eşitliği yoktur. Emekçi halkın çocukları, eşitsiz şartlarda katıldıkları «öğrenim yarışında» kolaylıkla elenmektedirler. Doğu'da .....nedeniyle bu eşitsizlik bir kat daha artmaktadır. Ayrıca, geçtiğimiz dönemlerde eğitim ve öğretim -kurumlarının faşistleştirilmesi çabaları ileri boyutlar almıştır. Bu durum, ülkenin geleceği açısından büyük bir tehlike oluşturmaktadır.

Komisyonumuzun, söz konusu nedenlerden kaynaklanan gençliğin eğitim sorunlarının çözümü doğrultusunda saptadığı öneri ve istemleri şöyledir :

- . — Emperyalizmle kültürel bağımlılık ilişkilerinden kurtulmak, emperyalist kültürün halkımız üzerindeki güçlü etkilerinin geriletilip, yokedilmesi; eğitim-öğretim kurumlarımızın, sistemin düzenlenmesinden uzman kadroların yetişmelerine, eğitim programlarının ve ders kitaplarının içeriğine kadar girmiş bulunan emperyalist etkilerden arındırılması,
- Tüm eğitim ve öğretim kurumlarının faşist unsurlardan arındırılması, •••.-.
- Halkımız üzerindeki yoğun ırkçı - şoven, asimilasyoncu baskı ve şiddet uygulamalarına son verilmesi,.....
- .....dünya ve bölge barışına hizmet edecek yerde emperyalist savaş kundakçılığını kışkırtan

- her türlü ırkçı-şoven ve gerici, milliyetçi akımlar ve bunların eğitim-öğretim kurumlarındaki yansıma ve uzantılarının geriletilip etkisiz hale getirilmesi,
- Eğitimde lâiyklik ilkesinin korunması ve tam anlamıyla hayata geçirilmesi,
- Ülkede okuma yazma bilmeyen tek bir kişi bile kalmaması için tüm olanakların seferber edilmesi, orta ve yükseköğrenim olanaklarının tüm genç kuşağın yararlanabileceği ölçülerde artırılması, paralı eğitimin tümüyle kaldırılması,
- Halkımızın tüm "derici ve demokratik güçlerimin, ama özellikle de, eğitime doğrudan doğruya taraf olan öğretmenlerin öğrencilerin ve öğrenci velilerinin, eğitimin yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde söz sahibi olması,
- Gençliğin örgütlenmesini de kısıtlayan, dernekler Yasasının demokratikleştirilmesi, uluslararası gençlik örgütleriyle dayanışma ve işbirliğini engelleyen yasaların kaldırılması,
- Kültür ve eğitim alanında Helsinki Anlaşmasının gereğinin yerine getirilerek, sosyalist ülkelerle, dünyadaki diğer devrimci-demokratik rejimlerle ve uluslararası kurumlarla etkin bir alış-veriş içine girilmesi,
- Sportif ve kültürel faaliyetlerin gençliğin tüm kesimlerine mal edilmesi, bu alanda tesislerin ve olanakların artırılması, yaygınlaştırılması,
- Tüm öğrenim kurumlarının çalışmasını düzenleyen yasa ve yönetmeliklerin demokratikleştirilmesi, tüm yükseköğrenim kurumlarının tek yasa çerçevesinde ortak statüye kavuşturulması,
- Öğrencilerin kitap, yurt, kredi, sağlık ve diğer kültürel gereksinimlerinin özerk kurumlar eliyle günün koşullarına uygun olarak sağlanması,
- Tüm yükseköğrenim kurumlarının idarî, malî, akademik özerkliğe kavuşturulmaları,
- YAY-KUR, MEKTUPLA ÖĞRETİM, vb. öğretim kurumlarının sağlıklı işlerliğe kavuşturulması ve bugünkü aldatici, oyalayıcı karakterinden kurtarılması,
- Öğrenci temsilciliği kurumunun tüm yüksekokullar için yasallaştırılması,
- Ortaöğrenimdeki tüm okullarda eğitimin üretime yönelik bir şekilde gençleri üretimin temel dalları hakkında temel bilgi sahibi olarak yetiştirecek ve öğretimi pratik öğretici çalışmalarla birleştirebilecek, yetenek ve yaratıcılıklarını geliştirecek şekilde dü-

zenlenmesi; ülkenin olanaklarına ve sanayiinin gelişme perspektiflerine uygun olarak, çeşitli sanayii dallarına yönelik meslek okullarının açılması ve eskilerinin sayılarının artırılması,

- Üniversiteye hazırlık kursları sömürüsüne son verilmesi,
- Meslek liselerinde çalıştırılarak sömürüye alet edilen öğrencilerin sigorta ve asgari ücretle çalıştırılması,
- Öğrencileri, içinden geldikleri çevreye ve topluma yabancı, sosyal varlıklar haline getiren,.....gençleri için de bir asimilasyon aracı niteliği taşıyan parasız yatılılık sisteminin yerine, ihtiyaç duyulan yerlerde, çevre ilçe ve köylerden gelenlerin barınabilmesi için, ortaöğrenim kurumları bünyesinde yurtlar açılması ve bu yurtlarda kalan öğrencilerin barınma, beslenme, giyim, kitap, defter vb. ihtiyaçlarının parasız karşılanması, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin bu kurumların yönetim ve denetiminde söz sahibi olmaları,
- Çıraklık ve kalfalara sendika, sigorta haklarının sağlanması,
- 16 yaşından küçüklerin çalıştırılmasının! yasaklanması, 16-18 yaş arasındaki gençler için işgünün altı saatle sınırlandırılması, mevcut çıraklık Yasasının çırak ve kalfalar üzerindeki ezici baskı ve sömürüye meşrulaştıran anti-demokratik niteliğinden ötürü tümüyle kaldırılması, yukardaki talebe uygun demokratik bir yasa çıkarılması, derhal uygulamaya geçilmesi,
- Mevcut Çıraklık Yasası ile tamamen işverenin insiyatifine terk edilmiş, olan çırakların ve kalfaların eğitimi sorununun işveren insiyatifinden çıkarılması, onlara genel ve meslek eğitim verecek kursların ve meslek okullarının açılması, burada ders süresince geçen zamanların çalışma saatleri içinde sayılması,

Ayrıca, işçi ve emekçi gençlerin eğitimi için sendika, kooperatif, köylü birliklerinin özel bir çaba harcaması gereklidir.

Sonuç olarak Komisyonumuz ;

Gençliğin eğitim sorunları ve eğitimin demokratikleştirilmesi mücadelesinde atılacak başarılı adımların tüm demokratik güçlerin örgütlü ve bilinçli çabasına bağlı görmektedir. Bu anlamda gençliğin, özellikle öğrenci gençliğin merkezi demokratik örgüt-

lenmesinin başarılması, onun mücadelesinde daha güçlü olmasını sağlayacaktır.

Ömer ARSLAN (İmza)	Mustafa DEMİR (İmza)	Zafer HAYRAN (İmza)	Hazım KILIÇ (İmza)
Hasan BURGUCU (İmza)	Aydın YEŞİLYURT (İmza)		> Cumhur AYTOLUN (İmza)
Kenan HOPLAR (İmza)	Kazım BUDAK (İmza)		Merve ŞİMŞEKER (İmza)